4. nr. 37

Adolfs Stolcs
JUVELIERS

RĪGĀ, BRĪVĪBAS IELĀ 4, TĀLR. 26336

BRILJANTI, PULKSTEŅI
ZELTS, SUDRABS,
KRISTALLS, DZINTARS,
ALPAKA

Darbnica pasūtījumiem un izlabošanai

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

„Ozolzile"

kuŗi uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu. Fabr. Rīgā, Dzirnavu ielā 115, tālr. 26973

TRIUMPH

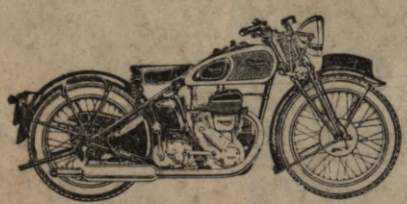

Angļu armijas motocikleti

1937. gada modeļi

Izturīgi Taupīgi Ātri

Ģenerālpārstāvji A/s „OMEGA"

ELĪZABETES IELĀ 55
MARIJAS IELĀ Nr. 2

Sēklas

dārzāju, lauksaimniecības, koku un puķu, dāliju saknes, kamolu begonijas, gladiolas, dārzkopības rikus un piederumus, plašā izvēlē piedāvā

Heinr. Gegingera sēklu tirgotava, īpašn.

P. M. Jurkovskis,

RĪGĀ, Raiņa bulvārī Nr. 31.

Cenu rādītāju sūtu uz pieprasījuma par brīvu

A. KAULIŅA

BĒRNU DRĒBJU TIRGOTAVA

RĪGĀ GAIZIŅA IELĀ Nr. 4
pie Centrāltirgus Tālr. 29722
Privātdz. Lāčplēša ielā Nr. 70, dz. 1. Tālr 21541
Pasta tekošs rēķins 11214

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, mazpuku, tautas, franču licejas tērpus u. c.

Laipna apkalpošana Glīts darbs
Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Mazpulkus

Latvijas Lauksaimniec. kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā
Redakcija un ekspedīcija: Rīgā, Baznīcas ielā 4a. Tālr.: redakc. 21617, eksped. 22322
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tek. rēķ. pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 l. p — Ls 50,—, 1/4 l. p. Ls — 25,—

4. (75.) Nr. 1937. g. 15. aprīlī VII g. gāj.

11. aprīlis

Mazpulku Virsvadonis Valsts Prezidents Dr. K. ULMANIS apmeklēja Rīgas pilsētas mazpulku rītu Nācionālā operā š. g. 11. aprīlī.

Uzņēmumā Valsts Prezidents sagaidītāju vidū

Vienpadsmitā aprīlī pagāja gads, kopš mazpulku saimes Virsvadonis uzņēmās Valsts Prezidenta pienākumus. Šinī gadā, kur mūsu valsti vadījis viens saimnieks ar vienu noteiktu un ciešu gribu dzīvi celt, — augšup virzījusies, iedama dziļumā un plašumā, arī mazpulku ideja un tās reālā izpausme — nemitīgais darbs.

Šinī gadā arī mazpulku skaits sasniedzis gandrīz jau tūkstoti. Jauni nodomi un jauni pasākumi mazpulku darbā nāk ikdienas klāt, ievirzīdami mazpulku dzīvi tādā gultnē, kas nekad vairs neizsīks un kas arvien dos īstu veldzi katram, kas gribēs veidot un audzināt savu raksturu, savu garu padarīt stipru.

Tādēļ visas tās iespējas, ko jaunatnei un viņas cildenajam darbam pavēris šis laiks, ir vērtības, kuŗas mazpulku saime mācīsies dziļi cienīt, attaisnot un piepildīt, lai godam varētu pieminēt 11. aprīli — mūsu valsts un tautas vienības dienu.

Jaunam darba posmam

AUSMA ROGA

Debesis atvērušās zemei un sācies tas laiks, kad saules staru siltumā atkal jauna top augsne, gaidīdama arāju un sējēju. Kas līdz šim ziemas stingumā gulējis, tas mostas dzīvībai, kas rudens un sala iznīcināts sakritis, tas ātrāk top par trūdiem, lai dotu vietu visam plaukstošam.

Divas gribas taču cīnas šinī pasaulē. Viena, kas cenšas visu nobružāt, saberzt putekļos un pakļaujot laikam iznīcināt. Otra griba — radīt, veidot, dažādībā un pretstatos meklēt skaistumu; dzīvības pilnajā augšanā meklēt prieku un jūsmu. Un nava spēka, kas šīs divas gribas varētu izlīdzināt. Bet izlīdzinātas tās jau arī nedotu vairs nemitīgo kustību, kas raksturīga visai mūsu dzīvei. Nebūtu tad ilgošanās pēc labā un cildenā, pēc skaistā un patiesā; nebūtu arī žēluma par to, kas pazaudēts; nebūtu sāpju, kas šķembeļu šķembelēs lauzdamas prieku, paver noslēpumus uz lietu un pārdzīvojumu īsto vērtību.

Ja nebūtu šo divu gribu, nebūtu mums arī apziņas par dzīves ritmu, kam mainīgā plūsmā paši dievi ļāvuši šūpoties, auklēdami arī tur cilvēka prāta un jūtu šaudīgās dzirkstis.

Un šinī mainīgajā plūsmā, kas viļņodamas augšup un lejup, cildina un noliedz, nolād un dievina, ceļ un sagrauj, sagrauj un ar moku pilnām bažām liek pamatus atkal jauniem, daudz augstākiem torņiem, kam jāvēršas debesīs.

Šinī plūsmā cilvēks nu ir tas mērs, ir robeža, pie kuŗas sastopas divas pasaules gribas. Vienīgi cilvēka rokās Dievs ielicis spēka dzirksti, kas noliegšanai var likt apstāties un dievināšanu vērst arī pret visu vienkāršo, arī pret to, kam daudzkārt pašam par sevi nav lielas vērtības.

Ja mūsu griba un izpratne pieiet dzīvei piešķirdama vērtību un cieņu arī tam, kas parasts un ikdienišks, ja tā arī sakritušā kokā , aizdrupušā mūrī saskata nenovēršamā zīmi, tad celšanas un darba prieks var tapt divkārši liels. Jo mēs tad zinām — mēs neceļam postam un kailai iznīcībai, bet mūžības likumu apstrāvotai dzīvei, kuŗā pat drupas nodod liecību par cilvēku gara, domu un gribas darbīgo gājienu.

Tādēļ arī darbs, ko cilvēki darījuši gadusimteņos, nav bijis velts. Velts nebūs darbs, ko mēs darīsim. Ja tas dažkārt liekas pārāk parasts, tak neparasti ir cilvēki, kas gadu no gada, paaudžu paaudzēs jauni klāt nākdami, ienes parastajā darbā savas personības neparasto un īpatnējo. Sevišķi jaunatne ir tā saite, kas saskārdamās ar dzīvi, bet iztecēdama kā pavedieni no pilnās spoles, no jaunības, kas vēl ticības gaismā deg, var dzīvu uzturēt garu, to garu, ko tauta vēlas dzīvu uzturēt. Un jaunatne ir arī tā, kas augšup cēlajai pasaules gribai nes upurus, kas tai ziedo savu jūsmu, vēlējumus un karstākās domas.

Un ja nu tad šī visa labā pielūgšana var un grib saskārties ar visas tautas augšup kāpējām domām un nodomiem, tad cilvēks ir atjaunojis dzīvi, piepildīdams to vērtībām, kas nepieciešamas cilvekam pašam un kādai mūžīgai likumībai, kuŗas aizvērtās telpās grūti iespiesties cilvēku prātam.

Lūk, ar šādu apziņu mazpulku dalībniekiem un visiem tiem, kam sirdij tuvs balti zaļais karogs, šo pavasari jātuvojas jaunajam darba posmam, kas sāksies lauciņos, kas sāksies ar nopietnām sacensībām un darba prasmes iegūšanu un arī citiem parādīšanu.

Mūsu Brīvības pieminekļa palsajā akmenī kalti ir divi vārdi — tēvzemei un brīvībai. Tie mums nav sveši. Darbs un skaidra sirds — tie ir vārdi, kuŗu saturs lēni ieaužas mūsu — latviešu idejās un nākotnes ideālos. Cilvēks — latvietis — mūsu jaunajā laikā ir kļuvis pasaules cēlējas gribas silts atbalstītājs, bet nav arī atmetis skatīšanos uz to pusi, kur iznīcinātāja griba dara savu likumīgo darbu, pievērzdama jo lielāku saules spožumu tam, kas veidojas un ceļas, kam augsti torņi veras debesīs.

Valkas-Valmieras mazpulku novads

Burtnieku ezers ar baznīcu

Kur teika ezera dzelmē glabā Burtnieku pili un ar vācu viltu pieveikta latvju varoņa Imantas kapu klāj Zilā kalna migla; kur Latvju vēstures pirmsākumi tēlo slavenā Tālivalda pulcināto Tālavas iemītnieku varoņdarbus; kur Beverinas pilskalns paslēpies zemes māmuļas klēpī no svešinieku varām, gaida, lai brīvie latvji to atklātu Latvijas saulei, un Skaņajā kalnā katru jūsu teiktu vārdu atkārto klintīs pārakmeņotais senču gars, tur — Ziemeļlatvijā tagadējā latvju jaunatne pulcējas zem Valkas-Valmieras novada mazpulku 43 karogiem un 23 vienības vēl rūda savus spēkus, lai cienīgi nostātos zem sava standarta.

Novada smilšaino, neauglīgo zemes sleju apskalo Vidzemes jūrmalas viļņi no Svētciema līdz Ainažiem.Tālākā izplatībā novada zeme atsaucīgāka zemnieku sviedriem, robežodamās ar Dienvidigauniju līdz Gaujienai; ar Gulbenes novadu robežojas caur Gaujienu un Palsmani, bet garākā robežlīnija ar Rīgas-Cēsu novadu iet gar Rauzu, Smilteni, Blomiem, Jaunvāli, Kauguriem, Vaidavu, Dauguļiem, Dikļiem, Ozoliem, Puiķeli, Pāli, Salacu un Svētciemu.

Novada mazpulku dalībnieki apsaimniekojuši 17 ha zemes, iegūdami 1936. g. 28.000 ls ienākumu. Dalibnieku skaits 2237; starp tiem 461 no ārpusskolas jaunatnes. Mazpulku kasēs 1937. g. 1. janv. 3482 ls naudā, inventāra vērtība par 3440 ls.

Ar 1937. g. mazpulku saime pavairojas par 8 jaundibinātām vienībām, ar ko novada visos pagastos mazpulku organizācija pacels savus karogus.

Skaņais kalns. Še atbalss atkārto katru vārdu ar reti sastopamu nokavēšanos.

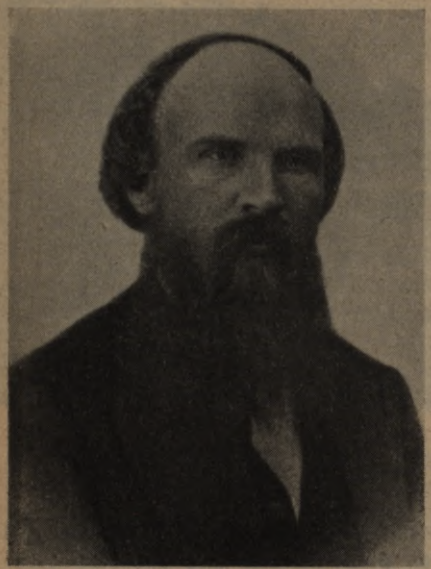

Jaunā laika pravietis

ARN. LŪSIS

Aprīlī paiet simts gadi, kopš piedzimis latvju tautiskās atmodas laikmeta redzamākais darbinieks Kronvaldu Attis. To latviešu gara darbinieku vidū, kas dedzīgi mīlēja savu tēvzemi un par visiem spilgtāki cīnījās par nacionālās pašapziņas padziļināšanu — viņš stādāms pašā pirmā vietā. Kronvalds jau garā redzēja latviešiem nākam jaunus laikus, kuŗiem viņš ar saviem rakstiem un patriotiskām runām — bija nācis ceļu sagatavot. Zināms — viņš necerēja, ka lielais brīdis atnāks tik drīzi. Bet viņš ticēja, ka reiz tas nāks. Un viņa ticība to nepievīla.

Kronvalda gara cildenais mirdzums visspilgtāki saskatāms tais rakstos, kuŗos viņš runā par tēvzemes mīlestību, kuŗu viņš uzlūko par augstāko mīlestību virs zemes. Tagad — dzīvodami un strādādami atjaunotās Latvijas garīgos apvāršņos, mēs saprotam, cik daudz patiesības ir viņa vārdiem — „tēvzemes mīlestība spodrina un spēcina ikkatru tās locekli, un tāpēc arī visu tautu, un uzaudzina to necerētā brangumā un staltumā. Viņa ir cilvēku izplaukšanas un pacelšanās avots uz neskaitāmiem krietniem darbiem, jo tēvzemes mīlestība svaida un iesvētī tautu visdiženākos tikumos, atsvabina turpretim no nešķīstām domām un ļauniem centieniem, stipri un sirsnīgi visas tautas locekļus savienodama un visu tautu spēcīgu, diženu un laimīgu padarīdama."

Kronvalds tā tad jau vairāk kā pusgadu simteni atpakaļ ir pareizi sapratis, ka tikai vienībā slēpjas tautas spēks un vienības apziņa dzimst tēvzemes mīlestības klēpī. Bet katrai domai vajadzīgs savs laiks, lai tā varētu nobriest tāpat, kā nobriest auglis pie koka. Un tā arī Kronvaldam vispirms vajadzēja tautā modināt arī nacionālo pašapziņu, jo vācu kungi bija rūpējušies par to, lai latvietim zustu tēvuzemes un tautas jēdziens, atstājot tiem, paša Kronvalda vārdiem runājot, tikai domu „par šīs grēcīgās pasaules raudu ielejām un sapni par viņu sauli, ja visai nesaprieba kungiem." Tādēļ Kronvalds uzlūkoja par savu mērķi atbrīvot tautu no viņas politiskās, saimnieciskās, kulturālās un reliģiskās atkarības, kādā to bija nospiedušī vācu muižnieki un tiem draudzīgi noskaņotie vācu mācītāji. Zināms — te nācās rīkoties ar lielu apdomību, jo tas bija bīstams pasākums, kuŗa sekas varēja atnest nelaimi pašam Kronvaldam un viņa domu biedriem. Vācu muižnieki un krievu ierēdņi uzmanīgi sekoja katram solim, kas varētu veicināt latvju tautas sacelšanos pret svešiem ienācējiem, pie laika jau novācot

tos, kas bija šāda soļa idejiskie ierosinātāji. Tā savā laikā nācās ciest Auseklim, un arī Kronvaldam rūgtais kauss negāja gaŗām, kaut gan tiešu vajāšanu pret viņu oficiālās valsts iestādes neuzsāka. Kronvalds bija uzmanīgs un apdāvināts diplomāts, kas, savas idejas labā dedzīgi strādādams, tomēr vienmēr prata saskatīt pareizo ceļu un izeju savu mērķu piepildīšanai. Tādēļ gudri un tomēr apvaldīti skan viņa vārdi — „tā kā Krievijas valstij ir tiesības prasīt no latviešu tautas mantu un asinis, kad vajadzīgs sargāt un veicināt troņa un visas valsts intereses, tad arī latvieši prasa no Krievijas valsts visu savas tautas interešu aizstāvību un veicināšanu, jo tikai tas dara tautu spējīgu uzticīgi un bez ierunas izpildīt doto zvērastu."

Sāpju brīžus, kādus Kronvaldam sagādāja apziņa, ka nekatrreiz viņa vārdi rod dziļu atbalsi tautā, gaišus darīja viņa saulainie nākotnes sapņi. Kronvalds redzēja, ka jaunā laikmeta slieksni jau gatavojas pārkāpt senā latviešu tautas varenība, lai iegrieztos katrā latvju sētā un mācītu tur ļaudis cienīt cildenos tikumus un labus darbus darīt. Kronvalds zināja, ka vispirms cilvēkam jākļūst iekšēji brīvam, garīgi jāizaug par krietnu un apzinīgu cilvēku. Un tikai tad viņš sev prot iekaŗot arī ārējo neatkarību. Kronvaldam izdevās latvietī atmodināt latvieti. Un tas ir viņa lielākais nopelns, kuŗu godam pieminēs paaudžu paaudzes. Šī karstā patriota darba lauks bija ļoti plašs. Viņš rūpējās par vispārējās izglītības pacelšanu latvju tautā, un viņa rīkotos priekšlasījumu vakarus vēl tagad labi atceras vecākā piebaldzēnu paaudze. Viņš gādāja par skolu dibināšanu Latvijā un pats bija izcilus labs audzinātājs. Viņš mudināja tautu krāt gara mantas, iepazīties ar savu vēsturi un tēvuzemi, un t. t. Viss, ko Kronvaldu Atis darījis, ir darīts latviešu tautas labā. Un tādēļ viņa gars dzīvo mūsu vidū vēl šodien. Viņa priekšzīmei dzīvē un darbā sekot ir katra krietna latvieša svēts pienākums.

Vecpiebalgas vecā kapsētā — netālu no skolas, kuŗā Kronvalds strādājis, viņam celts vienkāršs piemineklis. Tagad pareģēts tādu celt, laikam, arī Rīgā. Cerams, ka ari mazpulkiem radīsies iespēja šo cildeno pasākumu kaut kā atbalstīt, godinot tā vīra piemiņu, kas palīdzējis Latvijas zvaigznei spoži iemirdzēties pie debesīm.

Š. g. 17. februārī, Rīgā, Biķernieku sanatorijā miris 82. Ķūļu-Dzedru mazpulka dibinātājs un ilggadīgais vadītājs

PĒTERIS PĀVE.

Viņa gaišās domas, dedzīgā sajūsma un darba mīlestība palīdzēs mazpulka dalībniekiem staigāt droši tālāk to ceļu, kādā tas mūs vadījis. Mazpulka dalībnieki savu mīļo vadītāju paturēs gaišā piemiņā.

Pēc grūtas slimības š. g. 11. martā šķīrusies no šīs zemes un sava darba

ZELMA ARĀJS dz. PURIŅŠ,

35. Mālupes mazpulka priekšnieka māte.

Kopā ar piederīgiem par aizgājēju sēro

35. Mālupes mazpulks.

Pavasaris

J. Graumanis, 212. Alūksnes mazpulkā.

Cik burvīgi saule no debesīm smej,
Starus par ūdeņu straumēm tā lej,—
Kas jautri, kā vēsma ielejās plūst,
Un pēdējais sniedziņš no pakalnēm kūst.
Beidz jautrie strautiņi čalot,
Kalni un lejas sāk zaļot.
No meža atlido vēsma kā gars, —
Un putni sauc līksmi „Pavasars!"

Mazpulka karoga svētkos

R. Akers.

Arvienu vingrāki, arvienu drošāki
Dun zeme neskaitāmiem jauniem soļiem:
Dižs, augošs spēks, kā saule sejās laistās spulgs.
Kad zemi sargāt, zemi kopt šie jaunie pulki nāk.
Kur jaunās sirdis tēvu zemei dziesmas dzied
Un darbiem tautas baltos ceļus pauž, —
Arvienu vēl, arvienu nāk karogi jauni:
Baltzaļie zem sarkanbaltsarkanā stāj.

Partizāni

A. JANSONA stāsts par brīvības cīņu laikiem

(Beigas.)

Vārdi krita īsi, svilpjoši kā zobenu cirtieni, vai arī skarbi kā dzelzs pīķi.

Saniknotie vīri sparīgi cilāja smagās rokas, kuŗās šautenes izskatījās kā niecīgas rotaļlietiņas, varonīgi izslēja augumus un izskatījās kā dzimuši mežos no lāču mātēm. Katra viņu cīpstala drebēja varonībā un cīņas sparā.

Purpurainiem blāzmas spārniem kā zelta putns pāri egļu degšņām steidzās rīts. Bija pēdējais laiks posties ceļā.

Visu priekšā nostājās kalējs Vaŗadūre, ķerveļainais milzis, tomēr jau krietni vecuma saliekts. Viņam sekoja vecais Sumbris, Lingu Lācis, abi nešķiramie draugi, Uģis ar Dūdi un visi citi vīri un puiši, sakņoti un stipri.

Cietā ledus skraba sabirza kā stikls, un apledojušie oļi drupa kā rieksti zem gājēju smagajiem soļiem.

„Būtu tagad mūsu rokās daži ložmeteji, gan tad mēs mācētu apvienoties visi un kļūt kungi paši savā zemē!" sparīgi runāja Lingu Lācis. Neviens no vīru pulciņa negaidīja tik karsti visu latviešu partizānu apvienošanos kā Lingu Lācis.

„Būtu mums tagad vairāk ieroču un municijas, gan tad vēlreiz, tāpat kā pirms gadiem pie Plakāniem, Ložmetēju kalna un Ķekavas, mēs visai pasaulei parādītu, kā latvieši cīnās par savu zemi!" nobeidza gremsties Lingu Lācis. „Kā rūsa padebešos, kas plandīdamās, vēsta tālēm brāzmainu zibens strēļu tuvošanos, tā mēs — latvieši, partizānu pulciņos — tagad vēstam jau visai tautai — drīzu latviešu nācionālās armijas izaugšanu!"

„Lūk, kādas varenas domas auklē sevī Lingu Lācis!" klusēdami nodomāja daudzi partizāni.

Starp kārklu puduriem ievizuļojās Daugavas ledus, kuŗu, kā melnas ēdes vietumis bija izburbinājušas straumes un atvari.

Dimdu krāces bija aizsniegtas.

„Ķēdē gar krasta krauju! Gaidīt un ātrāk nešaut, kamēr došu signālu!" rāpdamies šmaugā eglē, nodimdināja Vaŗadūre.

Sakņotie vīri un puiši mierīgi uzklausīja. Vaŗadūre patiešām bija tas vīrs, uz kuŗa prāta vērieniem katrs varēja droši paļauties. Kā vienkāršs kareivis Karpātu frontē, kā podporučiks kaujā pie Šauļiem un beidzot jau kā poručiks strēlnieku rindās Tīreļa purvā, viņš bija redzējis un mācījies, kā jānokārto un jāizved vēl krietni bīstamāki uzbrukumi, nekā priekšā stāvošais.

Apbruņotie vīri kā irbes izkārpīja sev sniegā nelielas bedres, pieplaka sasalušajai zemei un vēroja Daugavas līkumu, kur drīz vajadzēja parādīties sarkanarmiešu vezumiem.

Mirkļi vērpās gausi... Austrumu pamalē ievilnījās jauns rīta sārtums. Kaut kur Aizdaugavas pusē dziedāja gaiļi...

Uģis pievirzījās tuvāk Dūdim, un norādīdams uz Daugavas pretējo krastu, iekrekšķinājās:

„Tur — aiz tā pakalna — mana tēva mājas! Mūsu tīruma robežas aiziet līdz pašai Daugavai..." Uģis nepaguva izteikt visu, jo no egles galotnes kā skaudrs pīķis pēkšņi nolidoja Vaŗadūres sauciens:

„Brauc!"

4.

Pret to vietu, kur bija paredzēta cīņa, iebrauktais ceļš no Daugavas klāja vidus novirzījās gar pašu krastmalu. Upes vidū mutuļoja un baigi kūpēja Dimdu krāces.

„Šai vietai neviens garām netiks!" šauteni pielādēdams, gvelza Vaŗadūre. „Šeit mēs viņiem uzbruksim, kā dažkārt vilki uzbrūk lāčiem..." Sakumpis, viņš pieplaka savai šautenei, uzmanīgi vēroja upes līkumu un gaidīja.

Sarkanarmiešu vezumi uz priekšu virzījās gausi. Aiztrauca krietna pusstunda, līdz Uģis izdzirdēja ragavu slieču un iejūgu čīkstoņu. Brīdi vēlāk viņš varēja sadzirdēt arī zirgu sprauslienus un pakavu klaboņu. Beidzot skatam atsedzās arī paši braucēji.

Visiem pa priekšu uz sīka latgaliešu kumeļa jāja resns sarkanarmietis. Galva viņam bija nosvērusies uz krūtīm, kā snaužot.

Lodes ķerts, salnais kumeļš izslējās pakaļkājās

Pavada, izslīdējusi no rokām, pinās un svaidījās zirgam pa kājām. Aiz viņa mazi zirģeļi, plati ieplēstām nāsīm, vilka smagas, brezentēm pārklātas ragavas. Sarkanarmieši, ierāvuši galvas puskažoķeļu apkaklēs, snauda. Šautenes viņi gandrīz visi bija paslēpuši zem brezentēm un nu izskatījās drīzāk pēc uzdzīvotāju bara, kas rīta agrumā atgriežas no dzīru vietas, nekā pēc modriem karavīriem.

„Uguni!" pēkšņi nodārdēja Varadūres dobjais sauciens. Un tūliņ divdesmit partizānu šauteņu zalves dzēlīgi iespindzās krasta daubas kārklājā.

Pēkšņais uzbrukums kā spējš pērkona dārdiens apstulbināja nevērīgos braucējus. Kā pakulās sapinušies gailēni, viņi notunturoja no vezumiem un, nedomādami par aizstāvēšanos, paslēpās partizānu skatam. Bet pamanījuši savu augstāko priekšnieku — resno sarkanarmieti — auļojam uz Daugavas pretējā krasta pusi, arī viņi mēģināja aizbēgt no baigās vietas.

Tikai kādi trīsdesmit sarkanarmieši paguva no brezenta apakšas izraut šautenes un, aizslēpušies aiz vezumiem, mēģināja aizstāvēties.

Ložu spiets ar divkāršu sparu un niknumu krustojās un spindza virs aizsalušās Daugavas.

Zirgi trīcēja un raustījās. Salnu kumeļu viena lode nejauši ķēra acī. Atskanēja gārdzošs sprausliens, un spēcīgais zirgs izslējās pakaļkājās. Sedulku un saku siksnas pārtrūka. Iejūgs izira. Ilksis sagriezās un apsvieda vezumu. Daži sarkanarmieši izvēlās uz ledus kā pūkaini dzeguzeni no siltās ligzdas. Bet ievainotais kumeļš — zviegdams un sprauslādams, izspurušām krēpēm aizaulekšoja pa gludo Daugavas klāju.

Daži zirgi smagi nogāzās uz ledus, notriekdami sev līdz sarkanarmiešus un saraudami dzeņaukšus un sedulku siksnas. Apgāstās ragavas, salaustās ilksis, ievainotie, mirušie un dzīvie — viss sajuka vienā jūklī, kuŗu ietina spējš sniegputenis un ložu krusa.

Apšaudīšanās ieilga.

Sarkanarmieši, aizstāvēdamies un ievainotos uz ledus klāja atstādami, pamazām mēģināja atkāpties un aizsniegt Daugavas pretējo krastu. Dažas ragavas jau paguva iebraukt upmalas kārklos un nozust partizānu skatam. „Tā tomēr nevar! Viņi ar visiem ieročiem aizmuks kā strazdi no vangām!" nosirdījās Vaŗadūre un tūliņ iesaucās:

„Uz priekšu!"

Partizānu bars kā iekustināta lavīna brāzās no stāvās kraujas lejup. Bēgošo sarkanarmiešu kājas sāka kustēties ātrāk. Zirgi un vezumi palika savam liktenim. Tikai retais, bēgot, domāja vēl par aizstāvēšanos. Šāvieni sprakšķēja nevienādi, izmētāti un... tomēr.... Kāda nomaldījusies sarkanarmiešu lode, dzēlīgi sīkdama, pārlidoja priekšējo partizānu galvas un iedzēlās Lingu Lāča krūtīs...

Sakņotais puisis klusu iekliedzās, pavērās plati ieplēstām acīm pelēkajās marta debesīs un smagi nokrita uz Daugavas klāja.

Uzbrucēju rindas aprāvās savā steigā. Partizānu pieres aprasoja spēja sviedru rasa, rokas ar pielādētajām šautenēm nevarīgi nosvērās gar sāniem. Ja šajā brīdī kāds iesauktos: „Atpakaļ!" retais būtu, kas to tūliņ nedarītu...

Vaŗadūre bija pirmais, kas izprata šīs situācijas svarīgumu. Vienīgi psiholoģiskais ietekmējums varēja vēl glābt kaut ko.

„Vīri!" pēkšņi iedārdējās kalēja dobjais sauciens. „Neļausim nolaupīt mums mūsu dzimto zemi! Mirsim par to!"

„Par dzimteni!" pāri Daugavai nošalca partizānu saucieni.

Un vīri, kā nosirmojuši lūši, metās atkal cīņā, norūdīti un mierīgi. Vaŗadūre, zobus lūpās iecirtis, piespieda ciešāk krūtīm lodes caururbto rokas delnu un, labajā rokā šauteni iežmiedzis, devās uz priekšu, lai kopā ar citiem vīriem vai nu mirtu, vai atgrieztos no cīņas — zem košā uzvaras karoga...

Šāvienu troksnis pamazām aprima. Tā vietā atskanēja skaudru durkļu šķindoņa un šautenu laidņu dārdieni. Vezumus un zirgus krastmalā pametuši. sarkanarmieši viens aiz otra iebēga tuvējā priežu silā.

Cīņa tuvojās noslēgumam. Vairāki partizāni jau steidzīgi saklupa ap vezumiem un vilka no tiem šautenes, patronu kastes un ložmetējus.

Saule kā iesārts bronzas disks zvalstījās virs egļu tumšajām galotnēm. No zariem pilēja palāses...

Kritušos sarkanarmiešus partizāni novietoja vienu otram līdzās kādās tukšās ragavās, izjūdza no tā ābolainu kumeļu un palaida brīvībā. Kaklu izliecis, skaistais zirgs iezviedzās un aizaulēkšoja starp kārklu krūmājiem.

„Mums no šīs vietas jāaiziet kājām! Braukšus nedrīkstam, jo tad sarkanie vieglāk sadzīs mūsu pēdas..." noteica Vaŗadūre.

Četri partizāni uz ātri izgatavotām nestuvēm novietoja sarkanarmiešu lodes dzelto Lingu Lāci un sāka gājienu. Nestuvēm sekoja pārējie vīri un puiši, apkrāvušies jaunām šautenēm, patronu kastēm, ložmetēju daļām un citām trofejām.

Dūdis gājējus pamanīja tikai tad, kad tie patlaban šķērsoja plašu tīrumu.

„Nu arī mums jāsteidzas. Atdalīsim ložmetēja ķermeni no balsta un iesim!" mudināja Dūdis.

Bet tieši tajā brīdī, kad Uģis gribēja pacelt smago balstu uz saviem kamiešiem, upes līkumā parādījās braucēju rinda.

„Atkal sarkanarmieši!" Uģis aizrāvās aiz kārklu pudura. „Tev, Dūdi, nu jāsteidzas brīdināt mūsējie! Es palikšu šeit un ar ložmetēja uguni noturēšu sarkanos uz vietas tik ilgi, kamēr mūsu vīri pagūs aizsniegt mežu..."

„Tu paliksi? Nē! Pie ložmetēja sēdīšos es!" Dūdis nometās uz ceļiem līdzās ložmetējam. Draugu skati sastapās.

„Tu esi vēl pārāk jauns... Tevi gaida mājās pārnākam — tēvs, māte, māsas. Es esmu tagad pasaulē viens. Vienalga man un arī citiem, vai es krītu šeit pie Daugavas vai kaut kur citur..." Dūdis novērsās, delnā norausdams asaras.

Uģa acis iezibsnījās, sirdi kā stipra tērauda stīpa apžņaudza cieša apņemšanās:

„Nē, mīļo Dūdi, pie ložmetēja palikšu es," viņš sausi ieklepojās. „Neļausim nekad savai sirds balsij pārsaukt dzimtenes balsi... Steidzies, Dūdi... Tu esi vidzemnieks, es — augškurzemnieks, kuŗa pie-

nākums nu ir — mirt pirmajam uz Augškurzemes krasta?"

„Uģi, neaizmirsti, ka abi esam tagad vienādi: abi esam latviešu partizāni."

„Patiešām, tie mēs esam abi, bet... Tevi vēl cīņas gaida Vidzemē. Es miršu šeit, sava tēva tīruma malā, tev, varbūt, Dievs lems mirt uz tava paša tēva tīruma... Steidzies!"

5.

Izšāvis pēdējās patronas priežu sila virzienā un nepamanījis tuvumā vairs nevienu ienaidnieku, Uģis nometa savu veco pārkarsušo berdanku un, kārklu šmaugos zarus pieliekdams, sāka tunturot lejup no stāvās kraujas. Uz aizsalušās upes daži partizāni jau klakšķināja no vezumiem izvilkto jauno šautenu mēlītes. Bet pēkšņi akmeņainās daubas malā viņš samulsis apstājās. Aiz kārklu pudura pie tikko uzstādīta ložmetēja nosēdās mazs, kraupains sarkanarmietis un sāka tēmēt uz partizānu pulciņu, kas izkravāja pamestās ragavas.

Uģis samulsa... Skats nemierīgi meklēja kādu ieroci. Bet kad tuvumā rēgojās tikai apledojuši kārklu zari un sniegs, viņa sirdī iestaroja baigas šausmas. Viņš zināja: mazais sarkanarmietis tūliņ sāks šaut...

„Būtu man taču šautene ar vienu patronu! Būtu kāda vāle vai milna!" Baigā apziņa, ka viņš tikpat nevarīgs, kā vilks bez ilkņiem, uz brīdi Uģi pilnīgi nomāca. Viņam pat šķita: visi spēki jau aizstrāvojuši un viņš — kuŗu katru brīdi sabruks pats zem sava svara...

Uģa domas lāsmoja nemierīgi... Savā cīņas nevarībā viņš lūkojās uz apsnigušo krasta krauju, kā cilvēks pēc palīga no tukšas apvāršņa malas.

Kraupainais sarkanarmietis sāka cilāt ložmetēja lenšu kasti. Tūliņ viņš atklās uguni...

Uģis nodrebēja... Skats pēkšņi apstājās pie viņa paša rokām, un tūliņ viņš juta sevi kā apbruņotu un spēcīgu vīru... Jaunā, svelmainā drosmē viņš pacēla savas abas brīvās un stiprās rokas un, kājām atspēries apledojušās radzēs, gāzās uz sarkanarmieti...

Četras stipras rokas kā stiegrainas ozola saknes savijās vienā muskulī... Divu cilvēku ķermeņi kā siekstas zvalstījās kūstošajā sniegā...

Atbrīvojis savu kaklu no sarkanarmieša pirkstu žņaugiem, Uģis izdvesa dobju gārdzienu, kas krastmalā atbalsojās kā baigs palīgā sauciens.

Sarkanarmietis izslējās un izrāva no maksts platu somu dunci. Bet pirms viņš to paguva triekt pret Uģa krūtīm, tuvumā pazibēja Dūda stāvs.

Dažus mirkļus vēlāk kraupainais sarkanarmietis notunturoja no stāvās krasta kraujas...

Dūdis vēlreiz norausa delnā asaras, paskatījās draugā un tad steidzīgi sāka skriet pāri apmelnējušam tīrumam uz meža pusi. Viņa sirds smeldza kā ložu caururbta.

Uģis nosēdās pie ložmetēja.

„Mirt par savu dzimteni..." viņa satrauktās domas kā krāčaina upe iestrāvoja rāmā gultnē. „Vai var būt vēl krāšņāka nāve? Kādas dīvainas jūtas iesmeldzas vienmēr sirdī, kad dzirdam pieminam to karavīru vārdus, kas varoņa nāvē krituši par savu dzimteni! Mirt par dzimteni... Tā ir svētākā nāve no visām nāvēm..."

Sarkanarmieši, likās, bija kaut ko jau pamanījuši. Zirgus apturējuši, viņi vēroja. Ilgāk Uģis nevarēja vairs kavēties.

Uģis svelmainā drosmē un stiprām rokām gāzās uz sarkanarmieti

„Būs par vēlu šaut tad, kad jau sarkanie ievirzīs uzbrukumu...“ Uģis pieplaka ložmetējam. Tas ar skubu sāka liet pāri Daugavas sirdrabainajam klājam svelmainas liesmas un svina krusu. Iedrebējās krauja... Iedrebējās Daugava un ledus klājs. Mierīga palika tikai Uģa sirds.

Sarkanarmiešu ķerveļainie stāvi nozuda no Daugavas krastmalas kārklājā. Atbildēdami Uģa ložmetējam pretšāvieniem, viņi ciešā lokā sāka virzīties arvien tuvāk.

Uģis atskatījās. Partizāni ar iegūtajām trofejām tikko ieskrēja tumšajā egļu mežā.

„Viņi glābti... Tagad jāmēģina nozust arī man...“ Uģa apziņā ieplaiksnījās doma kā gaiša liesma. Izšāvis visu lentu, Uģis izjauca ložmetēju, paslēpa atslēgu un karsto stobru zem platas radzes un steidzīgi sāka tunturot pāri arumiem uz meža pusi.

Skrējiens pār pavasara ūdeņu izmiekšķēto tīrumu nav vieglais. Uģis klupa un cēlās... Šāvienu trokšņi sāka skanēt tuvāk.

„Kaut tagad būtu tumsa...“ pavīdēja Uģa apziņā, un pēkšņi viņš sajuta ieurbjamies plecā kaut ko skaudru.

„Ievainots...“ Uģis paklupa uz melnās zemes.

Līdz meža malai nebija vairs tālu. Uģis brīdi vēroja.

„Lūk, zem eglēm stāv Dūdis un vecais Sumbris. Viņi māj un sauc mani...“ Uģis uzrausās kājās un skrēja tālāk...

— — — — — — — — — — — — — — — — —

„Zem šīm, mana tēva eglēm...“ Uģa vārdi apraujas. Viņa piere ir kļuvusi pelēka kā pelna smilts. Lūpas sazilējušas... Un... Dūda skats veras tālāk. No drauga pleca sūcas gaišs sārtums. To ķērusi sarkanarmieša lode... Bet... Viņa seju apmirdz gaišs miers un apmierinātība. Vecais Sumbris un Dūdis noņem cepures. Rokas sakļaujas lūgšanā. Šis mirklis ir svēts...

„Par dzimteni...“ šie pēdējie vārdi, kuŗus ar pūlēm pagūst vēl izčukstēt Uģis, Dūdim liekas kā svētākais mantojums, kuŗu viņam jebkad kāds atstājis.

„Par dzimteni...“ viņš klusu atkārto un jūt: šis ir svētākais zvērasts un sirds apliecinājums visā viņa mūžā.

Apvainojums

FR. ŠTERNA stāsts

Gaiss bija pilns aizejošās vasaras tveices un tuvā rudens brieduma smagās velgmes, kas kā pirts gars gurdināja cilvēkus un lopus. Mākoņi jau vairākas dienas neaizsedza sauli, un tā, iztvaikojumu dūmākā tīta, bez stariem, kā liels vaska ritulis, pārstaigāja debess telti. No agra rīta līdz vēlam vakaram viņa ar savu dzīvinātāju spēku sagatavoja rudenim ceļu, lai tas varētu apbraukāt lauku sētas ar pilnības vezumu. Saules siltā glāstā piebrieda un nobālēja skaraino auzu tīrumi un kļuva zeltainas miežu smagās vārpas. Arī augļu dārzos āboli, bumbieri un plūmes sevī uzkrāja saules spēku, kļuva zeltaini dzidri un sulīgi. Ar katru stundu tie nogatavojās vairāk. Vismazākā vēsmiņa tos atrāva zariem, un viņi krita, smagi paukšķēdami, velgmes pilnajā zālē. Sakņu dārzos brieda turnepši, bietes, kāļi, un dzeltānie gurķi sildīja saulē savus resnos vēderus. Visā ārē bija auglīgs spēks un rudens briedums, kas sagādāja lauku sētās nepārtrauktu darbu un pienākumu gaitas. Šīs gaitas ir sūras, bet svētīga atalgojuma pilnas, un, to apzinādamies, strādā lieli un mazi, veci un jauni. Strādā nenoguruši, lai rudens bagātīgo devu savāktu un sapildītu šķūņos, klētīs un pagrabos. Zemnieki, pilnīgi izpratuši un novērtējuši dabas lielo atalgojumu, neprasa ne darba laika normēšanu, ne piemaksas par virsstundām. Viņi ceļas reizē ar sauli un dodas tīrumā darbā, lai to pārtrauktu tikai tad, kad rudens vakara vēsumu sajūt uz dienas saulē sviedrētām mugurām. Un ceļu no tīruma vai šķūņa uz mājām bieži apgaismo uzlēcošais mēnesis. Otrā dienā, ar jaunu spēku un ticību savam darbam, viņi atkal, reizē ar sauli, dodas tīrumā...

Arī Vecdegu lielajā mežu tīrumā, skaļi un griezīgi, kā ložbēris kaujas laukā, tarkšķēja pļaujamā mašīna. Mašīnas sēdeklī, līdz jostas vietai kails, sēdēja Vecdegu dēls Ainis un ar veiksmīgu prasmi vadīja zirgus. Smagā mašīna dziļi grima tīruma mīkstajā zemē un riteņu atstātās sliedes bija dziļas kā vagas. Spēcīgo bēru vilktā mašīna jau no paša rīta nokoda zeltainās miežu vārpas, sakārtoja klēpjos un atstāja rindās kā karavīrus. Ainis jau deviņpadsmit vasaras sildījās savas dzimtenes saulē, bet šī vasara viņam bija pirmā pēc lauksaimniecības skolas beigšanas, kā pilnvērtīgam strādniekam. Aiņa spēcīgais un muskuļainais augums, vasaras saulē rūdīts, izskatījās kā bronzēts. Saules tveicē brūnā mugura bija pārklājusies rupjām sviedru lāsēm, bet nogurumu viņš nesajuta. Nevienu darbu viņš nesajuta kā nastu, bet visgrūtākos veica kā rotaļu.

Neizsīkstošo spēku bija mantojis no saviem senčiem, tas bija iedzimts no paaudzes uz paaudzi un ar neatvairāmu spēku izpaudās darbos. Aiņa vectēvs un tēvs savus spēkus mērīja ar Vecdegu celmainiem lidumiem, lai tos no necaurejamā meža pārvērstu auglīgos tīrumos Cīņā ar sveķainām priežu un egļu saknēm, tie nepagura, bet paši kļuva sīksti kā celmi. Vectēvs savu spēku saglabāja līdz sirmam vecumam un nomira darbā, iemērot rudzu sēklu. Tēvs savus spēkus dalīja Tīreļpurvā un Nāves salā, bet vēl viņam tie atlika pārpilnam, lai atjaunotu karā nopostītos Vecdegus un izskolotu meitu un dēlu. Bet kur sava spēka pārpilnību lai liek Ainis? Sevi visu ziedot darbam, uzņemoties Vecdegu tīrumu apstrādāšanu uz saviem pleciem, viņam neatļāva tēvs, jo pats vēl gribēja būt dzīvei noderīgs un ar cienību nēsāt saimnieka godu. Un Ainis cieta no sava spēka pārpilnības. Bet kad jaunie laiki un pasaules pēckara kultūra pāršalca mūsu dzimteni, sabangodama ideju pasauli, un ierāva mūsu jaunatni sporta rekorda virpulī, arī Ainis atrada savam spēkam izpausmi — viņš kļuva soļotājs. Savas sportista gaitas viņš iesāka vēl skolu apmeklēdams. Īsā laikā viņš guva panākumus, un viņam pareģoja Dāliņa slavu. Bet arī tēva pagastā Ainis nevarēja nodoties tikai darbam, arī te vajadzēja viņa veiklo kāju, jo pagastā bija sporta biedrība. Un pašu ļaudīm Ainis nespēja atteikt. Dienās viņš strādāja tēva tīrumos, bet vakaros trenējās, lai svētdienās vietējiem un citu pagastu ļaudīm parādītu savas spējas. Vienmēr viņš guva lieliskas un spīdošas uzvaras, klausījās laimes vēlējumos un uzslavās. Bet vislielāko atalgojumu un laimi viņam sniedza Krauju Mirdzas zilais acu pāris un zeltainie, vējā vienmēr plīvošie mati, kad tā pēc uzvarām sniedza mazo roku. Mirdza bija māsas draudzene un Ainis pirmo reizi viņu satika pavasara sporta svētkos. Tā vienmēr bija jautra un pārgalvīga. Un taisni meitenes draiskums un pārgalvība bija tā, kas valdzināja kluso un kautro Aini. Tā, darbam jaucoties ar sacīkstēm, uzvarām un Mirdzas skanīgajiem smiekliem, bija pagājusi vasara un atnācis darbu pilnais rudenis. Dienas kļuva par īsām, lai veiktu visus darbus tīrumos. Vajadzēja arī ņemt talkā tumšos vakarus, lai tīrumā nepaliktu kāds vezums sausās labības. Ainis vakaros vairs nevarēja nodoties treniņiem. Nevarēja vairs aizsoļot līdz upītei pie Krauju robežām un dažus mirkļus paklausīties Mirdzas dziesmās, kas atplūda no netālā pagalma. Kaut gan sporta biedrības rudens sacīkstēs bija apsolījuši ierasties apriņķa pilsētas sportisti, Ainis par treniņu pārtraukšanu neskuma, jo savu īsto vietu viņš apzinājās druvās, ne sacīkšu laukumā. Sportam nodevās tikai sava spēka pārpilnībā, un slavu vainagotās uzvaras prieku viņam sagādāja tāpēc, ka arī Mirdza par tām priecājās. Biedrības priekšnieks bija nobažījies par treniņu pārtraukšanu un katru dienu zvanīja pa tāļruni, lai tos atjaunojot, jo viņa dāvāto balvu — sudraba kausu, taču nevarēja atdot pilsētniekiem. Ainis viņu apmierināja un solījās uzvarēt. Treniņiem nodoties vien viņš nevarot, jo rudens darbi esot daudz steidzamāki un miežu pļauja svētīgāka nekā soļošana.

Ainim un abiem bēriem karstajā saulē pagāja trīs darba cēlieni, un tikai tad, kad saule stāvēja launagā, lielais miežu tīrums bija nopļauts.

Kad Ainis veda zirgus uz āboliņa lauku gaŗām augļu dārzam, pie žoga pienāca māsa un, piedāvājot ābolus, sacīja:

„Zini, brālīt, svētdien Lejasmuižā notiks sugas lopu apskate. Vai tu Sārmīti

nevedīsi?" Un tad, sniedzot ābolu, piebilda:

„Ņem šo, tas no vectēva ābeles."

Ainis paņēma ābolu, iekoda tajā ar saviem baltajiem zobiem un atkārtoja māsas vārdus:

„Lejasmuižā sugas lopu apskate. Vai Sārmīti nevedīšu?"

„Bet tu taču zini, ka man svētdien jābūt sacīkstē."

Pēc mirkļa klusāki piebilda:

„Sārmīti vajadzētu aizvest. Varbūt laimējas un viņa pirmā vasarā tiek jau godalgota."

Klusēdams Ainis ēda ābolu, bet māsa baroja zirgus ar dārzā saplūktām zālēm. Pēkšņi Ainis iesaucās:

„Māsiņ, es neiešu uz sacīksti, bet vedīšu Sārmīti! Kas man no sacīkstes, bet ja Sārmīti godalgo? O, tas tik būtu ieguvums, jo viņu taču esmu kopis un audzējis. Kā tu domā?"

Nepievēršot seju brālim, māsa atbildēja:

„Un Mirdza... Ko teiks Mirdza?"

„Jā, Mirdza," kautri piebilda Ainis un nosarka. Viņš kautrējās runāt par savu mīlestību.

„Brālīt, ja tu man uzticētu Sārmīti, es viņu aizvestu uz Lejas muižu."

„Un tu vēl jautā! Būšu tev ļoti pateicīgs! Vakarā pārrunāsim vēlreiz par visu, bet tagad palaidīšu zirgus ganībās," un, jautri svilpodams, viņš aizveda nogurušos lopus. Vakarā nolēma, ka Sārmīti uz apskati vedīs tēvs un māsa.

Laiks visu nedēļu pieturējās jauks. Ainim dienas pagāja sūrā un grūtā darbā, gan pļaujot auzas, gan ievedot šķūnī miežus. Darbs paņēma ne tikai dienas, bet arī visus vakarus, un ne reizi viņš nevarēja aizsoļot līdz Krauju upītei. Un tomēr sacīkste viņu nebiedēja. Tīrumos padarītais darbs nenogurdināja, bet darīja visus locekļus un muskuļus vingrus.

Sestdienas vakarā reizē ar sauli Vecdegos pabeidza ievest tālā tīruma miežus. Un tikai tad, kad Ainis, balti nomazgājies, apvilcis mātes velēto kreklu, apsēdās istabas galā uz soliņa, viņš sajuta aizgājušās nedēļas darba smagumu. Visi locekļi bija tāda savāda noguruma, smaguma pilni.

Ainis sēdēja un skatījās uz mēness sirpi, kas blāvi dzeltēns pacēlās pāri ataugas egļu robotām galotnēm, un domāja. Domās sazinājās ar tevu, māsu un Sārmīti, kuŗi atpūtās jau Lejasmuižā.

Arī par sacīksti un Mirdzu viņš domāja.

Aiz augļu dārza, pļavā, lēni, kā balts palags, pacēlās migla un aizsedza ataugu. Ainim kļuva drēgni. Viņš piecēlās un gāja uz savu guļas vietu klētiņā. Ejot pārliecinājās, ka nogurums pieņēmies, un labās kājas stilbā sajuta vieglas sāpes. Ar pirkstiem pamasējis sāpošo vietu, viņš lēni, nesteigdamies aizsoļoja uz klētiņu. Visi jau gulēja un tukšais pagalms palika viens, mēness sidraba pieliets.

— — — — — — — — — —

Tikpat kā darbdienas, jauka, saulaina un tveices pilna bija arī svētdiena. Ainis piecēlās brokastlaikā. Miegs bija atņēmis nogurumu, un viņš atkal jutās spējīgs uzņemties cīņu ar visiem konkurentiem sacīkstē.

Uz sacīkšu vietu viņš aizgāja tūlīt pēc pusdienas, jo biedrības priekšnieks neatlaidīgi aicināja. Viņu sagaidīja sportisti un daži agrīnie svētku viesi. Tie viņu saņēma

...Tīrumos padarītais darbs nenogurdināja, bet darīja visus locekļus un muskuļus vingrus

ar skaļām gavilēm, jo šodien viņam vajadzēja pilsētniekus pārliecināt, ka tie nav nekādi pretinieki lauku zēnam. Visi ticēja Aiņa uzvarai. Tikai pats biedrības priekšnieks, viņu apsveicot, ieminējās:

„Nu, kā bija ar treniņiem?"

„Trenējos! Jūtos lieliski," meloja Ainis, lai apmierinātu priekšnieku un tam nesagādātu bažas par kausa likteni.

„Nu, tad jau labi! Konkurence šodien liela. No pilsētas ieradīsies pieci. Tie citi jau nav bīstami, bet Zaļums. Nu, tas tev sagādās darbu!"

Atlikušo laiku līdz sacīkstei Ainis pavadīja sarunās un pārrunās par dažādiem sporta veidiem un rekordiem. Lieki un nevajadzīgi lauku jaunatnei viņam šķita visi rekordi un sacīkstes tādā nozīmē, kā to domāja sarunu biedri. Sportu uz laukiem Ainis atzina tikai kā patīkamu nodarbošanos un izpriecu, bet veselības spēcināšanai un rekordu ķeršanai tas nav vajadzīgs nevienam arājam. Darbs tīrumā pilnīgi atvietoja ikkatru sporta veidu, bet kas attiecas uz rekordiem, lai ar tiem nodarbojas pilsētnieki, kuriem darba ilgums, kā vasarā, tā ziemā vienāds. Tā domāja Ainis, citi tā nedomāja. Viņš zināja, ka daži lauku jaunekļi sportam nodevās ar lielāku sajūsmu un aizrautību, kā darbam druvā, tādējādi, bieži vien, sabojādami savu veselību.

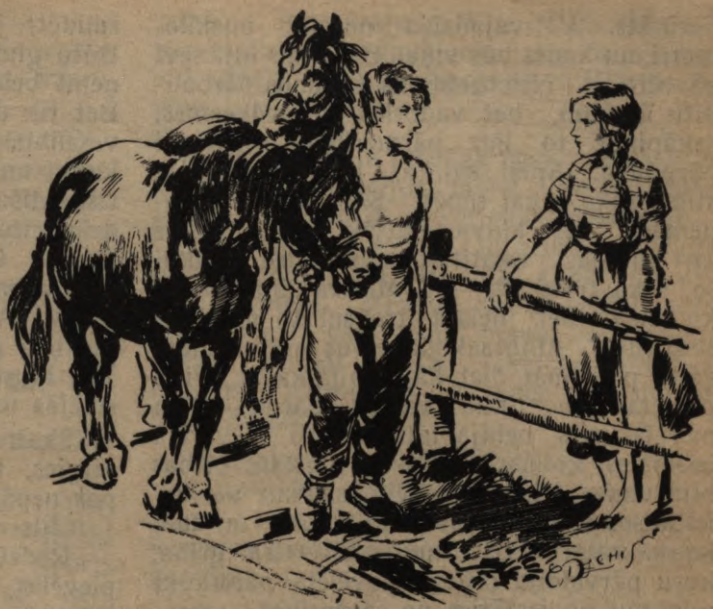

... „Zini, brālīt, svētdien Lejasmuižā notiks sugas lopu apskate. Vai tu Sārmīti nevedīsi?"

Īsi pirms sacīkšu sākuma atbrauca gaidītie pilsētnieki. Aiņa spēcīgais konkurents — Zaļums bija slaiks, kalsnēja auguma, ar lielām raga brillēm uz deguna. Pārējie bija maznozīmīgāki un ar saviem druknajiem augumiem līdzīgi lauku puišiem.

Svētku viesi bija ieradušies necerēti kuplā skaitā. Sacīkstes iesāka ar lekšanu un diska mešanu, bet tas nespēja saistīt viesu uzmanību, visi gaidīja soļošanu. Pēc maza pārtraukuma tā sākās. Ceļa garums bija pieci kilometri un, lai tos nosoļotu, vajadzēja divdesmit reizes apriņķot sporta laukumu.

Spalgi atskanēja revolvera šāviens, un sacensība sākās.

Pirmais soļoja Zaļums. Viņam sekoja visi citi, arī Ainis. Kad bija nosoļots pusceļš, tad laukumā vairs atradās tikai puse no dalībniekiem. Mazāk izturīgos lielais ātrums bija nokausējis. Uz laukuma atradās tikai trīs pilsētnieki un Ainis. Vēl vienmēr viņš turējās Zaļumam aiz muguras. Svētku viesi Ainim applaudēja un mudināja to uzņemties vešanu.

Soļojot garām tai vietai, kur sēdēja Mirdza, Ainim pie kājām nokrita sarkans astras zieds. Ainis pacēla ziedu un cieši saspieda saujā. Viņš bija laimīgs. Pēkšņi viņš vēlējās, lai vajadzīgais gabals jau būtu nosoļots un visi viņu apsveiktu kā uzvarētāju arī Mirdza. Zaļuma ieturētais ātrums izlikās par lēnu, un Ainis paātrināja gaitu. Pagāja dažas sekundes, un Zaļums palika viņam aizmugurē. Skaļi saucieni un applausi atbalstīja Aiņa pasākumu. Jūsmu iespaidots, viņš sāka soļot vēl ātrāki. Un kad atskatījās atpakaļ, tad redzēja, ka Zaļums netiek līdz. Pārējie pilsētnieki bija no sacensības izstājušies un uz laukuma atradās tikai viņi divi. Arvien tālāk Zaļums palika aizmugurē.

Skatītāji jau Aini apsveica kā uzvarētāju Arī viņš pats par uzvaru bija pār-

liecināts. Vēl vajadzēja nosoļot puskilometri, un kauss būs viņa. Bet Ainis bija sevi pārvērtējis. Neieturēdams treniņos pārbaudītu ātrumu, bet vadoties no iedvesmes, sakāpinot to līdz pārmērībai, viņš sevi pārpūlēja. Spēji sajuta, ka labās kājas stilbs sāka atkal sāpēt. Sāpes arvien pieņēmās. Soļi kļuva gausāki, bet Zaļums ātri tuvojās. Skatītāji pamanījuši notikušo, sāka trokšņot. Arī Mirdza viņam kaut ko teica, bet lielajā troksnī to nevarēja sadzirdēt. Ainis sakoda zobus un mēģināja gaitu palielināt, bet kājas bija kā ar svinu pielietas un tikko varēja pacelt. Gala mērķis vairs nebija tālu. Ainis nevarēja izšķirties, ko darīt. Divas pretējas gribas bija viņā. Viena pavēlēja saņemt vēl neizsīkušos spēkus, aizsniegt mērķi un tad, kaut vai pakrist nespēkā. Otra grība, kuŗu pārvaldīja prāts, pavēlēja pārtraukt soļošanu un izstāties no sacensības.

Pūlis vēl vienmēr trokšņoja. Vēl bija laiks uzvarēt, jo Zaļums arvien vēl atradās aizmugurē. Uzvara šoreiz likās vilinošāka kā citām reizēm, jo sagaidīja patikams atalgojums — sudraba kauss. Karstās senču asinis kūdīja soļot un uzvarēt, bet skolā gūtais saprāts liedza pārpūlēt locekļus un sagandēt veselību. Uzvarēja saprāts un apziņa, ka sports nav viņa darba lauks, kur jāizšķiež visi spēki. Sports ir tikai izprieca un laika kavēklis. Un divi simts metri pirms beigām, Ainis nogāja no laukuma. Nogurums to piespieda apsēsties zālē. Dažas sekundes vēlāk viņam garām aizsoļoja Zaļums kā vienīgais uzvarētājs.

Kliedzot un brēcot, Aini apstāja ļaužu bars. Bira jautājumi un pārmetumi. Visvairāk uztraucies bija biedrības priekšnieks. Atstājis tiesnešu galdu, viņš atskrēja pie Aiņa, un runājot, balss tam drebeja:

„Nu, redzi, vai es neteicu? Es teicu, lai tu trenējies! Tu ticēji saviem spēkiem! Redzi nu, kas notika. Uzvedies kā iesācējs. Pagalam kauss un tavs gods!"

Visos pārmetumos Ainis noklausījās smaidīdams, bet kad priekšnieks pieminēja viņa godu, saslējās un drūmi noteica:

„Tev taisnība, kauss ir pagalam, bet mans gods nav tik mazvērtīgs, ka to varu zaudēt, ja nevaru nosoļot pieci kilometri! Būšu gluži vaļsirdīgs. Man vajadzēja saņemt beidzamos spēkus un būtu uzvarējis. Bet tik dārgi pirkta uzvara, kas sagandē veselību, mani nevaldzināja. Mazvērtīga kausa un jūsu applausu dēļ es nekad neizšķērdīšu savus spēkus. Tie man vajadzīgi citur, ne te, mīņājot smilšaino laukumu. Un es domāju, ka manu pārliecību atbalstīs ikviens zemnieka dēls." To teicis, Ainis ar drošu skatu sanākušos meklēja piekritējus. Bet cerētais izpalika. Visi klusēja, tikai daži jaunekļi nicinoši smējās un izsacīja kodīgas piezīmes.

„Skaties, kur atradies darba zirgs! Piesargies, ka auzu laukā ar izkapti rokā tāpat nepārsoļojies kā šodien."

Kāds cits iebilda:

„Redzēja, draudziņš, ka nevarēs Zaļumu pieveikt, pie laika jau nobēga no laukuma."

Un visapkārt skanēja smiekli un zobgalības, un neviens neaizstāvēja Aini. Pūlī, varbūt, bija arī daži, kas domāja tāpat kā viņš, bet tie kautrējās skaļi savas domas izsacīt, lai nekļūtu smieklīgi draugu acīs. Sporta elks bija savā varā sagrābis visus jauniešus un, kas nebija ar tiem, tos zoboja un izsmēja.

„Skaties, kā Zaļums saņem kausu! Gluži labi arī tu no tā varētu dzert vīnu," atkal kāds zobojās. Ainis nicinādams paskatījās uz runātāju, īsi iesmējās un atbildēja:

„Pateicos, esmu par prastu tik smalkiem traukiem. Es vīnu labāk dzeru no sava vectēva koka kausa. Vīna man ir gana."

Lepns un spēcīgs savā panākuma apziņā viņš aizgāja no laukuma.

Kad Ainis iegāja deju laukumā un meklēja Mirdzu, viņš to ieraudzīja dejojam ar Zaļumu. Viņi jautri sarunājās un, kā vienmēr, Mirdza draiski smējās. Redzētais Aini daudz vairāk uztrauca un ievainoja viņa goda jūtas nekā zaudējums sacīkstē. Visi taču zināja viņa attiecības ar Mirdzu. Bet tagad viss pārvērties. Mirdza aizmirsusi visu, arī to, ka tikai dažus mirkļus atpakaļ, laukumā nosvieda astru kā abu draudzības apliecinājumu. Vai tas būtu jāsaprot, ka arī Mirdzu savā varā sagrābis sporta elks un Aini mīlēja tikai tāpēc, ka tas vienmēr uzvarēja? Ainis par to šau-

bijās un, apsēdies uz soliņa, gaidīja, kad deja beigsies. Viņš bija satraukts, jo aizvainotais zemnieka dēla gods nedeva mieru. Viņam vajadzēja zināt patiesību.

Kad deja beidzās, Ainis uzmeklēja Mirdzu. Meitene viņu saņēma vēsi, vienaldzīgi, bet arī tāda viņa bija skaista. Un zemnieka dēls zemojās skaistuma priekšā:

„Mirdza, vai tu esi dusmīga, ka pazaudēju? Saki, ka nedusmojies."

„Kāpēc lai es dusmotos? Tu biji nolaidīgs treniņos un uzvarēja tas, kas bija pelnījis."

„Mirdza, tu esi ļauna. Man neatlika laiks treniņiem, bija jāstrādā."

„Ko tu vienmēr ar to darbu lielies. Tavs tēvs ir bagāts, vari arī vaļīgāki padzīvot un nodoties sportam. Sports sagādā slavu, bet ko tev dod tavs darbs?"

„Mirdza, un tu arī tā runā? Tu, kam ticēju, ka mīli laukus tāpat kā es! Cik rūgti mēs esam maldījušies," un lielas sāpes bija Aiņa balsī.

„Nākotnē tev vairs nevajadzēs maldīties, jo mēs nesatiksimies," salti skanēja meitenes vārdi.

„Mirdza, saki, ka jokoji? Teic, ka tā nav patiesība!"

„Nē, es nejokoju! Bet atvaino, spēlē, un šo deju apsolīju uzvarētājam." Un viņa aizgāja.

Mirkli Ainis palika stāvot, lai visi redzētu viņa kaunu un apvainojumu, kuŗu tie bija sagādājuši. Tad, vingriem soļiem pārgāja laukumu un iegriezās ceļā, kas veda uz Vecdegām. Svētku vietā viņam vairs nebija vietas. Sportists viņš bija kļuvis savā spēka pārpilnībā un Mirdzas dēļ. Tagad Mirdza viņam bija zudusi, bet sportam savus spēkus šķiest viņš vairs negribēja. Piedzīvojums sacikstē un Mirdzas pārvēršanās Aini apvainoja. Un tas sāpēja, ļoti sāpēja. Šis apvainojums bija pirmais viņa jaunajā mūžā.

Mājās sagaidīja priecīga ziņa. Māsa bija pa tālruni pasacījusi mātei, ka Sārmīte godalgota. Paēdis vakariņas, Ainis istabas galā apsēdās uz soliņa, jo gribēja sagaidīt pārbraucējus. Un viss bija tāpat kā vakaru iepriekš. Mēness sirpis peldēja virs ataugas egļu galotnēm, pļavā, aiz augļu dārza, pacēlās migla. Tikai ar Aini bija notikušas pārmaiņas, un tāpēc viņa domas bija citādākas.

Savā pirmā mīlestībā vīlies, viņš tikai sūrā un grūtā darbā cerēja gūt apmierinājumu. Kad sārtojās austrumi un pagalmā iebrauca gaidītie, Ainis bija kaut ko izdomājis.

Māsa par Aiņa neveiksmi jau bija uzzinājusi ceļā. Un nojautusi, ka brālis cieš, viņa mierināja:

„Neskumsti par zaudējumu. Citreiz varēsi trenēties un tad atkal tu uzvarēsi."

„Nē, māsiņ, es nekad vairs nesoļošu. Savus spēkus es izlietāšu pats savas nākotnes veidošanai mūsu tīrumos un druvās." Un pagriezies pret tēvu, viņš turpināja:

„Tēvs, pavasarī mēs pārrunājām, ka celmaino atmatu aiz ataugas vajadzētu pārvērst ganībās. Tiklīdz būs nokopti tīrumi, es tūlīt uzsākšu līdumnieka gaitas, tāpat, kā tu un vectēvs to darījāt."

Tēvs, kā apstiprinādams, pamāja ar galvu.

Savam spēkam Ainis bija atradis jaunu darba lauku. Un krūtīs dienā gūtais apvainojums jau smeldza mazāk...

Vislielākās spējas bez sajūsmas liesmas un siltuma var visskaistākās cerības pamest kaunā

Dr. K. Ulmanis

Vēl daudz sētu ir līdzīgas šai

Jaunajā košumdārzu līdumā

H. KALMIŅŠ

Cik tālu sirmajā senatnē sniedzas mūsu skats, arvien mēs tur varam atrast cilvēku nemitīgi un neatlaidīgi iejaucamies dabas dzīvē un tās norisēs. Tā ir apzinīga, mērķtiecīga garīga darbība, cenšanās dabas spēkus piesaistīt un lietot cilvēka izvēlētam lietišķam darbam. Vienīgi ar darbu, kas tagad kļuvis par mūsu neatņemamo daļu, mēs varam kultūras vērtības vairot un paturēt.

Ja agrāk darbs šķita lāsts, tad tagad tas pārvēršas neizmērojamā svētībā, tapdams par pasaules uzturētāju spēku. Attīstīdami, kāpinādami dzīves izpratni, mēs kāpinām arī paši sevi. Viss, kas rodas ap mums, kas veidojas mūsu apkārtnē, iegūst nozīmi, mēs paši topam derīgāki, bagātāki un dzīve pilnvērtīgāka, svētlaimīgāka. Ar savu darbu kā ar ieroci nostādamies pret dabas patvaļīgām norisēm, mēs esam uzņēmušies pildīt savas dzīves lielo uzdevumu — no jūkļa veidot kārtību un saskaņu un to paturēt. Bet saskaņai un kārtībai, ko veidojam sevī, jāatspoguļojas arī mūsu apkārtnē, kur tās vēl nemanām, tur arī maz ir no tā, ko saucam par pilnvērtīgu, par kultūrālu dzīvi. Šo izpratni par saskaņu un kārtību ievedīsim arī lauku sētas iekārtā un apstādījumu veidojumos.

Puķes sakārtojot joslā, izceļas stādu īpatnējais augums un rūpīgi koptā celiņa mala

Savas mītnes uzpošot, nekur tik tuvu nesaskarsimies ar stādu valsti, kā mājas rotājumu, apstādījumu izveidojumā. Ar augiem ienesam mājās daudz dabas cildenā daiļuma, tālab var rasties doma par dabisku apstādījumu iekārtu, dabas atdarināšanu. Bet vai mēs, noraudzīdamies viļņojošā rudzu druvā, dabas daiļumu pārdzīvojot, domājam par to, ka lauks ir četrstūrains, ka sējums rindsējā. Pat rudenī liels bija mūsu prieks par vienmērīgi sazēlušo, rūzgano un drukno asnu rindām, kas nemaz nelikās nepatīkamas. Taisni še dabas un cilvēka gara dzīves lielajā sakaru punktā rodas jaunās izpratnes pamatojums. Jau tad, kad pirmais zemkopis, līdumu līžot, atkaroja dabai zemi un to apara taisnām vagām, pārvērzdams auglīgā tīrumā, kad pirmais namdaris uz koka pamatiem uzlika pirmo baļķu vainagu un par izdevīgāko mītni sev bija izvēlējies četrstūraino telpu, kad pirmais dārznieks pie savas mājas iestādīja no meža atnesto koku, kaut arī aiz ticējuma, ka tas viņu pasargās no ļauniem dabas gariem, sākās kultūras radīšana, kas bija cilvēka gara dzīves auglis. Tie ir seni notikumi, bet tomēr tik pirmatnēja spēka un spraiguma pilni un reizē tik jauni, tik tuvi, saprotami un to izpaudums spilgti manāms katrā lauku sētā, katrā mūsu solī. Mēs nevaram tos neievērot, bet mums tie vēl vairāk jāparāda, jāizceļ un uz šām atziņām, kas iegūtas lauku sētās, jāpamato arī turpmākais darbs. Tālab mājas apkārtnes izdaiļojumā un apstādījumu izkārtojumā nevairīsimies no taisnām līnijām, četrstūrainības, augu stādījumiem rindās un joslās, bet, kur vien iespējams, to pasvītrosim.

Kad runā par košumdārzu, mūsu domas saistās ap priekšstatiem par kādreiz redzēto, ko esam sevī uzņēmuši, jūsmodami

un vēlēdamies arī sev visu tāpat ierīkot, bet aizmirstam, ka pārspīlēta greznība un izsmalcinātība lauku sētai neder. Aizmirstam, ka lauku mājas nav un nekad arī nebūs bijušo muižu pilis, ka ap tām nav vietas parkiem, ne arī parku samazinātiem atdarinājumiem. Tāpat piemirstam arī to, ka lauku sēta maz līdzinās bagātnieka vasarnīcai un, viss tas, kas te kārtots, ir lielā pretstatā spraigam darba ritmam lauku sētā. Piemirstas arī šad tad, ka zemnieku mītne nav biedrības nams, ne pagastnams, nedz skola (kas nereti atrodas bijušo muižu pilīs) un ka viss, kas šīm ēkām iekārtas un apstādījumos plašuma un ērtības ziņā vajadzīgs un vēlams, viensētai neder. Mēs vēl neesam pieraduši tādas ērtības saprast un lietot, un jāsaka, ka īstā lauku sētā, kur valda tik pirmatnīgs darba ritms, tādas izpratnes arī nekad nebūs.

Pie mājas nevarēsim iztikt bez atsevišķa košumdārza. To prasa jaunais kārtošanas princips—katru lietu savā vietā, katrai vajadzībai savu vietu. Tad nu labāk, lai puķu dārziņš ir mazs, kaut tikai mājas vienā galā un labi uzkopts, nekā plašs un nolaists, ar aizaugušiem celiņiem un neapkoptiem stādījumiem. Puķu dārziņā jāatturas no augu kārtošanas dabiskā stādījumā, kā to redzam pilsētu lielajos parkos. Te jāveido j o s l u s t ā d ī j u m i, krūmi jāstāda vienā vai divās rindās, bet puķes vairākās rindās ap 2 m vai arī vēl platākās joslās. Tāpat lauku sētā būtu jāizvairās audzēt dzīvžogus — cērpjamus, apgriežamus augu stādījumus. Tie prasa kopšanā daudz darba un to izveidojums vairāk piemērots pilsētu šaurajiem apstākļiem, kur jau tā viss šaurs, saspiests un apcirpts. Dzīvžogu vietā lauku sētās jāstājas neskarti augošu ziedu — krūmu joslu stādījumiem, kuŗu plašumu un augstumu var noteikt, izvēloties piemērotu augu sugu. Piem., kur parastais jasmīns būtu par augstu, tur tā vietā likt zemo, smalkziedaino.

Mums pašiem būs vēl jāpārbauda pašreizējie uzskati par to, par ko sakām: tas ir skaists. Būs vēl jāveido pareizāka, pilnīgāka izpratne par daiļumu, kaut arī te saskaramies ar tik visai īpatno parādību, ko saucam par gaumi. Daiļuma izjūtas

Vairoties no mājputnu postījumiem ap puķēm nav jāceļ „vabu žogi“,

ne akmeņu krāvumi

Turpmāk ar puskieģeļiem bruģēsim pagalmu un pudelēs iegatavosim augļu un ogu sulas

Bez vajadzības iekārtotais grantētais ceļš paliek nekopts un drīz aizaug

Neapdomīgi rīkojot celiņus un ar tiem sagraizot apkārtni, nonākam strupceļā — pie sētas staba

iedzimto dīgļu ir diezgan katrā cilvēkā, vienam vairāk, otram mazāk, bet visiem pietiekoši, lai daiļuma izpratne spētu augt, attīstīties un veidoties. Būs jālauž, jāpārkausē cietais uzskats, ka daiļais ir tikai tur, kur varam runāt par augstu cenu, par lielu naudas vērtību. Būsim mazliet drošāki, atzīsimies vispirms paši sev, ja agrāk neuzdrošinājamies izteikt jau izjusto, pārdzīvoto, ka daiļums vispilnīgāk atrodams un saskatāms vienkāršībā. Ieskatīsimies tikai ciešāk parastās meža rozes ziedā, mūsu dzimtās zemes egles staltajā augumā, pavērsimies plaukstošā bērza zarā, deviņvīru spēka skaistajā lapu rozetē, vai arī žoga tīteņa zieda zvanā. Cienīsim daiļumu vienkāršajā ziedā, katrā puķu cerā, kas jau gadiem ilgi sīksti aug mūsu dārzā, rožu krūmā, kas zied pie mūsu loga. Ar lielāku sirsnību domāsim par tām dzeltenām un mēļām (violetām) puķēm, kas nekoptas ik rudeņus rieš klēpjiem ziedus mūsu māju sētmaļos. Paskatīsimies asāku skatu savā apkārtnē, vai tur nav daudz vairāk vēl necildināta daiļuma.

Nav jāaprobežojas ar to augu sarakstu, kas šinī rakstā minēti. Ir vēl daudz citu māju apstādījumiem un puķu dārzam derīgu un krāšņu kultūras stādkoku, krūmu un puķu, kas ziedu un krāsu bagātību mūsu dārzā tikai vairos, bet to iegāde būs pa spēkam nedaudziem. Pirmā vietā visur liekami gan izturīgāki augi.

Māju apstādījumos būtu gan jāizskaužno visām pusēm ar krūmiem apaudzētais laukums — tā sauktā lapene. Tās vietā puķu dārziņā jāiekārto ap 2 × 2 m liels atpūtas laukums ar soliem. No tā atvērsies brīvs, netraucēts skats uz puķu dārziņu; un paēnu te sniegs laukuma aizmugurē stādīti lielāka auguma ziedu krūmi vai kāds koks.

Biežās satiksmes vietās — no dzīvojamās mājas uz saimniecības ēkām jārīko sausi celiņi, bet ar to ierīkošanu nevajaga šķiesties. Vairākus iešanas virzienus var apvienot vienā celiņā. Tas sevišķi jāievēro, izvēloties braukšanas virzienus, lai ar pajūgiem neizbrauktu visu pagalmu. Arī puķu dārzā jārīko grantēts vai cementa plāksnēm izlikts celiņš, kas aizved gājēju līdz atpūtas laukumam un no turienes vēl tālāk dārzā. Satiksmes dēļ te celiņš nemaz nebūtu vajadzīgs, bet tomēr puķu dārziņš

bez celiņa būs drusku mežonīgs. Pavisam nepareiza ir rotaļāšanās ar ceļiem, tos izveidojot dažādos virzienos un sagraizot apkārtni.

Mūsu darinātos veidojumus ar apkārtni, ar dabu sasaista un apvieno augu brīvais augums, kas visiespaidīgāk izpaužas lielā, varenā meža pārstāvju — koku stādījumos. Tālab nevien pagalmā, nevien lielceļa malā, kur sākas iebraucamais ceļš jāstāda pa kokam, bet meža koku stādījumiem jābūt arī ap augļu dārzu, kur tas robežo ar laukiem. Ziemeļu un vakaru

Izkopta mājas apkārtne Kurzemes sētā (tā sauktais tīrais pagalms starp istabu un klēti) — zem koka zarotnes paēnai piemēroti puķu stādījumi

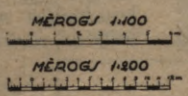

Augšā pa kreisi — „Sprīdis" nepieciešams uzmērojot ēkas un to apkārtni. Pa labi — Mērogu paraugi, samazināti. Mērogs 1:100 — katrs metrs dabā līdzinās 1 cm uz papīra. Normālā lielumā attālums starp pilnām iedaļām līdzinīsies 1 cm. Mērogs 1:200 — katrs metrs dabā līdzinās 0,5 cm uz papīra

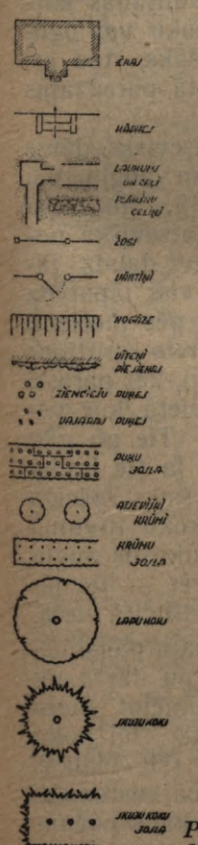

Pa kreisi — Eku, ceļu, žogu un augu stādījumu apzīmēšanai pieņemtās zīmes

pusē der biezāks lapu koku vai pat egļu stādījums.

Īsumā nu ir apskatīti mājas apstādījumu veidošanā vērā liekamie pamatnosacījumi, atzīmētas nepieciešamās sastāvdaļas, no kurām veidojam sētas iekārtu, rotātāji apstādījumi, un daudz no visa tā rādīts attēlos un zīmējumos. Tagad vēl raudzīsim veikt lielo un ļoti svarīgo priekšdarbu — pamēģināsim izstrādāt paši katrs savas mājas iekārtas un apstādījumu plānu. Darba panākumi atkarīgi no mūsu pašu intereses, dedzības, ar kādu vēlamies celt jauno sētas iekārtu. Lai pirmie neizdevušies mēģinājumi un neveiksmes jūs nenovirza no sāktā ceļa! Ja pirmais uzmetums neizdodas, izdzēsīsim to un sāksim no jauna.

Nu atliek tikai ķerties pie darba! Mums taču jātiek pie pašu izstrādāta un līdz pēdējam sīkumam izdomāta māju apstādījuma plāna!

Vispirms jāpagatavo 1 vai 2 m garš mērs — „sprīdis" un tad var sākt ēku uzmērīšanu. Vienu no ēkām, parasti dzīvojamo māju, uzmēro pirmo. Paturot to par pieturas punktu visā uzmērīšanas gaitā, atrod attālumus līdz citām ēkām un uz-

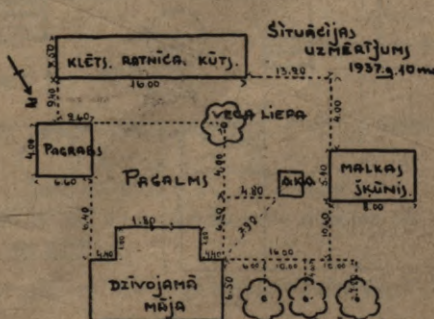

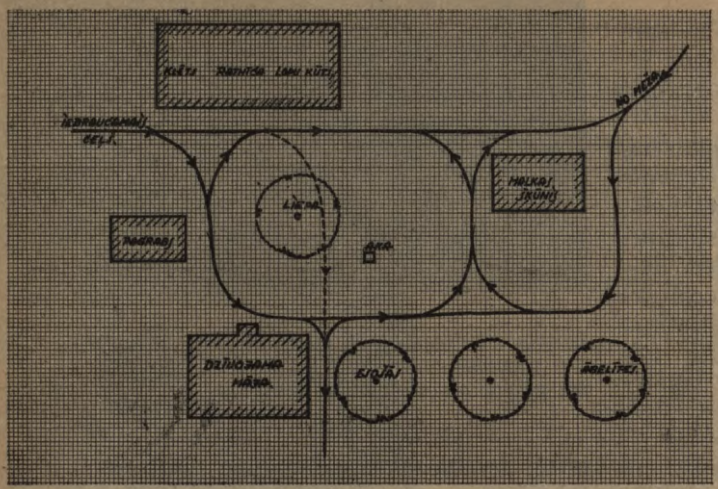

Uz milimetru papīra pareizos attālumos pēc mēroga uzzīmētas ēkas un paredzēti bvaukšanas virzieni – lielais loks pagalmā, mazais ap malkas šķūni. Gadījuma braukšanas virziens (piem. ziemā) atzīmēts ar pārtrauktu līniju

mēro arī tās, tad akas atrašanās vietu, pagalmā vai dzīvojamās mājas tuvumā esošos lielākos kokus un augļu dārzu (pietiek ar dažām koku rindām istabas tuvumā). Izmērus pēc mēroga atzīmē uz papīra. Var arī iepriekš izgatavot tikai situācijas uzmērījumu, kur nav attēlotas pareizas izmēru attiecības, bet atzīmēti vienīgi izmēru skaitļi (skat. zīm. „Situācijas uzmērījums"). Kad tas padarīts, pēc uzmērijuma skaitļiem attēlojam mērogā ēku, akas un esošo koku stāvokli (situāciju) uz papīra. Ērti to izdarīt uz milimetru papīra, bet var arī lietot parasto rūtiņu papīru, katru rūtiņu pielīdzinot 1 m² dabā. Nepilnas mēru vienības, piem. 0,5 m vai 0,2 m arī varam atzīmēt, rūtiņu pēc acumēra pārdalot uz pusēm vai arī atdalot $^1/_5$ rūtiņas.

Apkārtni iedalot, katrai vajadzībai jāierāda sava vieta, paredzot visu tā, kā sētā izskatīsies pēc pieciem, desmit vai pat divdesmit gadiem

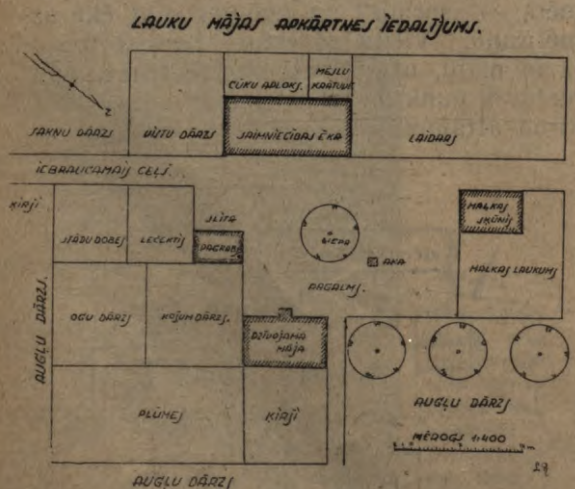

Kad situācija attēlota uz papīra, projektējam braukšanas virzienus. Tad iedalām apkārtni, paredzot katrai vajadzībai savu vietu. Zīm. „Mājas apkārtnes iedalījums" parādīta tikai pati iedalīšanas kārtība. Ja piem. kāds augļu koku vai ogulāju stādījums paredzēts plašāks, tad arī apstādāmais laukums projektā paredzams lielāks.

Nedaudzām bišu saimēm atsevišķs dārzs nav vajadzīgs. Tās novietosim augļu vai ogu dārzā pārskatāmā vietā. Ja bišu saimju daudz, nepieciešama atsevišķa novietne. Plānu izstrādājot, nav daudz jāievēro pašreizējā iekārta. bet viss jāparedz uz priekšu, kā sētā izskatīsies pēc pieciem, desmit, pat 20 gadiem. Dažreiz grūtības rada veco augļu koku stādījumi, kas parasti ļoti tuvu istabai, taisni tajā vietā, kur vēlams iekārtot puķu dārziņu. Tie nu nav jāizcērt, bet jāsaudzē, sevišķi, ja tie ir piemiņai stādīti vai arī pats koks spēcīga auguma. Var jau arī augļu koku tuvumā kārtot puķu stādījumus. Panikušus augļu kokus puķu dārzā nav ko turēt — tie jāizcērt, bet jaunākus var pārstādīt citā vietā.

Kad apkārtne iedalīta, kārtojam pagalma, malkas laukuma, laidara, putnu dārza un cūku aploka apstādījumus, iezīmējot meža koku stādāmās vietas, bet tā, lai koku stumbri netraucē braukšanu (sk. malkas laukumu) un lai putniem un mājkustoņiem paredzētos novietojumos būtu kāds paēnas

stūrītis. Visvieglāk paredzētos attālumos iezīmēt augļu kokus un ogulājus.

Beidzot kārtosim puķu dārzu. Tā iekārtojums būs izprotams pēc pieliktā zīmējuma „Košumdārza projekts" un pievienotā augu saraksta. Protams, atsevišķo augu novietnes var būt vēl plašākas, augu sastāvs dažādāks, bagātāks un pats puķu dārzs arī lielāks.

Visi mazpulku dalībnieki, kas vēl šajā pavasarī grib pārveidot savu māju iekārtu un meža dienās apstādīt ar kokiem, vai arī ierīkot puķu dārziņus, l ī d z š. g. 5. m a i j a m var iesūtīt atsauksmei, pašu sastādītus plānus, pievienojot aprakstu, „Košumdārza projekts", LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai Rīgā, Baznīcas ielā 4-a.

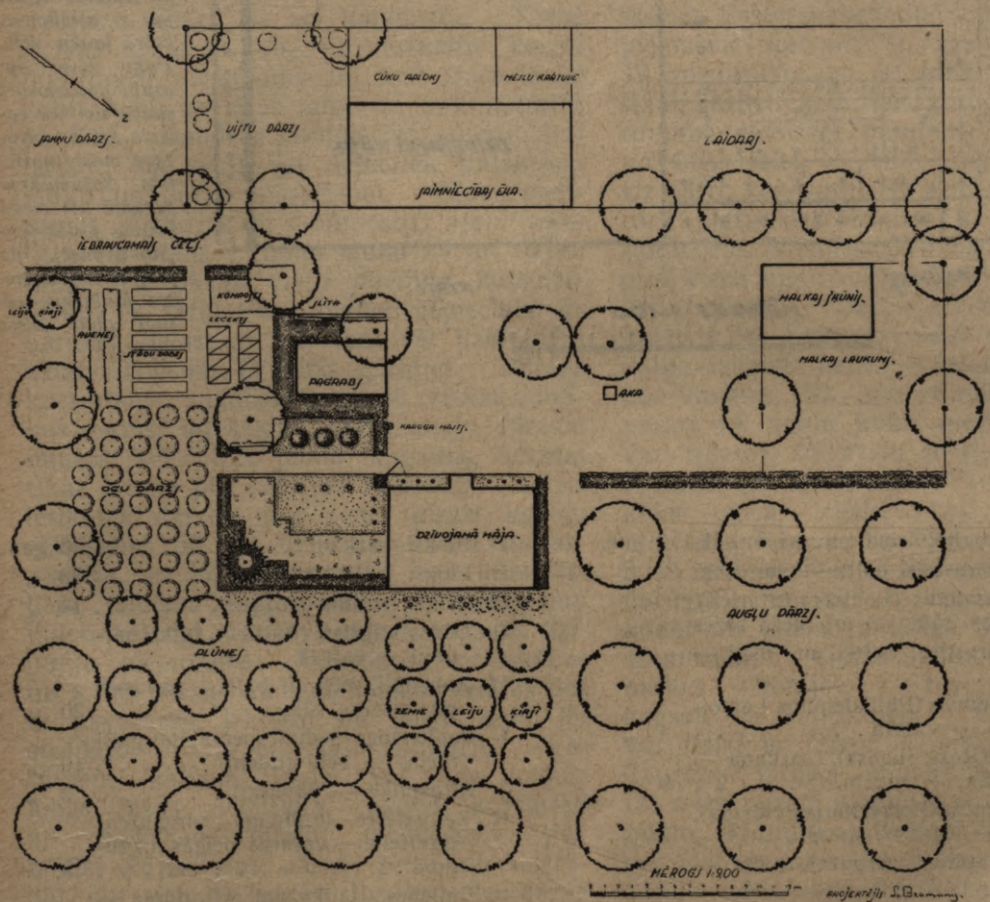

A p s t ā d ī j u m u p l ā n s

Stādīšanas attālumi:

I Augļu kokiem un ogulājiem — a) Ābeles, bumbieres 10 m, b) Plūmes, saldie ķirši 5 m, c) Skābie ķirši 4 m, d) Ogulāji — 1,5—2 m.

II Košumkrūmiem joslu stādījumos — a) lieliem 1,5—2 m, b) vidējiem 1—1,5 m, c) maziem 0,3—1 m.

III Ziemciešu puķēm — a) augstām 70—100 cm, b) vidējām 40—50 cm, c) zemām un zemi sedzošām 20—30 cm.

Ceļu platums:

a) iebraucamam ceļam un braukšanas joslām pagalmā grantējams 3 m, b) celiņam puķu dārzā 1,20 m, c) kājceliņiem 0,50 m.

KOŠUMDĀRZA PROJEKTS.

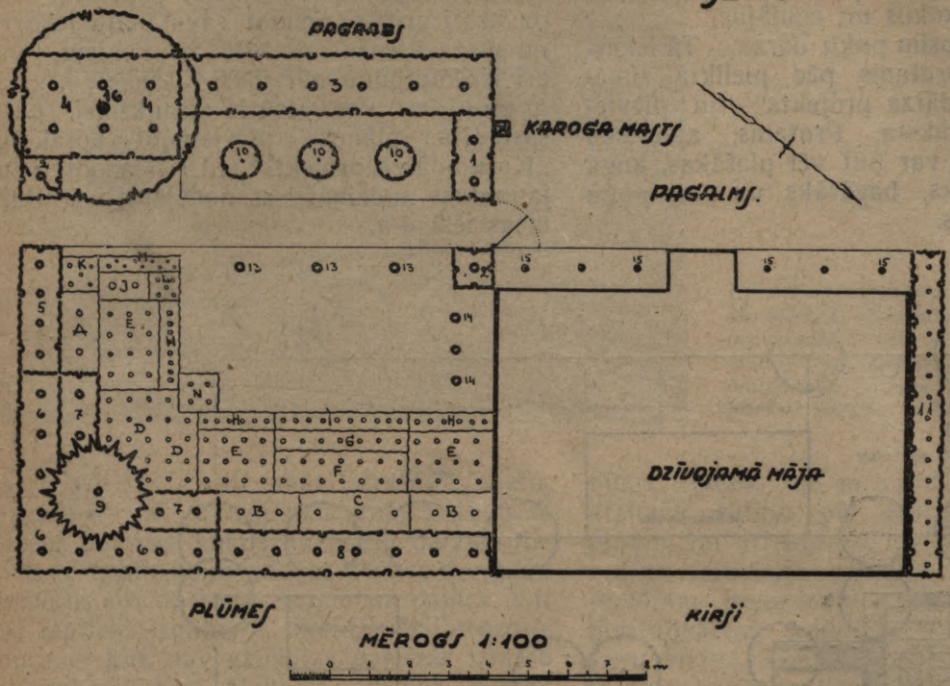

Košumdārziņš šajā gadījumā paredzēts mājas galā, tikai 170 kv. m liels. Apstādījumos paredzēti arī mazāk pazīstami krūmi (sk. augu sarakstu). Puķes pa lielākai tiesai jau atrodamas katrā lauku sētā. Puķu joslu apsauļo galvenokārt pusdienas un vakara saule. Karoga masts novietots košumdārza tuvumā aiz ziedu krūmu joslas (pagalma pusē). Ar puķēm neaizņemtos laukumos celiņa abās pusēs mauriņš

Augu saraksts.

1. Maijroze, balta, zied pavasarā sāk. 2 gab.
2. Jasmīns, parastais, balts — vas. sāk. 2 „
3. Tatāru sausviedis (Lonicera tatarica), rozā — vas. sāk. vai arī mēža rozes 6 „
4. Ceriņi, parastie, balti un mēļi — vas. sāk. . . . . 6 „
5. Jasmīns, zemais (Philadelphus Lemoinei) balts — vasarā . . . . . 4 „
6. Ābolroze (Rosa rugosa), sarkana — vasaras sāk. — rudenī. . . . . 9 „
7. Zeltpulkstenītis (Forsythia intermedia), dzeltens — agrā pavasarī . . . . . 4 „
8. Spirejas (Spiraea arguta) balta — pavasarī . . . . . 7 „
9. Egle, parastā . . . . . 1 „
10. Cidonija (Chaenomeles japonica) tumši sarkana — pavasarī . . . . . 3 „

    Var arī atvietot ar vasaras puķu dobēm.
11. Vērenājs (Ribes alpinum), dzeltens — zied pavasarī . . . . . 15 „
12. Ziemciešu josla:
    A. Kurpītes, zilas vai baltzilas . . . 2 „
    B. Dzeltēnā puķe (Rudbeckia laciniāta) 4 „
    C. Saules līgava (Helenium Riv. Gem.) brūna — rudenī . . . . . 3 „
    D. Flokši, sarkani . . . . . 20 gab.
    E. Flokši, balti. . . . . 36 „
    F. Flokši, rožaini (rozā). . . . . 14 „
    G. Dārza vijgrieži (Astilbe), tumši sarkani — vasarā . . . . . .
    H. Zobenāji, mēļi un balti — pavasarī un vasaras sāk. . . . . 20 „
    I. Čaukstenes (Sedum spectabile), gaiši mēļas — vēlu rudenī . . . . . 10 „
    J. Sirdspuķe — pavasarī . . . . . 2 „
    K. Zeltgalvīte (Solidago virgaurea) Dzeltena — vasaras beigās un rudenī . . . . . 5 „
    L. Gailenes, lauka vai arī dārza — dzeltenas — pavasarī. . . . . 5 „
    M. Alpu kreses (Arabis alpina), baltas vai neaiz irstules, zilas — pavasarī . . . . . 10 „
    N. Dienas lilija (Hemerocallis flava). dzeltena — vasarā . . . . . 4 „
13. Stūra puķe (Hosta glauca), skaists lapaugs, ir arī ziedi . . . . . 3 „
14. Svētrozes (pujenes), sarkanas . . . . 3 „
15. Dālijas (jorģines) . . . . . 6 „
16. Liepa, parastā . . . . . 1 „

Augļu koku mēslošana pavasarī

J. S.

Zinot, ka augļu raža dārzos galvenā kārtā atkarīga no zemes auglības, katra dārzkopja pienākums rūpēties par to, lai augsnā koku saknēm būtu pieietamas vajadzīgās barības vielas. Dažos gadījumos tomēr nākas redzēt pretējo. Tā, piemēram, dārzus ierīko lielā steigā, nedrenētā, sekli iestrādātā augsnā, nepiemaisot tai ne sadalījušos kūdru, ne arī kompostu. Tādas rīcības sekas ir tās, ka iestādītie kociņi dod mazu pieaugumu un kad tiem jāsāk ražot augļi, apstājas augt un koki izskatās panīkuši. Daudzās saimniecībās augļu dārzi ierīkoti tik plaši, ka nepietiek kūtsmēslu lauku un dārzu mēslošanai. Tādos gadījumos jāizlīdzas ar kompostu, ateju mēsliem vai vircu. Tiklab lauku kā arī dārzu mēslošanā pirmā vieta jāierāda kūtsmēsliem. Tie satur visas augiem nepieciešamās barības vielas un bez tam vēl lielā mērā uzlabo augsnas fizikalās īpašības. Pilnīga kūtsmēslu sadalīšanās zemē velkas vairākus gadus, un sakarā ar to augļu dārzam minētie mēsli nav jādod ik gadus, bet gan tikai 1 reizi pēc katriem 3 gadiem. Tikko ierīkotos dārzos, kur zeme pirms kociņu stādīšanas 50 cm dziļi uzirdināta un samaisīta ar labu kompostu vai kūtsmēsliem, jauniem augļu kokiem kūtsmēsli nav jādod tik ilgi, kamēr noturas normāls dzinumu pieaugums. Mākslīgos fosforskābes un kalija mēslus tādiem kokiem vēlams dot ik pavasaŗus, izkaisot un viegli zemē iestrādājot 30 gr uz kvadrātmetru. Vecākiem kokiem, kuŗi jau nes augļus, labas ražas iegūšanai jādod kūtsmēsli ar mākslīgo mēslu piedevu. Vislabāki kūtsmeslus dārzā izvest un iestrādāt jau rudenī, izdalot tos pa visu dārza platību apmēram 5 cm biezā slānī. Ja mēslu visai dārza platībai neiznāk, tad tie jāliek katram kokam atsevišķi, atkāpjoties no stumbriem 30—50 cm, atkarībā no koku vecuma. Tas tādēļ, ka barības vielas no augsnas uzņem galvenā kārtā smalkās saknītes, kuŗas atrodas zemē kroņa zaru galu plašumā. Mēsli augsnā jāiestrādā tūliņ pēc to izvešanas un izārdīšanas, ierokot ar dārza dakšām 3—4 cm dziļumā. Ja rudenī mēslu izvešana augļu dārzā nokavēta, tad šo darbu var izdarīt arī agri pavasarī, kad zeme jau pietiekoši apžuvusi. Ja kūtsmēsli satrūdējuši, tos var dot vēlāk, īsi pirms pumpuru briešanas. Par labu augļu koku mēslošanas līdzekli jāuzlūko virca, kuŗa satur viegli uzņemamā veidā slāpekli, kaliju un nedaudz fosforskābes. Fosforskābe jādod superfosfāta veidā, piemaisot katram spainim vienu sauju. Tā sagatavota un uz pusēm ar ūdeni atšķīdināta virca jāizlaista augļu dārzā koku tuvumā pavasarī, pumpuru briešanas laikā un otro reizi — tūliņ pēc noziedēšanas. Uz katru kvadratmetru zemes virsmas kroņa zaru platumā jāizlaista 5 l ar ūdeni atšķīdinātas kūtsmēslu vircas. Vasaras otrā pusē vircu augļu kokiem mēslošanai vairs nedrīkst lietot. Dārzu vircojot, zeme pēc katriem 2—3 gadiem reizi rudenī vēlu jākaļķo, izkaisot uz katra kvadrātmetra augsnas virsmas 150—300 gr mūŗa kaļķa. Pavasarī kā augļu koku mēslošanas līdzekli var izlietot arī ateju mēslus, iepriekš atšķaidot tos ar ūdeni. Tas jāizdara vecā koka mucā, ieliekot tajā 1—2 spaiņus minēto mēslu un uzlejot virsū apmēram 8—9 spaiņus ūdens. Pēc nedēļas, kad mēsli norūguši, tie vēl 5 reizes jāatšķaida ar ūdeni un jāizlaista dārzā attālāk nost no stumbriem. Cietās māla zemēs, šķidros mēslus lietojot, tos var ievadīt augsnā pa caurumiem. Caurumus zemē var iesist ar mietu 30 cm vienu no otra. Caurumi jātaisa apmēram 20 cm dziļi, tos reizu reizēm piepildot ar vircas vai ateju mēslu šķīdumu. Beidzot caurumi jāaizber ciet ar labu kompostu. No dazādiem dārzu mēslošanas līdzekļiem vēl jāpiemin komposts, kuŗā augiem vajadzīgās barības vielas atrodas saknēm viegli uzņemamā veidā. Komposts dārzā jāuzkaisa augsnai kroņa zaru platumā apmēram 8 cm biezā slānī un viegli zemē jāiestrādā. Tajos gados, kad augļu koki nesaņem dabīgos mēslus, tiem agri pavasarī jādod superfosfāts un kalija sāls. Abus šos mēslošanas līdzekļus var jaukt kopā un izsēt vienā laikā jau norādītā daudzumā.

Novērosim putnus

J. KRONĪTIS

Apgredzenoti jauni peļu klijāni

Katru gadu, pavasarim tuvojoties un vasarai aizejot, pāri mūsu skaistās dzimtenes laukiem un mežiem slīd gāju putnu bari. Tur rindās aizlido meža zosis, taisns kā bulta ar troksni un klaigām aiziet dzērvju kāsis, jukdams un sablīvēdamies aizšalc strazdu bars.

Kas par gaišu prieku, skanīgu līksmi ietriecas visnomāktākā sirdī, kad visai zemei vēl atrodoties zem sniega un ledus, aukstam ziemelim vēl skarbi pūšot, aiz loga vecas liepas vai ābeles zarā atskan skaļš, izbrīnējies svilpiens — strazdi klāt!...

Vai tiešām jau? Jā, tur jau viņš sēž koka galotnē vai uz jumta koras un nosvelpjas gaŗi — gaŗi, itkā teikdams: „Sveiki, skat — jūs arī visi vēl tepat esat! Labrīt!"

Rudenī, dzeltenām lapām kaisoties pāri tukšajiem tīrumiem, mēs skumju skatu pavadām trokšņaino dzērvju kāsi, kas, slīdēdams pret dienvidiem, „aiznes prom launagu," bet skaitīt dzērves nedrīkstot, sevišķi skolas bērni, nē, jo tad tās aiznesot līdz atmiņu...

Kas tad ir šī tieksme, kas mūsu spārnotos draugus jau saulainajās rudens dienās sauc no mūsu zemes prom un jau agrā pavasarī aicinā atpakaļ uz mūsu vēl ledus klātajiem laukiem? Jā ir ceļošanas dziņa jeb instinkts. Šī dziņa gāju putniem parādās un atkal pāriet noteiktā laikā, un to nemaz neietekmē laika apstākļi, vai barības vairums uzturēšanās vietā. To vislabāk var novērot pie gūstā turētiem gāju putniem, jo kad pienāk ceļošanas laiks, neskatoties uz siltumu un barību, putni cenšas aizlidot, bet tiklīdz laiks ir pāri, ne sals ne barības trūkums nespēj piespiest putnu lidot prom. Šī iemesla dēļ aiziet bojā arī brīvībā dzīvojošie gāju putni (piem., meža pīles), kas kautkāda iemesla dēļ nav laikā spējuši aizlidot. Tie nosalst vai nobeidzas badā, kaut gan laika dēļ tiem tas būtu pilnīgi iespējams.

Gāju putniem ir arī savi diezgan noteikti lidošanas ceļi, pa kuŗiem tos vada lidošanas dziņa. Eiropā ir trīs galvenie gājputnu ceļi. Pirmais sākas Somijā un iet gar Baltijas jūŗas un visas Rietumeiropas piekrasti pāri Spānijai uz Afriku. Pa to lido arī mūsu ūdens putni un strazdi. Otrs ceļš apmēram no Polijas gar Karpatu kalnu grēdu pāri Dienvidus Francijai uz Dienvidu Spāniju. Trešais ceļš iet gar Adrijas jūŗu pāri Sicilijas salai uz Afriku.

Vistālāko ceļu no mūsu gāju putniem nolido stārķi, kas aizlido līdz Dienvidu Afrikai, tā katru gadu turp un atpakaļ nolidodami ap 20.000 kilometrus.

Lai noskaidrotu mūsu zemes putnu gaitas un dzīvi, to lidošanas ceļus un pārziemošanas vietas kā arī to, vai putni atgriežas atpakaļ iepriekšējo gadu perēšanas vietās, visās valstīs pastāv Ornitoloģiskās centrāles. Šīs atsevišķo valšķu centrāles uztur savstarpējus sakarus, tā izveidodamas plašu vispasaules putnu dzīves pētīšanas organizāciju.

Tā kā čaklā mazpulku saime cītīgi nodarbojas ar visiem jautājumiem, kas skaŗ mūsu dzimtenes dabu, tā varētu būt ļoti liels atbalsts arī putnu dzīves pētīšanā. Bieži gadās noķert, nošaut, vai atrast kādu nobeigušos putnu, kam uz kājas aluminija gredzens ar dažiem vārdiem un skaitļiem. Šādu gredzenu apbrīno, dažādi min tā rašanos uz putnu kājas un beidzot nomet, tā izdarot lielu zaudējumu ornitologu darbam.

Katrā valstī pastāvošā ornitoloģiskā centrāle vada arī tā saucamo putnu gredzenošanu. Katra centrāle izsniedz

saviem līdzstrādniekiem dažāda lieluma gredzena veidā saliektas aluminija stīpiņas ar attiecīgu uzrakstu un numuru. Latvijas centrāles gredzeniem ir uzraksts:„Ornithol. centr. Riga“ un gredzena kārtējs numurs. Šādus gredzenus, rūpīgi pierakstot to numurus, centrāles darbinieki katru vasaru apliek ap ligzdās atrasto putnu kājām. Gredzeni ir ļoti viegli un pēc lieluma tā piemēroti putnu kājām, ka putni tos nemaz nemana. Katru gadu centrāles līdzstrādnieki sastāda apgredzenoto putnu sarakstu, uzrādot aplikto gredzenu numurus un iesūta tos savai centrālei. Putni pa to laiku aizlido un dzīvo tālāk savu dzīvi ar aluminija plāksnīti ap kāju. Ja kādam gadās nošaut vai atrast nobeigušos kādu no šādi apzīmētiem putniem, tam jānoņem gredzens un kopā ar aprakstu par putna nošaušanas vietu (apriņķis, pagasts) un savu adresi, jāiesūta savs valsts ornitoloģiskai centrālei. Ja noķerts dzīvs putns ar gredzenu, japieraksta gredzena uzraksts un numurs, paziņojot tāpat centrālei, bet putns ar gredzenu jāpalaiž vaļā. Neatkarīgi no tā kādas valsts gredzens atrasts, jo centrāles savā starpā sazinās, gredzena piesūtītājs saņem apmēram šādu kartiņu:

Latvijas Ornitoloģiskā centrāle — *Rīgā, 15. oktōbrī 1936. g.*

G. k.!

Ar šo paziņoju, ka strazds № 62234, kuŗu Jūs nošāvāt 30. septembrī Ainažos, apgredzenots 20 maijā 1935. g. Beļģijā pie Brugges.

L. O. C. vadītājs (paraksts)

Līdzīgu kartiņu saņem arī putna apgredzenotājs no savas centrāles. Šādā veidā saņemam interesantas ziņas par putnu dzīvi un to ceļošanas gaitām.

Viena daļa no mazpulku saimes, tās vecākie dalībnieki, skolu vecāko klašu audzekņi un citi, kas interesējas par putnu dzīvi un gaitām arī paši var kļūt par Latvijas Ornitoloģijas centrāles līdzstrādniekiem sazinoties ar L. O. C. vaditāju, kuŗa adrese: Rīgā, Antonijas ielā 7, dz. 3, kur nosūtami arī atrastie gredzeni.

Jauni zvirbuļu vanagi

Ja sūtīšana nav parocīga, atrasto gredzenu var nodot arī tuvākam centrāles līdzstrādniekam, vai tuvākam mežzinim, kuŗš tad to nosūtīs centrāles vadītājam.

Pats gredzenošanas darbs ir interesants, lieka laika neprasa, tikai mazliet rūpības, novērošanas spēju un dabas mīlestības. Tad rodas apziņa, ka esam kalpojuši arī zinātnei, kas pētī dzimtenes dabu.

Palīdzēsim ari mēs pētīt mūsu spārnoto draugu dzīvi, kuŗa mums tomēr vēl ir samērā sveša un nepazīstama. Un vispār — mācīsimies saudzēt un mīlēt savas dzimtenes putnus.

Ertākai gredzenu uzlikšanai no ligzdas izņemtie jaunie stārķi

Bagātīgi ziedošas viengadīgās vasaras puķes

ŅINA BERGA

Dziedat, meitas, ar manīm,
Ievedīšu puķītēs.
Viena puķe, trīs lapiņas
Trīsdeviņi ziedi zied.
(T. dz.)

Alisēs izveido baltu, smaržīgu paklāju

Daudzas viengadīgās (vasaras) puķes ir ļoti greznas un no tām var izveidot brīnumjaukus stādījumus, kas noder vai nu mazpulka lauciņa vai košumdārza greznošanai. Diemžēl, viengadīgo puķu mūžs, kā jau to norāda viņu nosaukums, īss: ikgadus tās jāaudzē par jaunu. Bet tas lai neattur mūs no viengadīgo puķu audzēšanas, jo tās ir ļoti viegli izaudzēt — daudzas var sēt tieši dārzā.

Lauvmutītes

Mīļo lasītāj, Tu, droši vien, pazīsti jau daudzas, daudzas viengadīgas vasaras puķes. Kā ne, padomā vien! Tavas māmiņas vai vecmāmiņas košuma dārziņā katrā ziņā ir ziedējušas košās klinģerītes un kreses; vienkāršās, jauki smaržojošās rezēdas un matiolas; trauslie, liegi smaržīgie puķu zirnīši, staltās asteres un vēl citas viengadīgas puķes. Kad būsi šo rakstiņu izlasījis, vērīgi aplūko pievienotos puķu attēlus un izvēlies sava lauciņa un košuma dārziņa izdaiļošanai v i e n u v a i d i v a s. Ar nolūku saku — vienu vai divas puķu šķirnes, jo viengadīgo puķu dobe vai puķēm apstādīta celiņa mala atstāj tikai tad tiešām tīkamu, glītu iespaidu, ja tajā zied

Kreses

viena, vai arī tikai divas viengadīgo puķu šķirnes. Arī krāsas ziņā nav vēlama liela dažādība: pilnīgi pietiks, ja puķes būs divos krāsu toņos, kas viena otru papildina un izceļ.

Izvēloties divas puķu sugas vai šķirnes, ar augstāko apstāda vai apsēj dobes lielāko daļu, bet zemāko puķi stāda vai sēj apmalē vienā, vai, vēl labāk, divās rindās. Tā, piemēram, ap pusaugstām, tumši sarkanām lauvmutītēm labi izskatās zemās gaiši dzeltenās samtenes „Rīta blāzma," ap ugunīgi sarkanām lauvmutītēm — zemās dzelteni brūnās samtenes „Goda krusts"; ap ābeļu ziedu krāsas lauvmutītēm — zemās koši dzeltenās lauvmutītes vai ešolcija; ap karmīnsarkanām ešolcijām — baltās, zemās alises; ap kliņģerītēm „Radio", „Oranžu karalis" vai lašurožainām tumšlapainām kresēm „Vesuvius" — baltās, zemās alises u. t. t. Kā redzi, no dažām viengadīgām puķēm, var izveidot neskaitāmas kombinācijas!

Viengadīgas puķes sēj tieši dārzā tajā vietā, kur tās arī paliks, vai arī izstāda dārzā jau iepriekš sagatavotus dēstus. Tās vasaras puķes, kas samērā ātri aug vai arī nepanes pārstādīšanu, sēj dārzā paliekošā vietā bet tās, kas gausi aug, mēdz jau laikus izaudzēt lecekti, augu mājā vai istabā, un, kad vairs nav jābaidās no naktssalnām, izstāda dārzā paprāvus stādiņus.

Ir daudz un dažādu glītu vasaras puķu, tomēr ne visas vienādi labi noder dārza greznošanai. Daudzām ziedi gan glīti, bet ziedu maz, vai tie parāk ātri nozied.

Alises — tās saldās smaržas dēļ, iesauktas arī par medus puķītēm — zemas, bagātīgi un ilgstoši ziedošas, ļoti izturīgas un pieticīgas puķes. Labi aug vieglā smilts zemē, saulainā vietā. Sēj dārzā paliekošā vietā aprīļa beigās — maija sākumā, kamēr zeme vēl nav izžuvusi. Jāsēj iespējami sekli; pēc sadīgšanas jāizretina uz apm. 10 cm. Lai ļoti karstā, sausā laikā tās neiznīktu, arī jāaplej. No sausuma iekalstot, pilnīgi neiznīkst, rodas vienīgi pārtraukums ziedēšanā; pēc krietna lietus vai apliešanas pēc divām nedēļām atkal sāk augt un ziedēt. Ieteicama šķirne — Allyssum maritimum Benthamü (10 gr sēklu maksā 90 sant.). Sēj dobju apmalēs vai celiņu malās. Apmalēm ļoti iecienītas arī baltās, lielziedējošās **cilpenes** — Iberis coronaria „Empress" (10 gr sēklu maksā 60 sant.), kas zied kuplām ziedu vālītēm. Cilpenes ziedēšanas laikā neizsakāmi krāšņas, bet zied tikai apm. mēnesi. Lai ziedēšanas laiku pagarinātu, sēj divās rindās, pirmo rindu aprīļa beigās, maija sākumā, otro — maija beigās, jūnija sākumā. Cilpenes aug ikkatrā trūdvielām bagātā zemē. Pēc sadīgšanas jāizretina uz apm. 10—15 cm. Smilšainā, maz mēslotā, viegli mālainā zemē labi aug saulainā vietā un kupli zied **ešolcijas.** Ešolcijas ļoti glītas, īpatnēji trauslas puķes, kas sasniedz apm. 30 cm augstumu; lapas pelēki-zaļas, izrobotas; ziedi dažādos krāsu toņos. Ziedi visjaukāki spilgtās krāsās, piem. zeltadzeltenā (10 gr sēklas „Kalifornijas zeltadzeltenā" maksā

Samtenes

Cilpenes

Klinģerītes

45 sant.) vai karmīnsarkanā (10 gr sēklas „Kalifornijas karmīnsarkanā" maksā 90 s.). ziedi ikvakaru aizveras un ar sauli atkal atveras. Ešolciju sēj aprīļa beigās, maija sākumā rindiņās, dārzā, paliekošā vietā; pēc sadīgšanas izretina uz 20 cm. Ar ešolcijām var apsēt veselu puķu dobi, to izlieto arī dobju apmalēm un ceļa malu izdaiļošanai.

Katrā dārza zemē labi aug un ilgstoši zied pieticīgās **kliņģerītes.** Jāizsēj pēc iespējas agri pavasarī un pēc sadīgšanas jāizretina uz 30—40 cm. Ziedus nogriežot, neļaujot nogatavināties sēklai, zied līdz pat vēlam rudenim. Ieteicamas šķirnes: „Radio" un „Oranžu karālis" (10 gr. sēklu maksā 50 sant.).

Ešolcijas

Irdenā, trūdvielām bagātā zemē kupli zied **kreses.** Stīgošās kreses izlieto lapeņu, ēku sienu vai žogu apstīgošanai; zemās (krūmu) kreses — veselu dobju, ceļa malu vai dobju apmalu apstādīšanai. Kreses neiztur salu, tādēļ tās, vai nu aprīļa sākumā iesēj lecektī, tad pārstāda podiņos un kad vairs nav jābaidās no naktssalnām, ar visu zemes kamolu uzmanīgi izstāda dārzā, vai arī maijā sēj tieši dārzā tajā vietā, kur tām jāaug. Iepriekš lecektī izaudzētās kreses sāk ziedēt jūnijā, dārzā sētās — jūlijā. Jo kreses zieds spilgtāks, jo greznāku iespaidu tas atstāj. Ieteicamas šķirnes: „Empress of India," zied karmīnsarkaniem un „Vesuvius" lašurožainiem ziediem (10 gr sēklu maksā 30 sant.).

Vienas no košākām viengadīgām puķēm ir **lauvmutītes.** Lai tās ātrāk uzziedētu, aprīlī izsēj lecektī, un siltam, saulainam laikam iestājoties, izstāda dārzā; sējot tieši dārzā, tās uzzied mazliet vēlāk. Lauvmutītes kupli zied irdenā trūdiem bagātā dārza zemē, saulainā vietā. Izšķir augstās (kas sasniedz 50—80 cm augstumu), pusaugstās (kas sasniedz 30—50 cm) un zemās (sasniedz 15—20 cm). parasti audzē griešanai, vidējās un zemās dobju un ceļmalu apstādīšanai. Stāda 15—30 cm attālu. Sējot lauvmutītes dārzā, zināmā attālumā iesēj vairākas sēklas un pēc sadīgšanas atstāj spēcīgāko stādiņu. Mazākā sēklas porcija maksā no 15—60 sant. Ja ar vienu sēklas porciju nepietiek, bet 10 gr cena ir par dārgu, tad izlīdzas, ņemot vairākas sēklu porcijas.

Nenogurstošas ziedētājas ir **samtenes.** Irdenā dārza zemē, saulainā vietā tās kupli zied līdz salnai un galvenais, lai arī cik būtu ziedējušas, atstāj vienmēr glītu, kārtīgu iespaidu. Visiecienītākas z e m ās samtenes, jo tās var dārzā ļoti vispusīgi izmantot, gan stādot gar celu, gan dobju malām. Parasti samtenes izsēj aprīlī lecektī un, kad naktssalnas izbeigušās, izstāda dārzā. Ja nav iespējams dēstus iepriekš izaudzēt, maijā sēj dārzā, tanī vietā, kur tās paliks, un pēc sadīgšanas, atstājot spēcīgākos stādiņus, izretina uz 15—20 cm. Iecienītās šķirnes „Goda krusts" (10 gr maksā 80 sant.), „Rīta blāzma" (10 gr Ls 1,20) un „Signata pumila" (10 gr. — Ls 1,50).

Mazpulkiem jāturpina sekmīgi sāktie augu aizsardzības darbi

Dr. agr. M. EGLĪTIS

1936. g. pavasarī mazpulku dalībnieki iesāka pirmos augu aizsardzības darbus. Savos lauciņos tie iekārtoja labības sēklas kodināšanas mēģinājumus, apkaŗoja krustziežiem kaitīgos spradžus un, kraupja novēršanai augļu dārzos, izdarīja augļu koku apmiglošanu. Šie pirmie mēģinājumi deva teicamus panākumus. Kodinātai sēklai iegūti: kviešiem caurmērā 23%, miežiem 20% un auzām 18% graudu ražas pieaugumi. Ievērojami pacelta arī salmu raža. Apputinot kāļu lauciņus ar Gralitu un iznīcinot spradžus, sakņu raža caurmērā pacelta par 83%, lakstu raža par 76%. Apmiglojot augļu kokus ar Solbaru, iegūti 80% nebojātu augļu, no nemiglotiem kokiem tikai 54%.

Pirmie sekmīgi veiktie mēģinājumi ir modinājuši mazpulku dalībniekos dzīvu interesi augu aizsardzības darbiem. Šī interese nedrīkst mazināties, bet tai jākļūst vel dziļākai un lielākai. Dziļākai un lielākai tai jākļūst tāpēc, ka augu aizsardzības darbs ir svarīgs un neatvietojams ražošanas veicinātājs kā tagadnes, tā nākotnes lauksaimniekam. Augu aizsardzībai tagadne vēl nepieder, bet tai droši un neatvairāmi piederēs nākotne. Tāpēc tieši nākotnes lauksaimniekiem, tagadējiem mazpulku dalībniekiem, jākļūst par dedzīgiem augu aizsardzības darbu atzinējiem un ne tikai atzinējiem, bet arī darbu darītājiem. Par dedzīgiem augu aizsardzības darbu atzinējiem un darītājiem var kļūt tikai tie, kuŗi saviem spēkiem šos darbus jau kādreiz veikuši un arī piedzīvojuši labas sekmes. Ar dažādiem augu aizsardzības darbiem mazpulku dalībniekiem jāiepazīstas pakāpeniski. Šie darbi jāizdara pareizi un ar

A. *B.*

Izmēģinājumu lauciņu raža
A. Ar kodinātu sēklu *B. Ar nekodinātu sēklu*

izpratni, jo tikai pareizi un īstā laikā veiktiem augu aizsardzības darbiem ir augstākie panākumi.

Kā svarīgāko augu aizsardzības darbu mazpulki ir sākuši labības sēklas kodināšanu. Sēklas kodināšanas lauku mēģinājumi ir jāizdara iespējami lielā skaitā, lai katram mazpulku dalībniekam šis darbs būtu pazīstams un sēklas kodināšanas labie panākumi kļūtu zināmi arī mazpulku dalībnieku vecākiem un viņu kaimiņiem. Šādā ceļā mazpulki veiks plašu augu aizsardzības propagandas darbu. Mazpulku dalībnieki varēs būt lepni, ka tie sekmējuši celt mūsu lauku ražas un jau jaunībā nopietni piedalījušies mūsu valsts labklājības celšanā. Augu aizsardzības darbi ir jāturpina, jo mazpulku dalībnieki savos darbos nedrīkst apstāties pusceļā.

Sēklas kodināšana

Vairāk vērības Latvijas lazdai

H. TORMANS, dārzkopības instruktors

Atminiet sveši ļaudis,
Kas guļ kaula kažokā?
Riekstiņš kaula kažokā
Sēd zaļā krēsliņā.
(T. dz.)

Kurš gan Latvijā nepazīst parasto meža lazdu, lagzdu (Corylus avellana, L.), ar tās cietā čaumalā ieslēgtiem garšīgiem sēklas kodoliem jeb riekstiem?!

— Lazdu krūmi aug mežmalās, krūmājos, pakalnos un mežos, uz kuriem jau augusta mēnesī jauni un veci dodas bariem šķīt negatavos riekstus veseliem maisiem!

— Jau no seniem laikiem rieksti uzskatāmi par garšīgu barību cilvēkiem; arī zvēriem (vāverēm) un putniem (sīļiem), kuri riekstus sakrāj ziemai un barojas ar tiem ilgāku laiku.

— Mežā, savvaļas sulīgie augļi, ogas ātri bojājas, svaigā veidā tos grūti uzglabāt, tie izlietojami īsu laiku rudenī. — Rieksti turpretim uzglabājas ilgāku laiku un, zemē glabāti, to kodoli pavasara pusē paliek garšīgāki, saldāki, kad tie piebriest dīgšanai.

— Lazdu rieksti pēc zinātnieku pētījumiem satur kodolā visas cilvēkiem nepieciešamās barības vielas. Katros 100 g nobriedušu riekstu kodolos atrodas maz ūdens — 3 g, bet daudz olbaltumvielu — 15—16 g un taukvielu 66—67 g (pat valriekstos tauku tikai 5,7 g). Ogļhidratu (cietes un cukura veidā) — riekstos ir 7,22 g, kokšķiedru 3,28 g un minerālvielu 1,83 g.

Olbaltuma ziņā rieksti līdzīgi lopu un cūkgaļai, pie kam riekstos olbaltums ir pilnvērtīgs, līdzīgi pupām, gaļas un olu olbaltumam.

Riekstu tauki, līdzīgi cūkgaļas taukiem, bet lietošanas ziņā riekstiem lielākas priekšrocības kā gaļai, jo rieksti vienmēr gatavi lietošanai, pie tam nevārītā veidā; rieksti nesatur kaitīgās gaļas indesi (bojātā gaļa).

No riekstiem spiež garšīgu riekstu eļļu, kas līdzīga mandeļu eļļai, pie kam iznākums ir vairāk kā 50% no svara. Riekstu eļļa tiek lietota pie dažādiem salātiem, cepšanai un zivju konservos — tikai ievestā eļļa ir vēl dārga. Ja riekstu sviestu samaisa ar ūdeni, iznāk garšīgs riekstu piens, ko lieto māgas slimnieki un bērni. Rieksti ar medu ir no seniem laikiem garšīgs ēdiens.

— Ja riekstu nevar labi sakost ar zobiem, tad izgatavo riekstu miltus, kas uzglabājas vēl ilgāki kā svaigi rieksti. Ja riekstus lieto kopā ar sulīgiem augļiem vai salātiem, tad to barības vērtību trūkumi izlīdzinās; riekstus var pielīdzināt I šķiras barības vielām.

No sacītā varam spriest, cik lielas vērtības slēpjas tādā mazā tilpumā kā rieksta kodolā, kas kā barības viela ir ļoti koncentrēta, bagāta un barojoša.

Rieksti ir tikai tad pilnvērtīga un veselīga barība, ja rudenī tie nogatavojušies — nobrieduši. Gatava rieksta čaumalai jābūt dzeltenbrūnā krāsā, bet pati čaumala jau sāk atdalīties no augļu segas. Rieksta nogatavināšanā liela nozīme ir augļu segai, zaļām lapiņām, kas baro riekstu un nogatavina tā kodolu — tāpat kā ābeļu lapas baro un nogatavina ābolus noņemšanai. Tādēļ riekstus nevar noraut augustā, bet jānogaida, kad tie sāks birt vai atdalīsies viegli, tos purinot, kas notiek tikai septembrī — oktōbrī.

Rieksti pēc novākšanas jāsabeŗ plānā kārtiņā bēniņos vai citās vēdināmās telpās, kur tie katru dienu jāizjauc, lai izsvīst. Tikai pēc 2—3 nedēļām riekstus var sabērt biezākā kārtā uzglabāšanai ziemā.

Ja riekstus saberŗ tūlīt lielākā kaudzē vai maisā, tie sakarst un sapelē, bet ja tos ātri žāvē mākslīgā siltumā, tad zaudē dabīgo, patīkamo garšu.

Diemžēl mūsu dabā un dārzu malās augošo lazdu riekstu raža tiek samaitāta ar steidzīgi agro, negatavo riekstu nolasī-

Lazdu pavairošana:
1. *Zemes pieraušana*
2. *Vairākdzinumu (ķīniešu) nolocījums*
3. *Vienkāršais nolocījums*

šanu, kaut gan valdība aizliegusi riekstot valsts mežos pirms pirmā septembŗa.

Nelaikā noņemtiem negataviem, nenobriedušiem riekstiem aizmetušies kodoli ir sīki, tie sažūst, satur maz tauku, ar rūgtu garšu, ātri sapelē un pūst. Sabojātie kodoli ir mazvērtīgi, ēšanai nederīgi, tiem trūkst vērtīgu, dabīgās barības īpašību; kodolos attīstās pelējuma un pūšanas vielas, kas kaitīgas cilvēka veselībai.

Pašu zemes riekstu nepietiek, labo riekstu krājumi ātri izbeidzas, turīgie pilsētu iedzīvotāji pērk ievestos dārgos ārzemju riekstus, ko lieto ēšanai, konditorejās, šokolādes fabrikās un mājturībā.

Mēs sūdzamies par sulīgo augļu un ogu pārprodukciju, to grūto uzglabāšanu svaigā veidā, tērējam daudz laika un līdzekļu to pārstrādāšanai ziemas vajadzībām, bet viegli uzglabājamiem riekstiem nepiegriežam pienācīgo vērību!

Mūsu zemē lazdas aug bez kādas kopšanas un mēslošanas — līdzīgi meža vai lauku ābelēm, bet vai no pēdējām varam iegūt vērtīgus augļus kā no dārzos audzētām un koptām ābelēm?!

Sakarā ar eksporta sviesta muciņu lazdu stīpu aizliegumu ievest no ārzemēm, no valsts mežiem vien gada laikā izsniegts ½ miljons lazdu rīkšu — muciņu stīpu izgatavošanai.

— Meža dienu pārskatos mēs atrodam, ka 1936. gada pavasarī iestādīti tikai 2 vietās 260 lazdu krūmi un 170 metru dzīvžogā.

Latvijā ir plaši lazdu rajoni (Gulbenes, Skrīveru-Suntažu, Elkšņu-Slates mežos u. c.), lazdu, riekstu kalnos un citur sastopam lazdas ar lielākiem dažādas formas riekstiem, pilniem kodoliem, ātrāku nogatavošanās laiku (rudzu rieksti). Tos varētu pārstādīt vai pavairot lauku māju dārzos, dārzu un ceļu malās, dārza aizsargu stādījumiem un dzīvžogiem!

— Mūsu zemes dabas bagātības, mūsu augļkopības rezerves netiek izmantotas pilnīgi, bet dabas ražas nicinātas, iznīcinātas.

Lazdu pavairošana.

Ieteicams sameklēt lazdainē labus lazdu īpatņus — ar labākiem riekstiem vai agrāku nogatavošanās laiku, tos apzīmēt un pārstādīt vai arī savākt to riekstu ražu.

1) Lielākos cerus sadala uz 2—3 daļām, pārved un iestāda mājas tuvumā. No vecākiem ceriem grūtāki atdalīt stādus — ieteicams iepriekš pavasarī nozāģēt lielos zarus 0,5 m augstumā — saknes laiž ātri jaunas, spēcīgas atvases, derīgas pārstādīšanai. — Ja vecie krūmi labi neražo, tad arī izcērt vai nozāģē vecos stumbrus 0,5 m augsti, tad krūms ātri dzīs jaunas atvases, un raža sāksies no jauna.

Parastā lazda:
1. *Zariņš ar vīr. (a) un siev. (b) ziedkopu*
2. *Putekšņi (pal.)*
3. *Vīr. ziedi no apakšas (pal.)*
4. – 5. *Siev. ziedi*
6. *Zariņš ar lapām un augļiem*
7. *Rieksts bez apvalka*

2) Vienkāršās lazdas pavairo ar riekstiem — tos izsēj tūlīt rudenī, kad tie nobiruši, dzelteni, krīt ārā no augļu kausiņiem. Ja rudenī sēšana nokavēta, tad rieksti jāsajauc kastē ar mitru smilti un jāierok zemē.

Agri pavasarī rieksti jāsēj uz iepriekš sagatavotām dobēm 5 cm dziļās vadziņās 10 cm riekstu no rieksta, bet vadziņas jāsavelk 30 cm tālu viena no otras. Iesētie rieksti jāapraušļ ar irdenu zemi 2—3 reiz biezāku kārtu, salīdzinot ar rieksta lielumu.

Uzdīgušie stādi jātur pastāvīgi tīri no nezālēm, kas jāievēro arī vēlāk pēc lazdu izstādīšanas paliekamā vietā.

Pēc viena gada pavasarī — jaunie stādiņi jāpārstāda jaunā dobē rindās 1 metru viena rinda no otras un 30 cm stāds no stāda. Pie pārstādīšanas garākās saknītes jāsaīsina par ⅓ daļu, lai labāki attīstītos sānsaknes. Pēc 2 gadiem spēcīgie stādi jāstāda paliekamā vietā 3—4 metru attālumā.

Zari pie pārstādīšanas nav jāgriež, tikai vēlāk lielām lazdām jāizretina biezi saaugušie zari, atstājot pag. gada dzinumus, jo uz tiem aizmetas augļi.

Lazda ir mainīgs augs — ar sēklām pavairojot, iegūstam dažādus īpatņus (variantus), kuŗu starpā dažreiz atradīsies vērtīgi krūmi ar lielākiem riekstiem vai agrāku

1. 2.

1. *Romiešu lazda*
2. *Stūrainā Barselonas lazda*

ražas nogatavošanos. Tālāk tos pavairojot ar sēklām, iegūstam skaidru šķirni apm. 30% no visa skaita līdzvērtīgu krūmu. Pārējie sēklaudži būs ar citādām īpašībām, mazvērtīgu ražu.

3) Vērtīgas lazdas un ārzemju lazdu šķirnes pavairo veģetātīvā ceļā ar nolocījumiem (noliekšņiem) un ar pierausumiem.

Pavasarī pirms pumpuru plaukšanas ap krūmu uzirdina zemi un viengadīgos dzinumus ieloka 15 cm dziļā vadziņā zem asa leņķa tā, lai galotne dzinumam pieņem vertikālu virzienu. Dzinumu vadziņā piestiprinā ar koka kāsīti un apbeŗ ar zemi. Pirmā vasarā apakš zemes nolocijumam attīstīsies jaunas saknītes.

Ja grib no viena dzinuma dabūt vairākus stādus, tad to noliek guļus vadziņā visā garumā (arī galotni) un piestiprina pie zemes vairāk vietās ar kāsīšiem, bet zemi neapbeŗ. Kad visi sānu pumpuri dos vertikālus dzinumus un tie sasniegs ap 10 cm garumu, tad apbeŗ gulošo dzinumu un jauno dzinumu pamatus ar valgu augsni. Vēlāk apbēršanu atkārto un labi kopjot, jauniem dzinumiem jau pirmā vasarā attīstīsies labas piedevu saknes, bet sliktos apstākļos — 2. gadā.

Pēc 1—2 gadiem iesakņojušās atvases atdala no mātes stāda un pārstāda uz 1 gadu audzēšanas nodaļā, kā tas aprakstīts pie sēklaudžu audzēšanas.

Ar apraušumiem pavairo tā: iepriekšējā pavasarī vecais stāds jānogriež 20 cm augstumā no zemes. Atstātais celms dos spēcīgas atvases, to apbeŗ, apraušot ar zemi 15—20 cm augstumā. Apraušumi jāapbeŗ ar satrūdējušiem mēsliem, lai nežūtu, tad līdz rudenim jaunie dzinumi dos saknes, pēc tam atrauš zemi, atgriež no mātes stāda un pārstāda audzēšanas nodaļā.

Lazdu stādīšana un kopšana dārzā.

Lazdas ir saulmīļa augs, labākā vieta tam ir atklāta, saulaina, tad iegūsim labākas ražas; lazda pacieš arī nelielu noēnojumu. — Lazdas aug labi arī ziemeļu nogāzēs un mitrā (ne slapjā) vietā.

Lazda aug katrā vidēja labuma zemē, izņemot cietu mālainu vai sausu smiltaini, bet vislabāki aug un ražo valgā, svaigā, irdenā trūdu zemē.

Lazdai ir sekla sakņu sistēma, tādēļ stādīšanai zemē jāsagatavo seklas bedres. Lielākiem stādījumiem zeme jāuzaŗ ar 2 zirgu arklu, bet vagas dibens jāpadziļina ar spīlaini. Stādīšana un kopšana jāizdara tāpat kā ar jauniem augļu kociņiem — pie stādīšanas jāatgriež ievainotās saknes līdz veselai vietai, bet pēc iestādīšanas zeme jātur tīra no nezālēm. Zemei jādod kūtsmēsli 1 vezums uz 100 m^2 (1 ara) un pēc 3—4 gadiem mēslu deva jāatkārto. Katru gadu jādod mākslīgie mēsli uz 100 m^2 3—4 kg tomasmiltu vai superfosfāta, 2—3 kg 40% kalija sāls vai 4 reizes vairāk malkas pelnu — un tanī gadā, kad nedod kūtsmēslus — vēl 2 kg sērskābā amonjaka.

Stādīšanas attālums lielākās plantācijās būtu vistuvākais uz 3—4 metri līdz pat 5—6 metriem. Lazdas stāda vismaz 2—3 gadus vecus krūmus ar labi attīstītu sakņu sistēmu. Sākumā nekādu sevišķu griešanu un retināšanu pie jauniem krūmiem nav jāizdara, jo lazda no dabas ir krūms ar dabīgu augšanas veidu.

Lazdu dzīvžogi un aizsargu stādījumi.

Dzīvžogu stāda no mežā izraktām lazdām vai pašaudzētus krūmus ½—1 metru attālumā 1—2 rindās. Stādīšanai jāizrok grāvis ārējā malā, un lazdas stāda uz zemes uzbēruma iekšpusē grāvim. Lai krūmi neciestu no sausuma, tad uzbērums nevar būt augstāks par 0,5 m — pārējā zeme jānolīdzina. Uz šāda uzbēruma sākumā nespēj attīstīties ciets zāliens, kas neļautu lazdām augt, bet vēlāk zālienu iznīdēs krūmu ēna. Ja stāda lielākus krūmus, tad krūmi jāapgriež līdz 1 metra garumā, tad tie jau stādīšanas gadā dos spēcīgus dzinumus un daudz jaunu sakņu atvašu — žogs labi saceros.

Lazdu dzīvžogam ilgāks mūžs kā egļu un c. žogiem, jo lazdas pašas pakāpeniski atjaunojas — izkaltušo ceru vietā izaug jauni dzinumi un atjaunojas arī sakņu sistēma.

Tā tad tuvākās meža dienās neaizmirsīsim stādīt un labi kopt lazdas!

Augļu koku karbolinejs dārza kaitekļu apkaŗošanai

J. SM.

Augļu un ogu ražas dārzos atkarīgas no dažādiem apstākļiem. No tiem kā galvenākie jāpiemin augsnas mēslošana un kaitekļu apkaŗošana. Par augļu koku un ogulāju pasargāšanu no kaitekļiem jāsāk rūpēties tūliņ pēc sniega nokušanas, kamēr vēl pumpuri nav iesākuši briest. Šai laikā par vislabāko līdzekli augļu koku, upenāju un jāņogulāju apmiglošanai jāatzīst antrācēna augļu koku karbolinejs „Billwärder." Pēdējam piemīt teicamas īpašības iesūkties kaitekļu oliņās un tās nobeigt, nekaitējot koku un krūmu mizai ne arī pumpuriem. Apskatot dārzos augļu koku zarus, jāatzīst, ka šī gada pavasarī minētiem kokiem lapas salnas tauriņu kāpuri neapgrauzīs, jo šo kaitekļu oliņas uz zaru mizas atrodamas tikai retos gadījumos. To tiesu uz zariem sadētas jau rudeni lielā daudzumā medus blusiņu un lapu utu oliņas. Ja tās neiznīcināsim, tad, lapām plaukstot, no oliņām izšķilsies lapu utis kā arī medus blusiņu kāpuri. Pēdējie sevišķi bīstami, jo to sūcienu sekas ir jauno lapu un ziedu bojājumi. Vēlāk medus blusiņas jeb ābeļu lapu blusiņas, kā arī tās mēdz apzīmēt, izsūc sulu no jauno augļu kātiņiem, ierosinot augļu nobiršanu. Aprakstāmā kaitekļa zinātniskais nosaukums ir P s y l l a m a l i un tā oliņas gaiši vai arī tumši dzeltenā krāsā. Oliņas parasti novietotas pumpuru tuvumā mizas rievās. Augļu kokiem un krūmiem kaitīgas arī lapu utis, jo tās pavasarī un vasarā aptur jauno dzinumu attīstību. Bez tam vēl lapu utis bojā pumpurus un arī jau uzplaukušās lapas. Uz augļu kokiem un ogulājiem dzīvo vairāku sugu lapu utis. To oliņas atrodamas uz zariem. Abu tikko minēto kaitekļu oliņu nobeigšanai augļu koki un jau minētie ogulāji jāmiglo pirms lapu plaukšanas ar 2% augļu koku karbolineja „Billwärder" emulsiju. To sagatavojot, 200 gr karbolineja jāpiemaisa 9,8 l ūdens. Ar šo līdzekli augļu kokus apmiglojot, aiziet bojā arī viena daļa ziedu dūrēju, kuŗi tajā laikā atrodas uz koku stumbriem un kroņa zariem. Bez ābeļu lapu blusiņu un lapu utu oliņām dažos mazāk koptos dārzos uz augļu koku stumbru un zaru mizas atrodamas arī bruņu utis. Tādos gadījumos „Billwärder" antrācena augļu koku karbolinejs augļu koku apmiglošanai pirms pumpuru atvēršanās jālieto 8% šķīdumā. Tādu iegūstam, piemaisot 9,2 l ūdens 800 gr minētā karbolineja. Lai mazpulku dalībniekiem un lauksaimniekiem būtu iespējams iegūt pārbaudītu augļu koku karbolineju un citus augu aizsardzības līdzekļus un piederumus, tad pie LLK darbojas augu aizsardzības līdzekļu apgāds. Kas ar noteiktību vēlas zināt, kadu kaitekļu oliņas uz viņa augļu kokiem atrodamas, tam sīkpakā jāiesūta LLK Latvijas augu aizsardzības institutam Rīgā, Baznīcas ielā 4-a augļu koku zaru galotņu paraugi izmeklēšanai. Katrs iesūtītājs no minētās iestādes saņems atbildi un skrejlapu ar pamācībām, kad un kā jāapkaŗo dārzu kaitekļi.

Apmežosim izcirtumus un lauksaimniecībai nederīgās zemes

Inž. mežk. E. BAKŪZIS, LLK mežkopības vad.

Zili ir Latvijas meži

Šī gada meža dienu galvenais uzdevums ir apmežot izcirtumus un lauksaimniecībai nederīgās zemes, kaut gan apkārtnes izdaiļošanai, iepriekšējo gadu darbu papildināšanai un turpināšanai arī piegriežama liela vērība. Pagājušā ziema bija mūsu lauksaimnieku mežiem liktenīga. Pastāvot labām meža cenām, daudzi lauksaimnieki aizmirsa mērenību un faktiskās vajadzības un daudzās vietās izcirta un pārdeva visu mežu. Vissāpīgāk to izjūtīs mūsu nākošā arāju paaudze, bet nepārmetīsim vecai paaudzei, ja tā, mūs mīlēdama, dažā vietā nākotnes intereses nav pienācīgi izpratusi — ar to vien mēs nekā sev nepalīdzēsim. Mums jāstājas nekavējoties pie darba. Saziņā ar veco paaudzi, ņemsim izcirtumus un lauksaimniecībā nederīgās zemes savā rīcībā — audzēsim sev un tālākai nākotnei jaunu mežu! Jo agrāk šo darbu sāksim un čaklāki būsim, jo labākus panākumus sagaidīsim.

Jaunie izcirtumi, kamēr tie nav vēl zālēm un atvasēm pieauguši, vieglāk apmežojami. Vecā izcirtumā darbs ar katru gadu kļūst grūtāks. Ja izcirtumā palicis daudz neizcirstu materiālu, tie traucē apmežošanu, un vēlāk, tos vedot, apmežojumus sabojā. Dažreiz neizvestu materiālu dēļ apmežošana jāatliek. Ja materiālu nav daudz un to izvešana paredzēta nākošā ziemā — sniega ceļā, par apmežojumu bojāšanu mazāk rūpju. Parasti izcirtumus lauksaimnieku mežos pietiekoši neiztīra — atstāj galotnes, slīperu skaidas, mizas, resnus zarus, atstāj augsti nomāktus, aplauztus un nīkuļojušus kokus, skuju koku celmus nenomizo. Tas kavē apmežošanas darbus, veicina kaitekļu izplatīšanos un palielina ugunsbriesmas, tādēļ pirms apmežošanas izcirtums jāiztīra — jānovāc palikušie atsevišķie koki (izņemot, ja kādi atstāti ar sevišķu nodomu), jānovāc augt nespējīgā nomāktā paauga un zari, kas zemāki par 3 cm, skuju koku celmi jānomizo. Lapu koku izcirtumi parasti labi atjaunojas ar atvasēm (bērzs, apse, alkšņi, oši), tādēļ visbiežāk nākas atjaunai skuju koku izcirtumus ar skuju kokiem vai retāk mākslīgi ienest tur lapu kokus. Apmežojumos jācenšas lietot labākie un pēc iespējas lētākie paņēmieni. Jaunos izcirtumos, kur zemsedzē sastopama tikai plāna sūnu vai ķērpju kārta un kuŗu noņemot atklājas minerālzeme, var lietot šādu vienkāršu sēšanas paņēmienu: ar kapli noņem sūnu segu 10 × 20 cm lielā laukumiņā, ar kapļa stūri laukumiņā ievelk 1½ cm dziļu vadziņu, tur iekaisa 8—12 sēklu, vadziņu aizpilda ar smiltīm, piespiežot un pašu virskārtu viegli pairdinot (skat. zīm.). Sējvietu attālumi — 1 m. Šāds paņēmiens piemērotā vietā labs un lēts. Līdzīgos augsnas apstākļos var zemi sagatavot arī ar spīļarklu, vai ecējot divos stateniskos virzienos. Apmēram 1 m attālumos izvēlas sējvietas, ievelk ar kociņu vadziņu un apsēj kā iepriekš. Ja izcirtumā sūnu kārta biezāka vai to vietā vairāk viršu, ogulāju, daļu vai arī sastopama jēlkūdras kārta (līdz 7—8 cm), zeme sagatavojama laukumiņos ar kapli vai lāpstu. Parasti laukumiņi 40 × 40 cm lieli, zāļainās vietās — lielāki. Velēna jānoņem pēc iespējas plāna, lai atstātu vairāk trūdvielu laukumiņā, un lai laukumiņi nebūtu par dziļiem, kur tad pavasaŗos un rudeņos sakrājies ūdens stādus bojātu. Laukumiņi jāuzirdina apm. 15 cm dziļi. Pavasarī sagatavoti laukumiņi tūlīt jāapsēj vai jāapstāda. Laukumiņā

sēj, ar kāju sablīvējot sējvietu pēdas lielumā, ievelkot vadziņu un tālāk rīkojoties parastā kārtībā. Laukumiņu attālumi — no vidus līdz vidum 1×1 m, 1×1,2m, 1×1,5 m, 1,2×1,2 m, 1,5×1,5 m. Lielākos attālumus lieto, ja paredzama dabiskā klātsēšanās vai arī atvašu dzīšana no lapu koku celmiem un saknēm. Ja laukumiņi biezās zāļu velēnas dēļ iznāk par dziļiem vai apmežojamā vieta slapjāka, zemi laukumiņā var saraust uz vienu malu un sēt paaugstinājumā. Var arī noņemt biezākas velēnas, to vidu sairdināt un sēt vai stādīt (šādos gadījumos stādīšana labāka) uz velēnas. Velēnām var uzbērt vēl zemes virsū, kā arī apbērt velēnas sāņus, lai tā labāk piegultu. Šādus uzbērumus un apgāztas velēnas ieteicamāk rudenī sagatavot, jo nevisai labi piegulstot zemei, tās, pavasarī gatavojot, var izžūt. — Kūdrainas vietas nedrīkst irdināt, jo sairdinātā kūdrā vai jēlkūdrā iekaisītā sēkla vai iestādīts stāds neuzņems mitrumu. Šādās vietās noņem daļu dzīvās zemesedzes, sablīvē ar kāju apm. 25 × 25 cm lielu laukumiņu, iekaisa tur sēklu un apber ar 1 cm biezu smilts kārtu. Smilti izrok uz vietas vai pieved.

Stādīšana ieteicamāka par sēšanu nelabvēlīgos apstākļos — kad zeme sausa vai stipri sazēlusi. Priedi parasti stāda 2 gadus vecu, egli — 2—4 g. Stādot jāatceras, ka priedei saknes iet dziļi zemē, bet eglei — izplatās vairāk zemes virskārtā. Tādēļ priedi var stādīt ar lāpstu vai stādāmo mietu sagatavotā spraugā, bet egle jāstāda plašākā bedrītē vai arī ar speciālu cilindrisku lāpstu sagatavotā vietā. Saknes kārtīgi jāpiespiež. Divgadīgus stādus stāda līdz pirmām skujām, bet vecākus stādus tik dziļi, cik tie iepriekš jau auguši. Zemi stādīšanai sagatavo tāpat kā sēšanai. Atkarībā no apstākļiem, sevišķi lielākus stādus stāda arī neapstrādātā zemē.

Priežu un egļu sēklas Meža dep-ts dod par brīvu, bet 2 g. v. stādus — 1000 gabalus par 1 latu. Daudzi mazpulku dalībnieki pagājušā ziemā ievāca paši sēklas. Ieteicams būtu ierīkot arī pašiem savas stādu audzētavas. Zemi un vajadzīgos materiālus, kā arī aizrādījumus no mežziņiem var saņemt par brīvu.

Kā sēšanu, tā stādīšanu nedrīkst nokavēt. Vispirms darbi jāveic sausākās vietās. Jāstāda, pirms jaunie dzinumi izplaukuši.

Visintensīvākā meža atjaunošanas darbu norise ir maijā piramjās dienās.

Lauksaimniecībai nederīgo zemju apmežošana izdarāma līdzīgi izcirtumu apmežošanai, tikai zemi te iespējams sagatavot biežāk ar aršanu vienlaidus vai slejās. Skuju koku sēšanai var izlietot arī rindu sējammašīnu, izņemot tai vidējos šķīvjus, atstājot tikai divus malējos. Darbs tā iet ātri, panākumi apmierinoši, tikai sēklu iziet uz ha vairāk — 3 kg (laukumiņos sējot iziet 1—1,5 kg skuju koku sēklu). Pienācīgi norēgulējot, var sēt arī ar sakņaugu sējammašīnu. Lauksaimniecībā nederīgo zemju apmežošanai var izlietot biežāk lapu kokus. Bērzus un alkšņus var sēt sagatavotā zemē, sēklu iestrādājot 0,5 cm dziļi vai tikai piespiežot (bērza sēšana gan vairāk ieteicama vasaras beigās, jo tā sēklas ienākas jūlija beigās un grūti uzglabājamas). Baltalkšņus ieaudzē arī stādot apm. 20 cm garus un 1—3 cm resnus sakņu gabalus 5—10 cm dziļi. Bērzus un alkšņus stāda nesagatavotā zemē 1 × 1 m vai nedaudz lielākos attālumos. Stādus izvēlas 0,7 līdz 1 m lielus.

Ļoti vēlams saimniecībā atvēlēt arī nedaudz labākas zemes ozolu u. c. lietkoku birzij. Tā kā ozolu, ošu, liepu, kļavu, vīksnu, gobu stādi mazāk dabūjami un šādas birzis ar laiku tāpat izretinās, tad lietkokus var stādīt lielākos attālumos(3×3 m), starpās stādot bērzus.

Sēšana bedrītēs

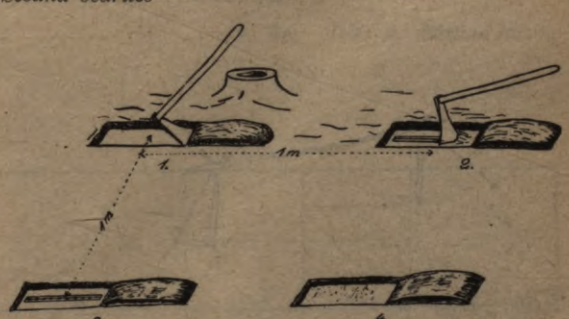

Kā pagatavot telti

B. RADZIŅŠ

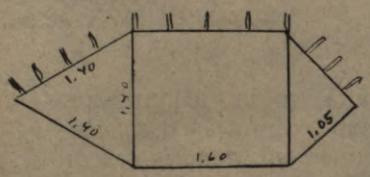

1. zīm.

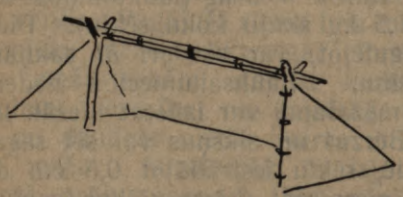

2. zīm. Nojume

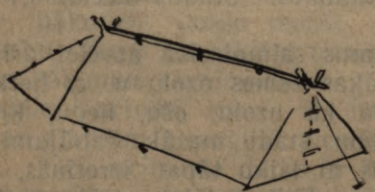

3. zīm. Telts no divām teltenēm

4. zīm. Telts koki

Katram, kas grib apceļot savu dzimteni, apmesties kādā vietā uz dažām dienām un nepaļauties uz viesnīcas vai labu cilvēku žēlastību, katram, kas grib izbraukt ar velosipedu vai laivu, aizmirst uz brīdi apkārtni un dzīvot, kur kāda skaista ainava vai kur sirdij tīk, vajadzīga telts.

Teltis var būt ilgstošai dzīvei, parasti lielas, no smaga materiāla — brezenta, vai ceļojumiem — mazas, no viegla materiāla.

Mums ir vēlams katram iegūt ceļojumu telti, un to var arī katrs pats pagatavot. Teltij jāņem pēc iespējas viegls, bet cieši noausts linu vai kokvilnas audums. Bet lai arī cik cieši audums būtu noausts, tad tomēr tādai teltij lietus smidzina cauri, tādēļ drēbe jāpadara ūdens necaurlaidīga (tā jāimpregnē). Impregnēšanai ir divi paņēmieni, viens, kur drēbes poras piesūcina ar kādu vielu, un tādēļ ūdens tur vairs nevar iesūkties — šis paņēmiens ir labāks, bet to var izdarīt tikai fabrikās. Otrs paņēmiens ir pārklāt drēbi ar ūdens necaurlaidošu vielas kārtu.

Šeit minamas divas receptes.

½ litrā mīksta (lietus) ūdens izvārīsim 15 gr zivju līmes, kamēr pilnīgi izšķīst. Pēc tam šķidrumu izkāsīsim caur linu audeklu. Tad izšķīdināsim 5 gr labas, baltas ziepes puslitrā ūdens, filtrēsim arī šo šķidrumu. Abus šķidrumus sajauksim. Izkausēsim 1 litrā ūdens 30 gr alūna un šo šķidrumu pieliesim iepriekšējam sajaukumam.

Tad šķidrumu sildīsim uz vājas uguns. Kad šķidrums vēl viegli tek, tas der. Ar mīkstu sareni (otu) uzziedīsim s i l t o šķidrumu uz audekla un kaltēsim, izkaļot.

Vajadzīgi divi kausējumi: 1) 60 gr etiķskābā svina (indīgs!) uz 1 litru ūdens; 2) 60 gr sērskābās māluzemes uz litra ūdens. Abus kausējumus sajaukt. Noliet šķidrumu no nogūluma un vienmērīgi noziest telts audeklu. Gluži slapjas teltenes jāžāvē parastā istabas temperātūrā.

Kad drēbe izžuvusi, to sagriež un pagatavo telti.

Telts daļu sauc par telteni.

Visvienkāršākā ir sirojumu teltene (1.zīm.), to var izmantot lietus laikā kā lietus mēteli, viena pati tā dod nojumu (2. zīm.), no divām var uzcelt divvietīgu telti (3. zīm.). Sašujot drēbi, gar malām jāpiešuj lentītes sasiešanai. To var uzstādīt, iespraužot zemē 2 mietiņus (4. zīm.) un tos sasienot ar auklu. Pie zemes telti piestiprina ar „siļķītēm" (5. zīm.). Pirms gulēt iešanas teltij apkārt jāizrok grāvītis un ar velēnām var noblīvēt telts apakšējo malu no iekšpuses (6. zīm.).

Šī telts ir ļoti parocīga ceļojumos Otra telts ir divvietīga, nesadalāma. Teltij ir maza, stāva sieniņa, kas to ļauj daudz labāk izmantot (7. un 8. zīmējums), šī telts arī labāk noslēdzas un tan. ērtāk dzīvot. Šo telti ērti var ievietot mazā maisiņā, pagatavojot jau līdzņemamas „silķītes" un mietiņus. Auklas var ērti piesiet pie „siļķītēm", labāk lietot auklu savelkamos. Šī telts der braucienos ar laivu vai velosipedu. No zīmējumiem labi var redzēt, kā to pagatavot (9. un 10. zīm.).

Daudzās valstīs sestdienās redz gar ceļa malu skaistās vietās, upju līčos vai ezeru krastos daudz telšu, kuŗās dzīvo veselas ģimenes. Ļoti ērti vēl ir guļamie maisi, bet par tiem citreiz. Sevišķi liels lepnums ir zīda teltis, kuŗas salokot var saņemt saujā. Tās ir arī ļoti izturīgas un vieglas — bet priecāties var vēl vairāk par paša gatavotu audekla telti.

Lai teltis pārāk nedurtos acīs, tās bieži pagatavo haki (zaļganā), brūnā vai kādā citā mierīgā krāsā.

LLK mazpulku nodaļā var iegādāties sirojumu teltenes par Ls 12,50 un divvietīgas teltis par Ls 30,—.

Mums, mazpulku dalībniekiem, vajadzīgas teltis, lai piedalītos nometnēs. Apceļojot dzimteni, tās mums dos lielāku patstāvību un kustības brīvību. Kad mums būs savas teltis, mēs varēsim dabā celt telšu pilsētas, kur mēs gribēsim un kur mums patiks.

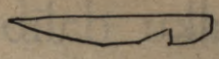

5. zīm. „Siļķīte"

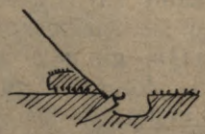

6. zīm. Grāvīša šķērsgriezums gar telts malu

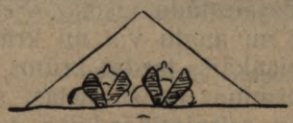

7. zīm. Zem telts slīpas malas grūti izmantot

8. zīm. Telti ar stāvu sieniņu labi var izmantot

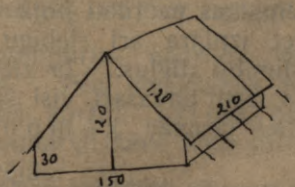

9. zīm. Telts ar stāvām sienām

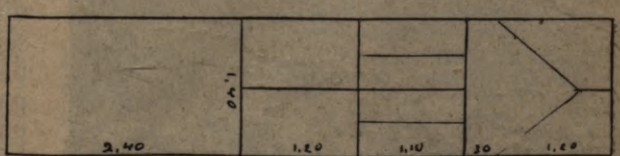

10. zīm. Kā piegriezt telti

Mazpulku dalībnieku pašreizējie pienākumi

Agr. K. ĶIRSIS

„Meža dienās" un „spodrības nedēļā" katrs mazpulka dalībnieks pierādīs dzīvē un darbā, ka viņš izpilda svinīgā solījuma vārdus: „ziedot savas rokas cēlākam darbam." Abi šie sarīkojumi, kuŗu kopējais mērķis: „daiļa, gaiša, spodra tēvu zeme un katra māja" prasa no katra dalībnieka čaklas rokas un darba mīlestību. Kopējos meža sēšanas vai stādīšanas darbos, tāpat māju un ceļu apstādīšanā, ko rīkos vietējā meža dienu komiteja, mazpulku dalībnieku nedrīkst iztrūkt. Tāpat katram dalībniekam meža dienu laikā savā sētā jāiestāda vismaz viens jauns kociņš, vai nu augļu vai nu krāšņuma koks var arī vienkāršs lazdas krūms, lai būtu paliekoša atmiņa no šī lielās saimnieciskās rosības un celtniecības laika, ko mūsu zemē ir ievadījis Mazpulku Virsvadonis — Valsts Prezidents Dr. K. Ulmanis.

Spodrības nedēļā mazpulku dalībniekiem pēc dienas darbu beigšanas jāapmaina spalvas kāts un zīmulis pret grābekli vai slotas kātu un arkla rokturis pret lāpstu vai kapli, lai aptīrītu, izkoptu un uzspodrinātu katrs savu māju un kopīgiem spēkiem arī tās ēkas (skolas vai biedrības nama) apkārtni, kur atrodas mazpulku mītne.

Katram mazpulka dalībniekam jārūpējas arī par savas mājas daiļumu un mājīgumu. Sevišķi pavasa os pēc sniega nokušanas, vēl daudzās mājās visa apkārtne ir noklāta dažādiem ziemas atkritumiem un mēsliem, kas ne tikai bojā vispārēju izskatu, bet izplata arī riebīgu smaku un dažādu slimību dīgļus. Ja ziemā vēl nav tas darīts, tad pavasarī visi šie atkritumi nekavējoties jāsavāc komposta kaudzē, kur vēlāk būs labs mēslojums paša dalībnieka lauciņam. Tāpat jāsavāc visas vecās dzelzis, pakavi un naglas, vecas sarūsējušas mašīnu daļas, kas bieži mētājās pagalmā un sienmalās. Pie pienotavām turpmāk iekārtos vecu dzelžu uzpirkšanu un tad par šo darbu dalībniekiem būs labs blakus ienākums. Ja citi mājas iedzīvotāji to vēl nedara, tad mazpulka dalībniekam tas jādara pirmajam, gan tad arī citi ies palīgā. Ja rudenī vēl nav uzcelts karoga masts, tad tagad ir pēdējais laiks to darīt, lai 15. maijā jau karogs stalti plīvotu mastā. Mazpulka dalībniekam jāpārliecinās arī par to, vai mājas ceļa rādītājs ir kārtībā, vai uzraksts nav jāpārkrāso vai jāizgatavo jauns. Tāpat paša istaba, paša grāmatu plaukts vai skapis jāsakārto un jāiztīra visas atvilktnes un visi stūriši, kas ziemā būtu piemirsts, jo gaišā pavasara saule mums daudz kovairāk liek saskatīt nekā tumšajās ziemas dienās to varējām.

Tiklīdz zeme iemērītā lauciņā pietiekoši apžuvusi, mazpulka dalībniekam jāsāk domāt par tās sagatavošanu audzējamai kultūrai. Pēc iespējas jācenšas visi zemes sagatavošanas darbi izdarīt pašam dalībniekam, sevišķi vēl ja tas gados vecāks. Jaunākiem dalībniekiem, kuŗi paši vēl nespēj visus darbus veikt, uzmanīgi jāseko visai darbu gaitai, kā kūtsmēslu izvešanai, aršanai, kultivēšanai u. t. t., un izdarītie darbi nekavējoties jāatzīmē „mazpulka dalībnieka laukkopības un dārzkopības grāmatvedībā", kas jau laikus jāiegādājas.

Ja zeme rudenī uzarta, tad zemes apvēršana pavasarī (kārtošana) nebūs vajadzīga. Zemē darbojas īpatnējas sīkbūtnes, kuŗu darbībai ievērojama loma zemes sakārtas veidošanā. Aŗot zemes kārtas un arī sīkbūtnes tiek pārvietotas pārāk dziļi. Sīkbūtnes, nonākot nepatīkamos apstākļos, cenšas atgriezties agrākā, vairāk pielāgotā virsējā kārtā, bet caur to viņu darbība stipri sašaurinās un cieš zemes auglība. Bez tam pavasarī zemi aŗot, to stipri izžāvē. Pie pavasaŗa aršanas jāķerās tikai tad, ja lauks palicis rudenī neuzarts, ja laukā jāiesedz kūtsmēsli vai arī ja lauks pārāk nezāļains

648. Edoles mazpulka dalībnieces sporta spēlē

vai ūdens sablīvēts. Aršana tad jāizdara pēc iespējas agri, tikko arkls vairs nesmērē.

Pirmais darbs, kas jāveic katram dalībniekam patstāvīgi ir mākslīgo mēslu (kalija un superfosfāta vai tomasmiltu) izsēšana vai arī vircas izlaistīšana. Mēsli jāizsēj pirms zemes tālākās strādāšanas, virs arumiem. Ar sekojošo kultivēšanu un ecēšanu tos pamatīgi sajauks ar zemi, tie viegli izšķīdīs, pārveidosies un augu jaunās, vārgās saknītes jau pašā sākumā atradīs vajadzīgās barības vielas viegli uzņemamā stāvoklī, izdalītas pa aramkārtu. Šslāpekļa mēsli jādod vēlāk kā virsmēslojums. Vircu izlaistot nedrīkst aizmirst to tūliņ iestrādāt, citādi pavasara saulē izzūd daudz vērtīgā vircas slāpekļa.

Ecēšana jāizdara tiklīdz zeme puslīdz apžuvusi un nesmērē darba rīkus. Smagākās zemēs pirmās ecēšanas vietā jāpielietā šļūkšana, jo ar šļūci var darbus uzsākt agrāk, nekā ar ecēšām. Ar agru zemes strādāšanu (ecēšanu vai šļūkšanu) ietaupa zemē ziemas mitrumu, veicina sīkbūtņu darbību, zemes „norūgšanu" un nezāļu sēklu izdiedzēšanu pirms sējas laika. Ar atkārtotu zemes ecēšanu, dziļu irdināšanu (ar kultivātoru vai arī atspeŗu ecēšu) iznīcinām sadīgušās nezāles un radām zemes normālu gatavi kultūraugu sēšanai vai dēstīšanai. Ar audzējamās kultūras sēšanas vai dēstīšanas paņēmieniem katram dalībniekam jau labi jāiepazīstas mazpulka sanāksmē, lai savā lauciņā to varētu pēc iespējas labāk izdarīt.

648. Edoles mazpulka sportisti

Ievāksim drogas

R. JĀKOBSONS

Papeļu pumpuri (Gemme Populi)

Parasti pumpurus ievāc no Populus nigra L. melnās papeles, vāczemes apses. Melnā papele visbiežāki sastopama muižu parkos, gar ceļmalām u. c. kā stādīts krāšņuma koks. Savvaļā tā aug vidus Eiropā. Jauniem kokiem stumbri gludi, gaišā pelnu krāsā, veciem tumšāki un dziļi rievoti. Zari īsi, resni. Pumpuri prāvi, iegareni, konusa veida pārklāti ar iedzeltenu lipīgu smaržīgu masu, lipīgi arī jaunie zaru galiņi un jaunās lapiņas. Pie drogu ievākšanas šis smaržīgais balzams aplipina pirkstus. Lapas trīsstūrainas; izstieptas, taisnu galu, malas zobotas. Lapu virspuse tumši zaļa, spīdīga, apakšpuse gaišāka. Zied apriļa beigās vai maijā.

Putekšņu trauki sarkani 12—20. Auglenīcas dzeltenas. Papeļu lapu pumpuri ievācami aprīlī vai maija sākumā, kad tie ir pilnīgi nobrieduši, bet nav izplaukuši.

Ievācot pumpurus, nedrīkst lauzt klāt zaru galiņus. Pēc ievākšanas pumpurus novieto plānā kārtiņā uz tīra papīra vai drānas un pamatīgi žāvē lēnā siltumā, vislabāki caurvējā.

Izžāvēti pumpuri ir dzelteni — brūngani, lipīgi, arōmatiski, lūzumā zaļi. Garša rūgti vircota. Ja žāvētiem pumpuriem iekšpuse brūna vai melna, tie ir bojāti un nav derīgi.

Pumpurus pārsūta kastītēs, kuŗu iekšpuse izklāta ar pergamenta papīri. Cena par kg Ls 1.50—1.60. Pumpurus vēl var ievākt no Populus balsamifera L. Balzāmpapeles.

Melnā papele. Spurdzes, ziedu daļas un lapiņas ar pumpuriem

Lauku skostu laksti. (Herba Equis. minoris).

Equisetum arvense L. Lauku skostas, druvu skostas, kosas, eglītes. Lauku skostas ļoti bieži sastopamas smilšainos un mālainos laukos, pļavmalās u. c.

Agrā pavasarī katrs būs ievērojis brūngani dzeltenus stublājus bez zariem, ar vārpiņu galā, tie ir lauku skostu fertilie sporangiju stublāji. (Šie stublāji nav ievācami). Vēlāk no šiem stublājiem izveidojas — zaļie sterīlie stublāji ar zariem (eglītes). Zāļu stublāji rievaini, apm. 3 mm resni, poraini. Zari 4—5 šķautnīgi, zariņi 3 šķautnīgi. Skostu augšējie zari tiecas liekties uz leju. Stublāju aptver makstis, ar 12—18 tumšiem zobiņiem.

Kā drogu ievāc zaļos stublājus jūnijā un jūlijā, kad tie ir pilnīgi nobrieduši, ievāc visu augu. Lielāks pieprasījums pēc rupjākām skostām, kuŗas aug tīrumos. Pēc ievākšanas skostas žāvē. Izžuvušām skostām jābūt zaļām, bet ne brūnām.

Ja skostas ievāc no tīrumiem, sevišķi kartupeļu, tad pie zemes apstrādāšanas tās bieži samītas un aptraipītas ar zemi, tādas skostas nedrīkst ievākt, tāpat nedrīkst ievākt skostas, kuŗas aug gar dzelzceļu stigām un ceļmalām, tās ir apputējušas un netīras.

Ievācot nedrīkst sajaukt lauku skostas ar purvu skostām un citām līdzīgām.

Žāvētās skostas pārsūta maisos. Cena par kg Ls 0.60—0.70.

1. Agrā pavasarī izaugušie fertīlie stublāji ar sporu vālīti (a). 2. Sterīlie stublāji, kuŗi jāievāc. 3. Sporofils ar sporongijām. 5. Spora (skostu sēkla)

Lauku skosta

Ziemas skosta

Ziemas skostu laksti. (Herba Equis. majoris).

Equisetum hiemale L. Ziemas skostas, ašķi, trauku ašķi. Ilggadīgs savvaļas augs no 30—100 cm augsts bieži sastopams sausos mežos, smilšainos uzkalnos u. c.

Stublāji pelēki zaļi (cauru gadu), paresnī, cauru vidu, apaļi, ar 15—25 garenām rievām. Stublāju aptver pieguļošas makstis, katra maksts ar 15—20 zobiņiem. Augšējās un apakšējās makstis melnā krāsā, pārējās — gaišākas. Makstis apņemtas ar melnu gredzenu.

Aprīlī vai maijā stiebru galos izaug vālītes, kuŗās attīstās sporas.

Ašķi sastopami atsevišķi pa vienam, vai vairāki stiebri vienā cerā. Sakne tieva, melna, guļoša.

Ašķus ievāc aprīļa beigās un maijā, var ievākt arī rudenī, pie kam jāievāc visas augu virszemes daļas, vienkārši stiebrus nogriežot līdz saknei.

Pēc ievākšanas ašķus žāvē, kamēr tie liecot lūzt, jo tie ir ļoti cieti, tāpēc ka satur kramskābi.

Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji"

5. ATSAUKSME.

Stāsta pamatdoma: ar labu gribu, centību un darba prieku arī mazs strādnieks var veikt dižus darbus. Un tie kļūst vēl dižāki, ja ņemam vērā mazās, nespēcīgās rokas, kas to veikušas.

Stāsta darbība norit Andrupu mājās. Andrupu tēvs saaukstējas un top arvienu vājāks un nespēcīgāks. Arī mežā braukt viņš vairs nespēj. Un kad jau liekas, ka nopirktie koki būs jāatstāj mežā un ziema jāpavada bez malkas, — nāk Andrupu jaunie pie tēva gultas, piesola slimajam savas darbu mīlētājas sirdis, savas mazās rokas un saka: — Mēs paši izcirtīsim! Bet Andrupu tēvs vēl šaubās. Ir jau labi, ja cilvēkam ir griba, ir prieks darbam, bet vajaga arī vēl kaut kā — vajaga prasmes, lai varētu kaut kādu darbu padarīt. Jānis un Antons tomēr nepadodas. Jau pērn viņi izbraukuši tēvam līdzi mežā un prot visu, kas vajadzīgs mežā braukšanai. Beidzot arī tēvs atļauj, un viņi steidzīgi gatavo uzdevumus nākošai dienai skolā.

Jauna cilvēka krūtīs ir liels, neizsmeļams enerģijas un darba prieka krājums.

Arī Andrupu jaunajiem ir tāpat. Rītā, kad ir jābrauc uz mežu, vēl agrā gaismiņā viņi ir jau kājās, lai gan parasti pat vēlāku celties viņiem ir daudz grūtāk.

Ir neparasts, ka zēni dara lielo darbus. Tāpēc — vajaga viņiem parādīt krietnu sutu. Ja izturēs — nekas, ja ne — lai nebāžas tur, kur nevajaga, lai nepārkāpj to, ko citi nav pārkāpuši. Tā domā Celmaju Antons, jau agri rītā piesolīdams sutu jaunajiem, un liek tiem svīst, kamēr viņu mazās rokas dreb nogurumā. Lai darbs viņiem izliktos vēl nepatīkamāks, viņš pat pazobojas par to sasniegumiem, kaut gan sevišķu ļaunu nevēlē. Labi, ka Andrupu jaunajiem ir tik liels darba prieks un neatlaidība, citādi viņi mestu visu pie malas.

Bet tad tuvojas pats ļaunākais. Andrupu tēvs paliek arvienu slimāks. Bet viņš netic ārsta palīdzībai. Arī viņa prieks par sveķainajām malkas grēdām pagalmā nav vairs tik liels. Liekas, ka sirmais Andrups izplēnēs un izdzisīs, kā kvēloša ogle, ticēdams tukšajiem aizspriedumiem.

Andrupu jaunie tomēr netic šai likteņa negrozāmībai. Ja vecāki neļauj, viņi slepeni nolemj atvest ārstu. Darīdami labu, slēpj savas gaitas, kas sagādā sāpes vecākiem. Ko gan citu lai dara, ja mīļo tēti citādi nevar glābt? Jānis un Antons darīja pilnīgi pareizi, un viņu rīcība ir piedodama un attaisnojama.

Beidzot — no šī stāsta mēs visi varam arī daudz ko mācīties. Rodot prieku darbā, nezaudējot dūšu, kad kāds par neveiksmēm zobojas, jaunās rokas var veikt pat neiespējamo.

6. ATSAUKSME.

Lasot stāstu „Meža cirtēji", uzmanību saistīja stāsta varoņi — Jānis ar Antonu. Sākumā arī es domāju tāpat kā šo censoņu vecāki, ka Jānis ar Antonu nespēs izcirst kokus, jo viņu augumi un spēki nesader ar lielo darbu. Bet viņu lielā apņemšanās un griba uz darbu pierādīja, ka viņi var veikt to pašu, ko lielie cilvēki un darbos nostāties tiem blakus. Jāņa un Antona lielā darba izpildīšanas apņēmība padarīja šo darbu vieglāku un ātrāk izpildāmu, nekā paši darītāji to bija domājuši.

Jānis un Antons ir centīgi zēni, kuri tēva slimības laikā stājās viņa vietā. Un, ja arī liktenis tēvam lemtu mirt, tad droši var sacīt, ka tā atstātie darbi tiktu turpmāk no divi uzņēmīgākām sirdīm cītīgi izpildīti. Tomēr jāsaka, ka Jānis ar Antonu, gribēdami labu, bija rīkojušies nepareizi, kad darīja tādu darbu, ko vecāki nezināja. Ar to radās tēva un mātes sirdī bēdas, pat izmisums. Bet šim darbam bija gaišs un cēls mērķis, tādēļ arī tas noziegums, ko viņi izdarīja pret vecākiem, būtu jāattaisno.

Jāņa un Antona vecāki ir veco laiku cilvēki: vienmēr turas pie seniem uzskatiem, kad arī tēvs guļ nespēcīgs, māte netic ārsta palīdzībai, ar kuru tēvu izveseļotu. Tomēr jāsaka, ka šie vecāki ir stingra zemnieku rakstura, ka viņi spējuši uzaudzināt varonīgos zēnus, no kuriem mums — mazpulku dalībniekiem — tik daudz ko mācīties. Turēsim Jāni un Antonu kā gaišāko mūsu dzīves piemēru acu priekšā.

7. ATSAUKSME.

Stāstā „Meža cirtēji" ir izpaudusies jaunatnes centība. Mēs varam būt priecīgi, ka mūsu rakstnieki vairāk sāk piegriezties lauku jaunatnes labo darbu cildināšanai. Šis stāsts uz mums atstāj lielu iespaidu. Skolas zēni, Jānis un Antons, vienmēr var noderēt par jauku salīdzinājumu ar mūsu čaklākajiem biedriem. Kad viņu tēvs ir slims jūt, ka nopirkto malku nevarēs izcirst, abos zēnos rodas liela griba palīdzēt vecākiem. Viņi jūtas diezgan spēcīgi, lai ar Celmāju Antona palīdzību spētu nocirst kokus. Ar to vecāku vienmuļajās, drūmajās dienās viņi ienes jaunu prieku. Viņi nepiekāpjas arī tad, kad vecāki viņus grib atrunāt, jo arī skola prasa savus pienākumus. Par labu mācīšanos viņi ieguvuši skolotāja labvēlību, un viņš tiem ļauj braukt mežā. Mežā viņiem nav viegli strādāt smago darbu, jo viņi to nav pieraduši darīt. Tomēr domas par slimo tēvu neļauj piekāpties grūtību priekšā. Pēc pirmās darba dienas, atgriežoties mājās, viņi nedomā par tālākajām pūlēm, un vai viņi tās spēs veikt, bet dara vēl vairāk. Nu no rīta ir jāiet skolā, bet pēcpusdienā jābrauc mežā. Redzot, ka tēvs paliek vājāks un slimība pastiprinās, abi zēni nevar vienaldzīgi noraudzīties. Viņi neuzdrošinās minēt vecākiem par ārsta atvešanu, jo viņi zina, kā veci cilvēki domā: ja viņu pašu zāles nelīdz, tad arī ārsts tur neko nevarēs darīt, bet norunā to darīt, nevienam nezinot. Tomēr ar to viņi dara rūpes vecākiem par viņiem nezināmo braucienu, jo no pilsētas viņi pārbrauc tikai vakarā. Lai dabūtu naudu, ko ārstam samaksāt, viņi ved uz staciju malku. Beidzot, kad tēvam sāk klāties labāk, zēni nav aizmirsuši vecākiem arī Ziemasvētku dāvanas, arī vecāki nevar pārmest viņiem šo soli.

No šiem zēniem mēs varam daudz laba mācīties: neatlaidību darbā, palīdzību vecākiem grūtā brīdī, pašuzupurēšanos, gādājot naudu tēva zālēm un vedot no pilsētas ārstu, un māku iepriecināt savus vecākus.

PAŠU DARBS

KAD SULAS TEK

Aivars

Pavasaŗa saules staru siltums izkausē beidzamo sniegu, kas grib vēl slēpties gravās un mežmalās, itkā kaunedamies spožajā saules gaismā lūkoties. Ar katru dienu saules loks kāpj arvienu augstāk pie debesu velves, ar katru dienu rodas vairāk dzīvības plašajā pasaules telpā. Briest pumpuri un mežmalās vizmo baltie pūpoli; putniņi atgriežas no tālājiem dienvidiem, kur pavadījuši salto ziemu. Lūk, pļavas malā pie līkā bērza kā pieaugusi rene — tur sulas tek.

Vai arī tu, latvju meita, dēls, nejūti reizē ar briestošiem pumpuriem un apaļajiem pūpoliem kādu varenu spēku, kas laužas uz āru un izplūst varenā saucienā: „Mosties!"

Jā, mosties! Raisi spēkus tu, kam solis vingrs, gaita čakla. Liec darbā netikai tos spēkus, kas mīt tavās rokās, bet arī to spēku un prieku, kas mājo tavā sirdī.

„Mosties"! sauc pāri birzēm un laukiem, pāri pļavām un ataugām; sauc reizē ar cīruļu dziesmām, sauc kopā ar briestošiem pumpuriem. „Mosties!"

Tā sauc un aicina balti zaļie karogi, kas pland visās Latvijas malās, laukos un pilsētās. Sauc un aicina pielikt čaklās rokas darbā un skaidrās domas ziedot tēvijai. Turp sauc un aicina tavs karogs tevi, čaklais dzīves rītu sākušais mazpulka dalībniek!

Mosties, mosties, jo dzimtenes bērziem jau sulas tek!

STĀDĪSIM ĶIRŠUS

Ķ. Grundulis, 616. Sērmukšu mazp.

Tuvojoties meža dienām, padomāsim jau laikus, ko stādīsim, ko sēsim, un kā to visu darīsim?

Mazpulku dalībnieki, griežos pie jums ar uzaicinājumu: „Stādīsim ķiršus!" Ķiršu kultūrai līdz šim vispārīgi piegriezta maza vērība. Būs vēl daudz saimniecību, kuŗām nebūs vēl neviena ķiršu kociņa. Būsim mēs, mazpulku dalībnieki, šī stāvokļa pārgrozītāji. Mūsu apstākļiem piemērotākās šķirnes ir: Kazdangas ķirši, Leišu zemais un Ēnas ķirsis. Ķirši izaug ātrāk kā citi augļu koki. Šī apstākļa dēļ tos var stādīt jaunu ābelīšu starpā, kāmēr tās izaugs, ķirši jau tuvosies sava mūža beigām. Tas ir ļoti lietderīgi, sevišķi, kur zemes ir maz.

Mūsu Virsvadonis ir ierosinājis Jelgavas un Ķekavas šoseju apstādīšanu ķiršu kociņiem. Šos darbus paredzams sākt jau šinī pavasarī. Vai nebūs tiešām jauki braukt pa ziedošu ķiršu gatvi?

Būsim visi čakli mežu dienu darbos.

SĒSIM UN DĒSTISIM MEŽUS

J. Olte 475. Vecpiebalgas-Ogrēnu mazp.

Ka mūsu meži ir mūsu dzimtenes skaistums un zaļais zelts, to zinām mēs ikviens.

Ja mums nebūtu skaisto mežu, nebūtu arī to skaisto skatu, kādus redzam mūsu mežos. Bet galvenais mums nebūtu baļķu, kuŗu tik daudzām lietām vajadzīgs.

Tadēļ tiem, kam jau ir iegādātas sēklas, atliek tikai pavasarī ķerties pie darba, lai pašiem vēlāk būtu prieks par skaisto jauno mežu. Tie, kas ātrāk iesēs, ātrāk varēs cirst skaistus lietu kokus. Tādēļ visi, kam vien ir iespējams, ķersimies pie darba!

Pirms darba
Zīm. J. Liepa, 72. Grostonas mazp.

Strēlnieku dziesma

V. Vārna, 496. Ķēču-Annas mazp.

Par tēviju savu
Sirdis mēs devām...
Mēs negribam slavu
Mēs atguvām savu —
Birztalas zaļas,
Ziedošas pļavas.
Briestošas druvas,
Kuŗas tik tuvas
Latviešu sētas,
Mīļas un svētas.

AR JAUNU DARBA PRIEKU!

T. Pūce, 273. Lutriņu mazp.

Mūsu Virsvadonis Rēzeknē — Pļaujas svētkos teica: „Iekšējā, garīgā trauksme lai nekad nebeigtos, lai iekšējā, garīgā trauksme pastāvētu arvien, un arī darbs, darbs; mums tad izdosies padarīt to, kas mums šai pasaulē jāveic un jāpadara "

Pavasarim tuvojoties, visur atkal atlauks jauna dzīvība, arī mūsu lauciņā sāks rasties rosība. Sākot pavasarī savu darbu, sekosim šiem vārdiem. Iesim darbā ar jaunu darba prieku un apņemšanos. Zināsim, ko no mums gaida mūsu vecāki, sabiedrība, visa tauta un valsts.

Tad arī tik mīļotās dziesmas vārdi: „Tev mūžam dzīvot, Latvija!" kļūs patiesi, mūžu mūžos neizdzē ami.

VĒLĒJUMS

M. Lundberga, 882. Babītes mazp. „Druva"

Ārā pūš dzestrs vējš. Debesis nav visai dzidras. Tur mirdz tikai dažas zvaigznes. Bet iekšā ir silts, un triju svecīšu gaisma apgaismo telpas. Mācītājs runā svētīšanas vārdus un pacel svētījot roku pret baltzaļo karogu. Paskatos tumšajā naktī pa logu un redzu krītot mazu, spožu zvaigznīti. Pēc sena ticējuma piepildās tas, ko domā, redzot krītošu zvaigzni. Un es tad domāju, lai tie, kas staigās zem šodien iesvētītā baltzaļā karoga, nestu laimi Latvijas nākotnei un — lai Latvijas saule nekad nenorietētu.

GRIBĒSIM.

T. Pūce, 273. Lutriņu mazp.

Mazpulku dalībnieki! Tuvojas atkal tas laiks, kad valstī tiks rīkotas meža dienas un spodrības nedēļa. Jautāsim sev: — Vai mūsu pirmo skolu un sabiedriskās celtnes rotā jau bērzi un ozoli? Vai tēva sētā paceļas jau baltais karoga masts? Vai tēva sēta ir diezgan daiļa un tīra? Mēs esam daudz ko veikuši. Bet mēs zinām arī, ka tikai vislabākais ir labs diezgan. Padomāsim, un sāksim laikus, apzinīgi savu darbu darīt.

Tāpat kā pavasarī dabā mostas jauna dzīvība, jauni spēki un prieks, tā arī mūsu domas kavējas nākotnē, lai tik sasniegtu to, kas labs un skaists, kas nes prieku sev un citiem. Bet daudzreiz mums jāuzdurās šķēršļiem. Tādās reizēs nezaudēsim drosmi, jo mūsu nākotne jāizkaļ raženā darbā. Tikai gribu! — un mūsu tēva sēta, pagasts mirdzēs kā pērle visuskaistākā.

Mazpulku dalībnieki! Mums ir dāvāta liela uzticība, tādēļ centīsimies, darīsim savus darbus ar vislabāko sirdsapziņu.

PRIEKŠLASĪJUMU NOZĪME MAZPULKU DZĪVĒ.

A. Sliede, 32. Vaives mazp.

Priekšlasījumu nozīme ļoti svarīga, sevišķi mazpulku dzīvē, kur veidojama mūsu jaunatne. Daudzreiz mēs sastopamies ar kādu jautājumu, kuŗu mums nākas noskaidrot, t. i. vai nu par kādu augu kultūru, vai arī par citiem jautājumiem. Varam jau arī rast izskaidrojumus vienā otrā grāmatā, bet tas nekad neatstāj tādu iespaidu kā dzirdētais. Tādēļ rīkojam priekšlasījumus.

Mēs saņemam sīkākus norādījumus par pašu darāmo darbu, saņemam daudz jaunas ierosmes un uzmudinājumus, kas vēlāk pārietdarbībā.

Pašu mazpulku dalībnieku priekšlasījumus visbiežāk noturam mazpulku dalībnieku sanāksmēs. Tos var sākt ar visvienkāršākiem jautājumiem, un pie tam jāraugās uz to, lai tie nebūtu gari, kas nogurdina klausītāju uzmanību. Īss, kodolīgs, labi sagatavots priekšlasījums ir vienmēr patīkamāks, tas nenogurdina un neaizņem daudz laika. Tā kā paši mazpulku dalībnieki pa lielākai daļai ir ļoti kautrīgi un nedroši, tad ļoti teicami būtu izvēlēties no vecākiem mazpulku dalībniekiem kādu koreferentu, kas ierosinātu biedrus pēc priekšlasījuma uz pārrunām. Bieži vien mēs, noklausījušies kādu priekšlasījumu, neesam spējīgi dot nekādu spriedumu. Tas tādēļ, ka esam pārāk maz mācījušies uztvert otra domas — neesam asinājuši savu domu uztveri. Tādēļ, lai mēs augtu savās domās patstāvīgi un iemācītos spriest, dosim pēc katra priekšlasījuma savu novērtējumu, jo tikai tad mēs augsim cēli savās domās un darbos.

STĀDĪSIM OZOLUS!

E. Liepiņš, 250. Brenguļu mazp.

Tu atkal soļo pa mīksto zemi. Maija dienas siltums ir sagulis tavā mugurā. Zirga sāni pārklājušies baltām putām. Būs jāatpūšas. Bet kur? Kur citur, kā zem vecā ozola, kur tēvu tēvi atpūtušies, kur viņu zirgi nožāvējuši baltās putas. Un arī tu ar patiku atspied muguru pret resno stumbru. Cik jauki! Pūtinot zirgu, savas kājas, plecus, tu sajūti, cik labs ir šis vecais ozols. Cik paaudzes šis ozols nav redzējis, bet pats viņš stāv kā stāvējis. Cilvēks savā mūžā daudz pārmaiņu pie viņa neredz, turpretim ozols daudz varētu stāstīt par savu 500—1000 gadus ilgo mūžu.

Pie mums sastopamas 2—3 ozolu sugas, bet pasaulē to vairāk kā 200. No tām Eiropā kādas 20. Sākumā ozols aug ļoti lēni un ir zarains un žuburots. Vēlākos gados augšana notiek ātrāki, un stumbrs kļūst gluds un slaids. Augstumā ozoli izaug 30—50 m, resnumā 2—5 m, bet atsevišķi koki ir vēl resnāki. Ozols lapo un zied vēlu, kad citi koki jau sen salapojuši. Ziedi sīki. Auglis — zīle. Zīles nav katru gadu, bet pēc 3—7 gadiem. Stipri veciem kokiem zīles ļoti reti. Ozola koksne īpatnēji šķiedrota un ļoti cieta. Koksni lietā mēbeļu, rīku un pagatavošanai mucu un citām vajadzībām. Zīles ļoti ciena vāveres un putni. Lieto arī kafijai. Ozolus bieži stāda parkos un pie mājām.

Arī turpmāk, mazpulku saimne, stādīsim ozolus, jo šie koki ir varenākie Latvijā. Pie katras mājas lai būtu pa ozolam, kā spēka un varenības simbolam. Ozols ar savu varenumu un vecumu saistījis visu tautu uzmanību. Tas bieži minēts arī mūsu tautas dziesmās un pasakās.

PAVASARIM NĀKOT.

Ad. Līsmanis, 656. Alūksnes ģimn. mazp. dalībn.

Pavasara tuvošanās ir viena no jaukākām dabas parādībām. Pavasarim atnākot, viss it kā atdzīvojas. Cilvēki mīļi pasmaida un saulīte mūs silti uzlūko. Lai pavasari pienācīgi sagaidītu, tam ir jāsagatavojas. Nevaram runāt par ziemas miegu, bet gan par darbu. Tagad jāsagatavo beidzamie priekšdarbi pavasarim, jo pavasarī darba ir daudz. Dabā nāk pavasaris, bet skolas darbā rudens. Kas būs sēts, to pļausim. Laba sēkla labi jāsagatavo. Gatavosim to sēklu, ko var saukt par gara sēklu. Mācīsimies, kas ir laba un kas nederīga sēkla. Sēsim sevī labo sēklu, lai sevi audzinātu par kārtīgiem mazpulku dalībniekiem. Lai tomēr pavasarī sēklas izvēlē mazāk kļūdītos, klausīsim vecāku cilvēku padomiem un tiem, kas mūs vada un māca.

PAVASARA NAKTĪ.

J. Liepa, 72. Grostonas mazp.

Nakts jau atnāk, migla pelēkzilā
Pāri atmatām un purviem līkst.
Pāri dumbriem plīvurus tā cilā,
Pelēktumšā sapnī zeme slīkst.
Nodreb ievas zars, pilns ziedu baltu,
Virmot iesāk puķu smaržu tvans.
Klusa pārslīd vēja vēsma salta,—
Galvu liecu — atnāk sapnis mans.

MAZPULKU DZĪVE

STIPENDIJAS MAZPULKU LĪDUMNIEKIEM UN DIŽENIEM

Jau pag. gadā mazpulku līdumniekiem un diženiem piešķīra vairākas stipendijas, lai jauniešiem dotu iespēju iegūt plašāku arodniecisku izglītību. Šogad Zemkopības ministrs, saziņā ar Z. M. lauks. skolu un LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nod., piešķīris vairākas stipendijas Ls 1500,— apmērā: 31. Bilskas mazp. līdumniekam Kārlim Šimanim Ls 100,—, 194. Lubejas mazp. diženam Pēterim Šāvējam Ls 100,—, 19. Ārlavas-Popervāles mazp. diženam Eduardam Gaitniekam Ls 50,—, 355. Elkšņu mazp. diženam Teodoram Oltiņam Ls 100,—, 86. Purvmalas mazp. diženam Arturam Gorbānam Ls 150,—, 61. Kazdangas lauks. vidusskolas Jēkabam Daizim Ls 100,— 139. Nīcas mazp. diženam Jānim Kumpim Ls 100,—, 42 Kalētu mazp. līdumniecei Leontīnei Sprūds Ls 200,—, 22. Annas mazp. diženam Richardam Graudulim Ls 100,—, 414. Bebrenes mazp. diženai Mildai Ciselonoks Ls 100,— 185. Taurenes mazp. diženam Jānim Kārkliņam Ls 75,— 290. Ceraukstes-Grīķu mazp. diženai Anitai Lazdiņai Ls 100,—, 19. Ārlavas-Popervāles mazp. diženam Reinim Rozentālam Ls 100,—, 90. Jūrkalnes mazp. diženam Jānim Lazdiņam Ls 25,—, 297. Sēlpils mazp. diženam Oskaram Zvirgzdgraudam Ls 50,—, 53. Penkules mazp. diženam Kārlim Rausim Ls 50,—.

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa aicina visus stipendiātus līdz š. g. 1. jūlijam iesūtīt apliecinātu pārskatu par līdzekļu izlietošanu. Pārskats jāapliecina mazpulka vadītājam.

75. Allažu mazpulks 7. martā devās uz Allažu Mazsaliņām, lai godinātu ilggadīgo laukstrādnieci Emmu Kalniņu. Pēc mazpulka vadītāja K. Odziņa uzrunas pasniedza dāvanu. Vakaru kuplināja dalībnieku priekšnesumi: dziesmas, rotaļas, teikas un deklāmācijas. Bija jau vēls vakars, kad, pateikušies par laipno uzņemšanu, mazpulka dalībnieki aizbrauca no klusās lauku sētas.

838. Vilja Olava mazpulks 7. martā savu kārtējo vakarēšanas sanāksmi veltīja mūsu nācionālās armijas pirmajam Virspavēlniekam pulkvedim Oskaram Kalpakam. Vakarēšanas sanāksmes dalībniekus uzrunāja mazpulka vadītājs insp. K. Bērziņš. Par pulkvedi Kalpaku runāja Kara skolas kapt. H. Šteinerts, izceļot jo gleznaini savā referātā Kalpaka bataljona varonīgo cīņu gaitas. Referātam sekoja mazpulka dalībnieku deklāmācijas. Pēc tam visi vakara dalībnieki pakavējās pie kopīga tējas galda.

649. Ainažu pag. mazpulkam „Līdumnieks" iesvētīja karogu. Karogu mazpulkam dāvināja pag. vecākais ar vēlējumu, lai mazpulka dalībnieki ir tā paaudze, kas aug zemes darbam, to mīl un sargā.

Apsveikumus ievadīja mazpulku noz. vad. agr. Ķirsis, mazpulku insp. agr. Baltietis, apkārtējie mazpulku pārstāvji, pagasta vecākais un citi.

Oficiālās daļas noslēgumā mazpulka dalībnieki savam Virsvadonim nosūtīja apsveikumu. Pēc tam sekoja teātŗa izrāde, koŗa dziesmas, deklāmācijas un tautas dejas.

673. Rīgas-Merķeļa mazpulks nosvinēja savus karogu svētkus. Karogu mazpulkam dāvāja 4. Valmieras kājnieku pulka dāmu komiteja. Pēc karoga saņemšanas 13 mazpulka dalībnieki nodeva svinīgo solījumu. Dalībnieki nosūtīja Prezidentam telegrammu un 20 ls ziedojumu Uzvaras laukuma izdaiļošanai. Svētki noslēdzās ar mazpulka dalībnieku priekšnesumiem, tautiskām dejām un rotaļām.

698. Zalves mazpulks ar saviem līdzekļiem atbalsta trūcīgo skolēnu kopēdināšanu, uzturot pie Zalves 6-kl. pamatskolas kopgalda sev krustmeitu. Mazpulks sarīkoja divas vakarēšanas, kur, izpildot drāzumu darbus, strādājot rokdarbus, dziedāja tautas dziesmas, minēja mīklas un stāstīja teikas un pasakas. Pie mazpulka šinī mēnesī nodibinājās lopkopības, rokdarbu, mājsaimniecības un drāmatiskā grupa.

75. Allažu mazpulks godina ilggadīgu laukstrādnieci.

378. Dziļļejas mazpulks spodrības nedēļā

PAZIŅOJUMI

● Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas vadītājs agr. **J. Andersons**, skaitot no š. g. 22. marta, savu vietu atstājis un nodaļas vadību uzņēmies LLK priekšsēdētājs **R. Dzērve.**

● Liepājas novada mazpulku inspektora v. i. agr. **A. Grīnberga** vietā par inspektora v. i. iecelti **O. Baltiņš** un **A. Ozoliņš,** kuŗi runājami katru piektdienu Liepājā, Raiņa ielā 2, tālr. 448.

● Visiem mazpulku vadītājiem, kopā ar dalībniekiem, **obligāti jāpiedalās „meža dienās“,** (no š. g. 21. aprīļa līdz 23. maijam), **„spodrības nedēļā“** (no š. g. 2. līdz 9. maijam) un **mātes dienas sarīkojumos** š. g. 9. maijā.

● **Par „meža dienās“ un „spodrības nedēļā“ izdarītiem darbiem** (cik dalībnieku piedalījušies, cik vietās, cik kokus iedēstījuši, cik lielu platību apmežojuši, ko veikuši spodrības labā u. t. t.) visiem mazpulkiem **jāpaziņo sava novada mazpulku inspektoram noteikti līdz š. g. 1. jūnijam.**

● Mazpulku vadītājus lūdzam ieteikt mazpulku dalībnieku vecākiem **pieņemt savā saimniecībā pa vasaru pilsētnieku trūcīgos bērnus,** kuŗus uz laukiem novieto Tautas labklājības ministrija un slimo kases. Vecākiem, kas vēlētos bērnus pieņemt savās ģimenēs, jāpiesakās pagastu valdēs, izpildot īpašas veidlapas un atzīmējot, ka saimniecībā ir mazpulka dalībnieks -ce. Pilsētnieku bērni jāuztur ģimenē līdzīgi ģimenes locekļiem, par ko T. L. M. maksā līdz Ls 20,— mēnesī.

● Mazpulku dalībniekiem **ieteicam** sarakstīties ar kāda tālāka mazpulka dalībniekiem un norunāt vasarā **apmainīšanos ar savām dzīves vietām un darbu** vai vismaz kādu viesošanos vienam pie otra.

● **Mazpulku dalībniekiem, kuŗi pa vasaru izbrauks no pilsētām uz laukiem,** ārpus sava mazpulka darbības rajona, **vai arī izbrauks praksē vai apmaiņā** cita mazpulka darbības rajonā, **jāpiesakās pie tuvākā mazpulka vadītāja** un jāpiedalās tuvākā mazpulka sanāksmēs, sacīkstēs un t. t.

● Mazpulkiem, kuŗi vēlas audzēt šogad saules puķes, par to jāpaziņo līdz š. g. 1. jūnijam LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai, cik lielu platību tie apsējuši un cik sēklu cer izaudzēt.

● Tā kā „Mazpulka“ š. g. janvāŗa, februāŗa un marta numuri jau visi izpārdoti, tad jaunus abonentus 1937. g. pieņem tikai sākot ar š. g. aprīli. „Mazpulks“ ar piesūtīšanu līdz gada beigām maksā Ls 1,50. Sākot ar šo numuru „Mazpulku“ iespiež 27.000 eksemplāros.

● **Tiem mazpulkiem, kuŗi audzēs cigoriņus, nodošanai kaŗaspēkam, jāiesūta pieteikums nevis kā agrākos gados Intendantūras pārtikas noliktavai, bet gan LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai,** uzdodot, cik lielu platību tie ir apsējuši un cik kg kaltētu cigoriņu grib nodot, **līdz š. g. 1. jūnijam.** Cigoriņus varēs nodot tikai tie mazpulki, kas būs nodaļā pieteikti.

● 28. Kokneses-Balbieru mazpulks pārdēvēts par **28. Kokneses mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidu reģistrā šādi jauni mazpulki: **957. Rīgas pils. 15. pamatskolas, 958. Daugavpils skolotāju institūta, 959. Auces, 960. Dauguļu, 961. Jelgavas pils. 5. pamatskolas, 962. Valmieras III, 963. Kokneses-Krievkalna, 964. Ozolu, 965. Jelgavas pils. 4. pamatskolas, 966. Briežu, 967. Dārtas, 968. Rīgas krievu, 969. Idus, 970. Baltiņu, 971. Svētciema, 972. Rīgas pils. 26. pamatskolas, 973. I Daugavpils ģimnazilas, 974. Mujānu, 975. Ķūģu, 976. Avotiņu, 977. Dzeguzes.**

LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Līžuks un Jānītis pavasaŗa darbos

Lieldienās — no olas šķīlies,
Izlec zaķis cāļa vietā.
Saka Jānīts stipri vīlies:
Kur lai tādas olas lietā!

Lūk — tik čakli jāstrādā
Visiem spodrīb's nedēļā,
Savu sētu apkopjot,
Tīrot, slaukot, kārtojot.

Strazds no prieka dzied bez mitas
Svilpo, čirkst un spārniem sitas —
Viņš, lūk, pili rentēšot,
Kuŗā lepni dzīvošot.

Glīti koptam, kārtīgam
Jābūt arī lauciņam,
Domā Līžuks, tēmējot,
Kur to mietu jāsitot.

Tur, kur reiz tik celmi bija,
Drīz šalks zaļo egļu vija,
Ja mēs kokus stādīsim,
Mežu dienas gaidīsim.

Abiem reizē lasīt grūti.
Vai tu, Jānīt, to ar jūti?
Tomēr jauki lasīt tā
Žurnālu ir atpūtā.

Redakcija lūdz iesūtīt atbildes uz šādiem jautājumiem:

I. Kas jādara kad dzird pirmo pērkoni lai vasarā būtu vesels. Kā senāk sauca pērkoni. (Vecais tēvs barās, vecais tēvs ducina, — grauž.) Kā pēc pirmā pērkoņa pareģo nākamās vasaras laiku. Kas jādara lai pērkoņa negaiss neuznāktu, lai aizietu garām. Kas jāievēro pie māju būves, lai pērkons tajās nespertu. (Nedrīkst iebūvēt „uguns kokus", kādi šie koki ir). Kādās dienās nedrīkst strādāt, lai pērkons nespertu. (Piem. Pēterdienā nedrīkst kaudzi mest). Kur pērkons visbiežāk sper. Kāpēc pērkoņa laikā nedrīkst svilpot, ēst, skriet? Kādēļ negaisam tuvojoties suņus dzen no istabas laukā. Kādas teikas un pasakas jūsu apkārtnē par to stāsta. Kāda izskatās pērkoņa lode (Bulta) kur to visbiežāk atrod. Ar ko var nodzēst pērkoņa spēriena uguni. Vai apdegušos un saspertos kokus drīkst iebūvēt jaunā būvē? Kādas slimības ārstē ar pērkoņa saspertiem kokiem un ugunsgrēka pelniem. Kā to dara. Ko dara ar pirmā pērkoņa lietus ūdeni? Kāda būs raža nākamā vasarā, ja pirmais pērkons ir agrs — kāda, ja vēlu?

II. Kādas teikas, pasakas, tautas dziesmas, mīklas un sakāmvārdus jūs esat dzirdējuši par pērkoni un pērkoņa negaisu.

Par pag. mēnesi iesūtītām atbildēm piešķirties šādas godalgas:

I. **J. Liepa, 72. Grostonas** mazp. 1276 var. — 1) A. Saulietis „Izlasīti raksti", 2 Kr. Barona raksti III sēj., 3) Pasaulslavenie vīri I sēj, 4) Jaunais zinātnieks I sēj., 5) „Zēnu rokdarbi".

II **J. Bičevskis, 121 Ērgļu** mazp. — 400 var. tautas tradīciju, pie tam plašākais apraksts par seniem apģērbiem un gājēju — kalpu algām. 1) Pasaulslavenie vīri I sēj., 2) Karaša — Karogs aicina, 3) R. Baķis — Kā izaudzēt veselīgus teļus, jērus un sivēnus.

III **K. Mālers, 169. Lēdurgas** mazp. — 270 var. 1) Karaša — Karogs aicina, 2) Jaunais zinātnieks I sēj.

IV **R. Krūmkalns, 271. Kursīšu** mazp. — 230 var. 1) Bonzelli — Bitīte Maija, 2) J. Resnais — Ārstniecības augi.

V **Almai Veicens 287 Jaunsaules** maz. — 200 var. „Majas iekšējā un ārējā izdaiļošana".

Latviešu folkloras krātuve un „Mazpulka" redakcija izsaka sirsnīgāko pateicību visiem iesūtītājiem. Cerams, ka nākošā reizā iesūtīto variantu skaits būs lielāks un līdz ar to būs lielāks balvu saņēmēju skaits. Lai saņemtu balvas ievērojiet noteikumus iepriekšējos „Mazpulka" numuros.

Saturs:

	Lpp.
11. aprīlis	145
Jaunu darba posmu sākot. A. Roga	146
Valkas-Valmieras mazpulku novads	147
Jaunā laika pravietis. A. Lūsis	148
Partizāni. A. Jansona stāsts. (Beigas)	150
Apvainojums. Fr. Šterna stāsts	154
Jaunajā košumdārzu līdumā. H. Kalmiņš	160
Augļu koku mēslošana pavasarī. J. S.	167
Novērosim putnus. J. Kronītis	168
Bagātīgi ziedošas viengadīgās vasaras puķes. Ņ. Berga	170
Mazpulkiem jāturpina sēkmīgi sāktie augu aizsardzības darbi. Dr. agr. M. Eglītis	173
Vairāk vērības Latvijas lazdai. H. Tormans	174
Augļu koku karbolinejs dārza kaitekļu apkarošanai. J. Sm.	177
Apmežosim izcirtumus un lauksaimniecībai nederīgās zemes. E. Bakūzis	178
Teltis. B Radziņš	180
Mazpulka dalībnieka pašreizējie uzdevumi Agr. K. Ķirsis	182
Ievāksim drogas. R. Jākobsons	183
Atsauksmes sacensībai „Meža cirtēji"	185
Pašu darbs	186
Mazpulku dzīve	188
Paziņojumi	189
Līzuks un Jānītis pavasara darbos	190
Jautājumi un atbildes	191

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

L. Audze gr. sp. Rīgā, Baznīcas ielā 4-a 3084

Šis numurs iespiests 27.000 eks

3.000 latu

lielu kapitālu var nodrošināt savām vecuma dienām, bet priekšlaicīgas nāves gadījumā — savai ģimenei;

6.000 latu

lielu kapitālu sev, ja nelaimes gadījuma dēļ zaudē darba spējas, vai ģimenei, ja nelaimes gadījuma dēļ tā paliek bez apgādnieka

Naudu izmaksās

VALSTS APDROŠINĀŠANAS UZŅĒMUMS
(APDROŠINĀŠANAS NODAĻA)

ja noslēgts **tautas** apdrošināšanas līgums un maksāta neliela prēmija ik mēnesi

Tautas apdrošinājumus var noslēgt arī par mazākām summām (sākot no Ls 500.—), bet ja veselības stāvokli pārbauda uzņēmuma ārsts, tad arī par summu, kas pārsniedz Ls 3.000 resp. 6.000

Pieteikumus pieņem un apdrošinājuma polises izsniedz

Valsts apdrošināšanas uzņēmums Rīgā, L. Smilšu ielā 1/3, dz. 6-a

un tuvākā laikā to izdarīs arī visas pasta krājkases Rīgā un provincē

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rigā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:
Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

Mazpulku jaunatnei ieteicamas jaunas grāmatas:

Inž. mežk. E. Roze, Zemnieka mežs
Smiltāji, slapjas un lauksaimniecības kultūrām nepiemērotas vietas nekavējoties jāapaudzē ar mežu. Mežkopībā ieguldītais kapitāls nes visdrošākos augļus, ja darbs ievadīts lietderīgi. „Zemnieka mežs" šim uzdevumam krietna rokas grāmata. Saturā: Mežu saimnieciskā un aistētiskā vērtība, koku sugas, to izvēle, meža zemes īpatnības mežu atjaunošana un stādīšana, mežu kopšana, ciršana, aizsardzība kaitēkļu u. t. . . . . Ls 1.50

J. Kaķītis, Ārstniecības augu kultivēšana un vākšana Latvijā
Otrs pārstrādāts un paplašināts izdevums. Mūsu saimnieciskā dzīvē drogu ievākšanai, ārstniecības augu kultivēšanai un pārstrādāšanai jāattīstās daudz intensīvāk. Šai darbā plašas iespējas jaunatnei. Kaķīša grāmatas saturā: Kultivējamie ārstniecības augi. Savvaļas ārstniecības augi. Ārstniecības augu ievākšanas kalendārs. Ārstniecības augu cenas. Augu latviešu un latīņu nosaukumu rādītājs . . . . . Ls 1,20

A. Kapaklis, Dekorātīvo dārzu iekārta un ierīkošana
Saturā: Dekorātīvo dārzu stils, izteiksmes līdzekļi, plāni. Kapsētu dekorātīvā iekārta. Telpu zrotāšana. Dekorātīvo dārzu apstādīšana. Koki, krūmi, rozes, puķes . . . . . Ls 3,—

Vet. ārsts P. Mežaks, Mājkustoņu slimības
Saturā: Iekšējās un ārējās slimības. Dzemdēšanas palīdzība. Tesmeņa slimības. Zivju slimības . . . . . Ls 3,—

Rokas grāmata biedrību darbiniekiem. Sastādījis Osv. Freivalds
Biedrību darbības praktiska izveidošana prasa zināšanas un piedzīvojumus. Freivalda grāmata uzskatāmi apskata sādus jautājumus. Saturā: Sabiedriskais darbs atjaunotā Latvija Ministru kabinets, valsts iestādes, biedrības un savienības Biedrību nodibināšana, darbība, izrīkojumi, vakarēšana, kursi, svētki, mājturības izkopšana, līdzekļu iegūšana u. t. t. . . . . Ls 3,50

A. Bērnieks, Pirmais grieziens koktēlniecībā Ls 1,50 **A. Roga, Pirms lielās dzīves,** mazp. luga Ls 0,90
A. Roga, Uzvarētāji, mazp. luga . . . . . Ls 0,50 **Arn. Lūsis, Zeme un zelts,** mazp. luga Ls 1,—

Visas minētās grāmatas var pasūtīt pa pastu, iemaksājot to vērtību mūsu tek. rēķ. pastā Nr. 1278 vai iesūtot pastmarkās. Sūtīšanas izdevumi pircējam nav jāsedz.

P-S „ZEMNIEKA DOMAS"
Rīgā, Blaumaņa ielā 38-40.

Dārzāju un puķu sēklas
augļu koki un ogulāji
Rozes zemās un augstās
Greznuma stādi
ilggadīgās ziemciešu puķes, puķu sipoli
lielā izvēlē S-bas

A. Rudzīts un T. Fogels
SĒKLU TIRGOTAVĀ Rigā, 13. janvāra ielā, pretim prefektūrai un lielā Maskavas ielā, pie dzelzs tilta
Koku audzētava: Brīvības gatvē, Krimuldas ielā Nr. 2
Cenu rādītāji par brīvu

Mazpulku formas drānas
kā arī zīda un vilnas audumi; baltpreces, logu priekškari, celiņi mēbeļu drānas u. t. t.

K. BODNIEKA
manufaktūras preču tirgotavā
Rīgā, Kr. Barona ielā 28-a

Nodaļas: Rūjienā, Rīgas ielā Nr. 2, Talsos, Lielā ielā 38, :: Jelgavā, Pils ielā 6/8

Veļas pogas
„Valīda"
ir stipras, bet

Veļas pogas
„Vaiņags"
ir vēl stiprākas

J. KAULIŅA
BĒRNU APĢĒRBU UN GALANTERIJAS PREČU TIRGOTAVA
RĪGĀ, MARIJAS IELĀ Nr. 9. TĀLRUNIS 20437
Pasta tekošs rēķins 11217
Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, mazpulku, tautas tērpus un dažādu veļu, sīkas preces u. c. Laipna apkalpošana. Glīts darbs
Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Krāsošana ir nepieciešama, lai aizsargātu pret novecošanos un tanī pat laikā arī greznums.
Izturīgas un skaistas ir
Ed. Rozīša krāsas
Fabr. u. nolikt. Rīgā, Lāčplēša ielā 52/54, nod. Dzirnavu ielā 66a, bl. „Turībai"